

**T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

Sosyoloji Anabilim Dalı

**EKONOMİK, HUKUKİ VE SİYASAL GELİŞMELERİN
TÜRKİYE 'DE KADIN CİNAYETLERİ MESELESİNE
YANSIMASI**

Yüksek Lisans Tezi

İLYAS TÜFEKÇİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Başak Aray

İSTANBUL-2021

TEZ TANITIM FORMU

Yazar Adı Soyadı : İlyas TÜFEKÇİ

Tezin Dili : Türkçe

Tezin Adı : Ekonomik, Hukuki ve Siyasal Gelişmelerin Türkiye 'de Kadın
Cinayetleri Meselesine Yansıması

Enstitü : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Ana bilim Dalı : Sosyoloji

Tezin Türü : Yüksek Lisans

Tezin Tarihi : / /2021

Sayfa Sayısı : 95

Tez Danışmanları : Dr. Öğr. Üyesi Başak Aray

Dizin Terimleri : Şiddet, Cinayet, Hukuksal, Siyasal, Rapor

Türkçe Özet : Yapılan araştırma cinayet eylemlerinin ekonomik, hukuksal ve siyasal gelişmelerden nasıl etkilendiğini çeşitli verileri kıyaslayarak sonuç ve çözüm önerilerini bize sunar.

Dağıtım Listesi : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

İlyas TÜFEKÇİ

**T. C.
İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

Sosyoloji Ana bilim Dalı

**EKONOMİK, HUKUKİ VE SİYASAL GELİŐİMLERİN
TÜRKİYE 'DE KADIN CİNAYETLERİ MESELESİNE
YANSIMASI**

Yüksek Lisans Tezi

İLYAS TÜFEKÇİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Başak Aray

İSTANBUL-2021

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

İlyas Tüfekçi

/ /2021

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlyas TÜFEKÇİ'nin Ekonomik, Hukuki ve Siyasal Gelişmelerin Türkiye'de Kadın Cinayetleri Meselesine Yansımaları adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Sosyoloji anabilim dalı, Sosyoloji bilim dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan

Dr. Öğr. Üyesi Başak ARAY
(Danışman)

İmza

Üye

Dr. Öğr. Üyesi Berna EKAL

İmza

Üye

Doç. Dr. Anıl Al REBHOLZ

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

.. / .. / 2021

İmzası

Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ

Enstitü Müdürü

ÖZET

Kadına yönelik şiddet ve cinayet konusu topyekûn mücadeleyi gerektiren toplumsal bir sorundur. Türkiye toplumunda da etkisini giderek artıran bu durum toplumsal bir mücadeleyi beraberinde gerektirmektedir. Şiddet ve cinayet eylemlerinin artması beraberinde hukuksal düzenlemelerinin devreye sokulmasını hızlandırmıştır. Hukuksal düzenlemelerin kadına yönelik şiddet ve cinayeti önleme konusunda yeterli olup olmadığı da tartışılan konuların başında gelmektedir. Bu çalışma son 10 yıl verilerine bakarak ekonomik, hukuksal ve siyasi gelişmeleri kadın cinayet sayılarındaki artış ile değerlendirip karşılaştırmıştır. Şiddet ve cinayet eylemlerinin altında yatan gerçeklere ulaşmak yerine, olguları karşılaştırmalı bir yöntemle değerlendirmeyi hedef almak çalışmanın özüdür. Cinayet rakamları son 10 yıl kapsamında kadın kuruluşları ve devlet kurumlarına yansıdığı ölçüde ele alınmış olup, "kadın cinayeti" kavramının ne anlama geldiği sorgulanmıştır. Öldürülen kadınların hangi ölçüde kadın cinayeti olarak değerlendirildiği ve bu bağlamda cinayet rakamlarının farklılıkları çalışmayı farklı kılan esas noktalardır. Yasal düzenlemelerin son 10 yıldaki süreci incelenmiş ve bu süreçte yürürlüğe konulan yasaların ön plana çıkanları (6284 sayılı kanun vb) değerlendirilmiştir. Bu yasaların kadın cinayetleri konusuna bakışı ve cinayet rakamlarına olumlu veya olumsuz yansımaları ortaya konmuştur.

Anahtar Sözcükler: Şiddet, Kadın Cinayetleri, Toplumsal Cinsiyet, Hukuksal Düzenlemeler

SUMARRY

Violence against women and murder is a social problem that requires total struggle. This situation, which is increasing its influence in Turkish society, requires a social struggle together. The increase in violence and murder has accelerated the introduction of legal regulations. Whether legal regulations are sufficient to prevent violence and murder against women is also one of the topics discussed. This study looked at the data of the last 10 years and evaluated and compared economic, legal and political developments with the increase in the number of murders of women. Instead of achieving the underlying facts of acts of violence and murder, targeting the evaluation of facts in a comparative way is the essence of the study. The murder figures have been analyzed to the extent reflected in women's organizations and government institutions over the last 10 years and questioned what the concept of 'female murder' means. The extent to which murdered women are considered to be murders of women and the differences in murder figures in this context are the main points that make the study different. The process of legal regulations in the last 10 years was examined and the prominent laws enacted in this process (law no. 6284, etc.) were evaluated. The way these laws look at the issue of women's murders and the positive or negative reflection of the murder figures has been revealed.

Keywords: Violence, Woman's Murder, Gender, Legal Regulations

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
SUMARRY	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR	v
TABLolar LİSTESİ.....	vi
GRAFİKLER LİSTESİ.....	vii
RESİMLER LİSTESİ.....	viii
ÖNSÖZ.....	ix
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1 Şiddet Kavramı.....	4
1.2 Kadın Cinayeti Kavramı.....	6
1.3 Toplumsal Cinsiyet ve Şiddet.....	7
1.3.1 Toplumsal Cinsiyet.....	7
1.3.2 Toplumsal Cinsiyet ve Şiddetin Oluşumu	8
1.3.3 Toplum Cinsiyet, Kadın Hareketleri ve Feminizm.....	9
1.4 Kadına Yönelik Şiddet	11
1.5 Kadına Yönelik Şiddet Türleri	12
1.5.1. Fiziksel Şiddet.....	12
1.5.2. Ekonomik Şiddet.....	13
1.5.3. Cinsel Şiddet.....	15
1.5.4. Psikolojik (Duygusal) Şiddet	15
1.6 Kadına Yönelik Şiddetin Türkiye Boyutu	16
1.7 Şiddet Kuramları	20
1.7.1 Sosyal öğrenme kuramı	21
1.7.2 Kaynak Kuramı.....	21

1.7.3 Değişim Kuramı.....	22
1.7.4 Kültür Kuramı.....	22
1.8 Kadına Yönelik Şiddeti Etkileyen Faktörler	23

İKİNCİ BÖLÜM

KADIN CİNAYETLERİ

2. Kadın Cinayetleri	25
2.1 Kadın Cinayetlerine Genel Bakış	31
2.2 Kadın Cinayeti Örnekleri	35
2.3 Kadın Cinayetleri ve Soruları.....	37

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EKONOMİK, HUKUKİ, SİYASAL GELİŞMELER VE KADIN CİNAYETLERİ

3.1 Ekonomik Süreç	41
3.1.1 Ekonomik Şiddetin Kadın Yaşantısına Etkileri	43
3.1.2 Ekonomik Şiddetin Kadın Cinayet Meselesine Yansıması	46
3.2 Hukuksal Süreç.....	47
3.2.1 Hukuksal Düzenlemelerin Geçmişi	49
3.2.2 4320 Sayılı Kanun	50
3.2.3 İstanbul Sözleşmesi.....	52
3.2.4 6284 Şiddet Yasası.....	55
3.3 Siyasal Süreç	61
3.3.1 Kadınlara Yönelik Siyasal Düzenlemelere Genel Bakış	64
3.3.2 Kadın Cinayetleri Konusuna Medyanın Bakış Açısı (Gazete Örnekleri)..	65
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	71
KAYNAKÇA	74
ÖZGEÇMİŞ.....	81

KISALTMALAR

T.C : Türkiye Cumhuriyeti

S : Sayfa

TUIK : Türkiye İstatistik Kurumu

OECD : İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı

CEDAW : Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi

Uluslararası Sözleşmesi

GREVIO : Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddete Karşı Eylem

Uzman Grubu

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet Raporu Karşılaştırması (2008-2014).....	17
Tablo 2. 2013 Yılında Kadına Yönelik Meydana Gelen Şiddet Türleri.....	20
Tablo 3. Sivil Toplum Kuruluşlarının Verilerine Göre Kadın Cinayetleri	25
Tablo 4. Sivil Toplum Kuruluşlarının Verilerinin Tablolaştırılması	26
Tablo 5. Bianet.org Verilerine Göre Kadın Cinayetleri	26
Tablo 6. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu Verilerine Göre Kadın cinayetleri.....	27
Tablo 7. Kadıncinayetleri.org Verilerine Göre Kadın Cinayetleri	28
Tablo 8. Anıtsayaç Verilerine Göre Kadın Cinayetleri	29
Tablo 9. Polis ve Jandarma Resmi Raporlarına Düşen Verilere Göre Kadın Cinayetleri	30
Tablo 10. Anıtsayaç, İçişleri Bakanlığı, Kadın Cinayetlerini Durduracağız Verileri Karşılaştırılması	32
Tablo 11. İçişleri Bakanlığı ve Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu 2020 Yılı Rakamları.....	33
Tablo 12. 6284 Sayılı Kanun Koruma Talep Rakamları.....	33
Tablo 13. Anıt Savaş Verilerine Göre İşlenen Cinayet Sayısı	34
Tablo 14. 6284 Sayılı Kanunun İşleyişine İlişkin Tedbir Kararları	40
Tablo 15. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu Verileri.....	46
Tablo 16. 6284 Sayılı Kanunun İşleyişi ile İlgili Resmi Rakamlar.....	57
Tablo 17. Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlü Verilerine Göre 6284 Sayılı Kanun Verileri	57
Tablo 18. Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlü verilerine göre koruma talep oranları	58
Tablo 19. Polis akademisi 2019 Verileri Göre Cinayete Uğrayan Kadınların Eğitim Durumları	59
Tablo 20. Kadın Milletvekili Temsil Oranları.....	63
Tablo 21. Yüksek Seçim Kurulu Verilerine Göre Kadın Temsil Oranları.....	63

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1: Türkiye'de Fiziksel Şiddete Maruz Kalmış Kadınların Bölgelere Göre Dağılımı (2008-2014)	10
Grafik 2: Türkiye'de Kadının Eğitim Seviyesine Göre Maruz Kaldığı Şiddet (2014)	12
Grafik 3: Türkiye'de Yerleşim Yerine Göre Fiziksel Veya Cinsel Şiddet Oranı (2014)	13
Grafik 4: Kadın Cinayet Haberlerinin Yer Aldığı Sayfalar	60

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: Hürriyet, 26.02.2016.....	67
Resim 2: Kayseri Deniz Postası, 04.05.2016.....	68
Resim 3: Karadeniz, 11.05.2015.....	68
Resim 4: Güneş, 24.12.2015.....	69

ÖNSÖZ

Öncelikle zor ve uğraştırıcı bir süreçte çalışmamın her aşamasında yardımlarını esirgemeyen, yol gösteren değerli yüksek lisans tez danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Başak Aray'a teşekkür ederim.

Bu süreçte her anlamda arkamda duran canım annem Emine Tüfekçi' ye, benden desteğini asla esirgemeyen, bana benden çok inanan hayatımın en büyük gücü babam Adem Tüfekçi' ye ve canım kardeşlerime sonsuz teşekkür ederim.

Yaşamımın her anında yanımda olan, çalışmamın her sürecinde sabrını ve bunun yanında güzel desteğini benden esirgemeyen canım hayat arkadaşım Şeyma Tüfekçi' ye çok teşekkür ederim.

Yapmış olduğum bu çalışmanın Sosyoloji alanına katkılar sunması ve kadınlara yönelik bağnaz ve ilkel dürtülerin yok olduğu bir toplum temennisiyle.

GİRİŞ

Kadınlara yönelik şiddet ve cinayet Türkiye'de son günlerde en çok tartışılan konuların başında gelmektedir. Cinayet eylemleri her geçen gün artmakta ve bununla orantılı bir şekilde hukuksal düzenlemeler ön plana çıkmaktadır. Uygulamaya konulan düzenlemelerin kadın cinayetleri meselesine yansması da tartışılmaya devam etmektedir. Düzenlemelerin etkinliği ve caydırıcılığı tartışmaların odak noktasıdır. Kadınlara yönelik şiddet ve cinayet eylemlerinin altında yatan çok sayıda ilişki yapısı ve binlerce faktör vardır. Bu bağlamda kadınlara yönelik işlenen cinayetlerin gerçek sebepleri diye bir durumun söz konusu olamayacağından dolayı, cinayetlere sebep olarak gösterilen olgular karşılaştırmalı olarak ele alınıp incelenecektir. Bu çalışmada son 10 yıldaki çeşitli verilere bakılacak olup hukuksal, ekonomik ve siyasi gelişmeler ile kadın cinayetlerindeki artış sayıları incelenecektir. Yapılan düzenlemelerin kadın cinayet sayılarına ve şiddet eylemlerine olumlu veya olumsuz yansımaları değerlendirecektir. Devlet kurumları ile yerel ve uluslararası sivil toplum kuruluşları tarafından yazılan raporlardan edinilen verileriyle beraber incelenecektir. Farklı aktörlerin bu olguyu nasıl ve nelere atıfta bulunarak açıkladığı, aynı kurumların farklı senelerdeki raporlarında açıklamaların ne yönde değiştiği, farklı aktörlerin aynı dönemde yayınladığı raporlardaki benzerlik ve farklar karşılaştırmalı olarak incelenecektir. Aynı yıllar içinde işlenen cinayetlerin ve benzeri şiddet eylemlerinin farklı kurum ve kuruluşlar tarafından raporlandığı ölçüde ölüm sayılarının değişkenlikleri yorumlanacaktır. Rapor vb. kaynaklardan edinilen veriye dayanarak kadın cinayetlerinin ekonomik, siyasal ve hukuksal gelişmelerden nasıl etkilendiği tartışılacaktır.

Kadınlara yönelik şiddet ve cinayet eylemlerinin altında yatan gerçeklerinin olgusal karşılaştırılmasının yapılmasını hedefleyen bu çalışma, toplumsal cinsiyet temelli bir perspektifte konuyu inceler. Erkeğin çalışma hayatına, kadının ise ev hayatına ait olduğunun benimsendiği fikir basit gibi görünse de sadece fikir olarak değerlendirilmemelidir. Koca bir çığı oluşturan da ufak bir kar tanesidir. Şiddet önemsenmedikçe, sessiz kalındıkça ve toplumsal rollerin verdiği tahakkümün altında ezilen bir role büründükçe ve en önemlisi toplumsal bir hastalık olarak değerlendirilmeyip top yekûn mücadele vermedikçe sonuç çığ altında kalmak olur.

TEZİN AMACI

Yüksek lisans tezi olarak hazırlanan bu çalışmanın amacı; son 10 yıldaki çeşitli verilere bakmak olup hukuksal, ekonomik ve siyasi gelişmeler ile kadın cinayetlerindeki artış sayılarını öncelikle aynı zaman çizelgesine yerleştirmektir. Zamansal haritalamanın işaret ettiği noktalar konu üzerinde çalışan devlet kurumları ile yerel ve uluslararası sivil toplum kuruluşları tarafından yazılan raporlardan edinilen verileriyle beraber incelenecektir. 10 yıl önceki raporlarda işaret edilen sebeplerin günümüzdeki geçirmiş olduğu farklılıklar incelenerek karşılaştırılacaktır. Kadın cinayeti kavramının ne anlama geldiği ve öldürülen kadınların ne şekilde kadın cinayeti olarak değerlendirildiği bilgisine ulaşmak çalışmanın diğer amaçlarındandır. Raporlara geçen ölüm sayılarının farklılıklar içermesi ve kadın kuruluşlarının tuttuğu listelerdeki ölümlerin resmi devlet kurumlarındakilerden farklı olması incelemeye değer bulunmuştur. Bu sayıların farklılıkları "kadın cinayeti" kavramının yoruma göre değiştiğini göstermektedir. Bu çalışma kadın cinayetinin ne anlama geldiğini rakamlar üzerinden karşılaştırarak ortaya koymayı amaçlamıştır.

TEZİN ÖNEMİ

Bu çalışma farklı aktörlerin saha üzerine bilgisini karşılaştırmalı bir şekilde el alıp derlemeyi hedef almaktadır. Çalışma son 10 senelik verileri etraflıca ortaya konup zaman çizelgesi üzerinden karşılaştırmalı tartışacağı için önem taşımaktadır. Aynı dönem raporlarındaki benzerlik taşıyan ve farklılık barındıran veriler hukuki, siyasal ve sosyal gelişmelerin yer aldığı bir zaman çizelgesi göz önünde bulundurularak incelenecektir. Sosyal, ekonomik ve hukuksal anlamdaki değişimlerin sosyolojik bakış açısıyla kadın cinayetleri üzerine etkilerinin incelenip analiz edilmesi, literatüre akademik katkı yapmanın dışında alternatif çözüm önerileri üretilmesi bakımından da önemlidir.

TEZİN SORUNU

Artan cinayet eylemleriyle beraber getirilen yasa ve düzenlemeler cinayetleri engelleme konusunda yeterlimidir? Cinayet eylemlerinin görünürlüğünün arttığı düşüncesinin doğruluk payı nedir? Hukuksal, Siyasal ve Ekonomik gelişmeler Türkiye'de kadınlara yönelik şiddet ve cinayet eylemlerini ne yönde etkilemektedir? Cinayet rakamlarındaki farklılıkların sebepleri nelerdir? Sivil toplum kuruluşlarının ve devlet kuruluşlarının kadına yönelik şiddet ve cinayet raporlarındaki ölüm sayılarının tutarsız olmasının sebepleri nelerdir? Kadın cinayeti nedir? Tanım farklılıklarının altında yatan gerçekler nelerdir? Farklı aktörlerin aynı olguyu farklı değerlendirilmesinin altında yatan sebepler nelerdir? Son 10 yıldaki rapor verileri kadına yönelik şiddetle mücadelede hangi aşamada olduğumuzu göstermektedir? Aynı kurumların farklı senelerdeki raporlarındaki açıklamaların ne yönde değiştiği incelenecektir. Bu değişimler ortaya koyulup karşılaştırmalı perspektiften değerlendirilecektir. Araştırma soruları rapor verileriyle birlikte değerlendirilecek olup kadın cinayetlerinin ekonomik, siyasal ve hukuksal gelişmelerden nasıl ve ne yönde etkilendiği tartışılacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

1.1 Şiddet Kavramı

Kadınlara yönelik uygulanan şiddet ve cinayetlerin inceleneceği bu çalışmada öncelikle şiddet kavramının ne anlama geldiğini öğrenmekte fayda vardır. Şiddet kavramı birçok kurum ve kuruluş tarafından açıklanmaya çalışılmış bir kavramdır. Literatürde kullanılan birçok şiddet türü mevcuttur. Şiddet; bireyi sadece fiziksel değil, maddi ve manevi olarak zarar vermeyi hedefleyen her türlü davranış olarak tanımlanabilir. Şiddetin uygulanış amacı genel olarak; karşısındakine üstünlük kurmak, istemediği bir şeye onu zorlamak, maddi ve manevi yönden çıkar sağlamak, cinsel yönden eylemlerinin gerçekleşmesini sağlamak olarak sıralanabilir. Şiddeti, bireylerin can ve mal sağlığına yönelik, karşısındakine zarar vermeye yönelik eylemlerin bütünü olarak görülebilir. Şiddet kelimesi, Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre karşıt bir düşünceye karşı uygulanan kaba kuvvet olarak tanımlanmaktadır. Bu olgu duygu ve düşüncelerin aşırılığına işaret etmektedir (TDK, 2020). Şiddet kavramı Türkçeye Arapçadan geçmiş bir kelimedir ve “şedde” fiilinden türemiştir (Öztürk, 2014, s.10). Ancak bu tanımlamadaki dar görüş şiddetin türlerini sınırlandırabilir. Şiddet, bir insanın özgür iradesinin aksine davranılmaya zorlanmasını içeren tüm kısıtlamaları kapsar. İnsanın iradesinin dışındaki duruma, maddi veya manevi fiziksel bir zorbalığa, baskı uygulamaya, zor kullanarak karşısındakini bastırmaya ve hatta sonunda ölüme kadar uzanan eylemlerim tümü olarak tanımlanabilir. Fransız sözlüklerine göre ise şiddet; bireyin kendi isteği dışında bir davranışını ona zorlayarak yaptırmak olarak tanımlanmaktadır. Duyguların en kaba şekilde ifade etme biçimi olarak nitelendirilir. Şiddet birçok şekilde tanımlanmış olsa da içerisinde kullandığı öğeler ortaktır. “Yaralamak, can acıtmak, öldürmek, mala zarar vermek, şiddeti tehdit olarak kullanmak, toplumsal normalleri aşan eylemler, kırma, dökme ve yok etme eylemleri şiddetin ortak eylemleridir (Oktay, 2015, s.59). Hukukçular ise şiddet kavramını “İnsanın, benzerlerine karşı giriştiği, onlarda önemli ya da önemsiz hasarlar veya yaralar oluşturan, saldırganlık ve hoyratlık ifade eden hareketlerdir” tanımlamıştır (Polat, 2004, s.16).

Şiddet tanımı, kullanım alanı ve onu tanımlayan kişilerin bakış açısına göre değişse de Dünya Sağlık Örgütünün tanımı da yukarıdaki tanımlamalar ile benzerlikler içermektedir. Dünya Sağlık Örgütü şiddeti:

"Fiziksel güç ya da kuvvetin, amaçlı bir şekilde kendine, başkasına, bir gruba ya da topluluğa karşı fiziksel zarara ya da fiziksel zararlarla sonuçlanma ihtimalini arttırmasına, psikolojik zarara, ölüme, gelişim sorunlarına ya da yoksunluğa neden olacak şekilde tehdit edici şekilde ya da gerçekten kullanılmasıdır" olarak tanımlamıştır (Page ve İnce, 2008, s.82).

Birleşmiş Milletler (BM) Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi Bildirgesinde birinci madde kadına yönelik şiddet şu şekilde tanımlamaktadır:

"İster kamusal, isterse özel yaşamda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik acı veya ıstırap veren veya verebilecek olan cinsiyete dayanan bir eylem veya bu tür eylemlerle tehdit etme, zorlamaya veya keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma" (Özkan, 2017, s.548).

Şiddet, sadece Türkiye özelinde değil dünya genelinde artan halk sağlığı sorunudur. İnsanın var olduğu her alanda görülen şiddet yeni dünya düzeninin olumsuz bir parçası olarak gündemimizde varlığını sürdürmeye devam etmektedir (İkinci, 2014, s.21).

Olgu olarak şiddet çok geniş bir sorun alanı oluşturmaktadır. Bu olgunun gerek uygulanış biçimleri gerekse uygulama şekilleri açısından kapsamı günden güne genişlemektedir. Şiddet olgusu, aile içinde, evde, sokakta, iş yerlerinde, kitle iletişim araçlarında sıklıkla gözlemlenen bir olgu haline gelmiştir. Beşeri ilişkilerin olduğu her alanda karşımıza çıkan şiddet, günlük yaşamın parçası haline gelmiştir. Şiddet kavramı, içinde binlerce sosyal ve beşeri ilişki ağlarını barındırır. Bireyin biyolojik yapısıyla ilgili olduğu kadar psikolojik durumuyla da ilişkilidir. Sosyo\ekonomik ve kültürel farklılıklar da şiddetin oluşumunu ve yapısını etkiler niteliktedir. Alkol ve madde bağımlılığın yanı sıra çocukluk döneminde şiddet gören bireyin ileride şiddet göstermeye meyilli olduğunu gösteren bulgular bulunmaktadır. Bu bağlamda şiddet kavramının ortaya çıkışının altında binlerce ilişki ağı bulunmaktadır ve tek bir faktöre indirgenemez. Sosyal, fiziksel ve psikolojik sağlığı bozan şiddet bu açıdan

bakıldığında toplumsal bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Şiddet sorununun yaygın olarak karşılaşılmamasıyla ilgili olarak şiddeti, "halk sağlığı sorunu" olarak görülmesi Meclis Araştırma Komisyonunun 2006 yılındaki raporunda ortaya konulmuştur (Ceyhan, 2014, ss.6-8).

1.2 Kadın Cinayeti Kavramı

Diana E.H. Russell, kadın cinayetini erkekler tarafından kadınların sadece kadın oldukları için öldürülmesi olarak tanımlamaktadır ("Kadın cinayeti", 2021). Radford kadın cinayeti kavramına ise daha ideolojik bir şekilde yaklaşmıştır. Kadın cinayetlerinde, öncelikle kadınların kontrolünün erkeklerinin elinde olması, ataerkil statükonun korunmasında merkez bir konumdur. Erkek egemen toplumlarında kadınlara verilmek istenen mesaj gayet nettir. "Haddinizi aşmayın bu hayatınıza mal olabilir". Cinayetleri besleyen esas nokta kadın kontrolünün erkek egemenliği ve tahakkümü altında olmasıdır (Güneş ve Yıldırım, 2019, s.938).

Ülkemizde kadın cinayetleri kavramı çoğu zaman namus, töre cinayetleri veyahut namus suçları olarak adlandırılmıştır. Literatürde "femicide" olarak adlandırılan kadın cinayeti kavramı, eril şiddet yoluyla hayatına son verilen kadınlar için kullanılmaktadır (Gül ve Altındal, 2015, ss.168-170).

Bütün diller de kendine hızlıca yer bulan bu kavram Türkçede kadın cinayetleri olarak adlandırılmıştır. Bu nokta da esas önemli olan konu şudur ki kavramın farklı dillerde bu derece hızlı bir şekilde kendine yer bulması. Bu sadece literatürün yaygın bir biçimde kullanıldığını göstermez, bu durum aynı zaman da olgunun ciddiye alınıp varlığının kabulünün tüm ülkelerde gerçekleştiği anlamına gelmektedir. Bu durumun ciddiye alınıp bu derece topluma hızlı bir şekilde empoze edilmesinde kadın hareketlerinin payı büyüktür. Bir diğer önemli husus kavramsallaştırmanın boyutudur. Cinayet işleyen kişinin cinayeti işlerken kadınlara yönelik düşmanca kin ve nefretle işlenmesinin yanı sıra adli kurumlar da cinayet olarak adlandırılması için tüm ölümlerin nedenine bakılmaksızın kadın cinayeti olarak değerlendirilmesi gerektiği savunulmaktadır. Kavramsallaştırmaya yönelik en büyük tartışma konusu da tanımın genişliğinin ne ölçüde olması gerektiğidir. Yapılan savunuya göre ölüm amacına bakılmaksızın (sosyal, siyasal, ekonomik) içinde şiddet barındıran her ölüm kadın cinayeti kapsamında değerlendirilmelidir. (Gazioğlu, 2013, ss.92-93).

1.3 Toplumsal Cinsiyet ve Şiddet

1.3.1 Toplumsal Cinsiyet

İnsan binlerce etkileşim ağı içinde varlığını sürdüren sosyal bir varlıktır. İnsan yaşamını davranış ve roller belirlemektedir. Bu davranış ve roller, bireye verilen görevleri ve davranış kalıplarını kapsar. Toplumsal cinsiyet erkeğe ve kadına verilen belli başlı davranış kalıplarını içinde barındırır. Örneğin Türk toplumlarının en önemli toplumsal cinsiyet klişesi; erkeğin rolünü aile geçimini sağlamak olarak göstermesidir. Kadının en önemli görevi ise ailenin içindeki sürece dâhil olmak, çocuklarını büyütmek ve eşine itaatkâr bir şekilde yaşamını sürdürmektir (Günay ve Bener, 2011, ss157-158).

Toplumsal cinsiyet kavramı geniş perspektifleri içinde barındıran, geniş açılımlara sahip kitlesel boyutları olan bir konudur. Kadına ve erkeğe verilen toplumsal rollerin, sosyalizasyon süreciyle birlikte aktarıldığı bir durumdur. İş bölümü cinsiyete dayalı uygulanır ve bu iş bölümü sayesinde cinsiyet temelli bir yapılanma ortaya çıkar. Bu iş bölümü toplumu belli başlı görevlere yerleştirmekle kalmaz kadın ve erkek arasındaki toplumsal kaynaklara erişimi de etkiler, eşitsizliklere yol açar. Ortaya çıkan kadınlara yönelik eşitsizlik, ayrımcılık ve çeşitli engellemelerle pekiştirilerek güçlenir, böylece ekonomik, siyasal ve kültürel anlamda çeşitli eşitsizlik durumları kitlesel boyutlar da karşımıza çıkar. Özellikle yaşadığımız coğrafyada Türkiye toplumlarında cinsiyet temelli eşitsizlik kitlesel ölçekte yer tutmaktadır. Eğitimden iş alanına, siyasetten hukuk alanına, sağlık mekanizmalarına olan katılımdan sosyal ve toplumsal alana her alanda kadına yönelik eşitsiz bir yapı varlığını sürdürmektedir (Özaydınlık, 2014, s.94). Ann Oakley cinsiyet kavramını; kadını erkekten ayıran fark olarak açıklarken, "toplumsal cinsiyet" kavramı için:

“Erkeklik ile kadınlık arasındaki buna paralel ve toplumsal bakımdan eşitsiz bölünmeye gönderme yapmaktadır” (Marshall, 1999, s.98).

Toplumsal cinsiyet kavramı kadın ve erkeğe yaftalanmış yapay davranış kalıplarını içinde barındırır. Toplum için uygun olan değerleri uygulayış bu kavramın özünü oluşturmaktadır. Toplumsal cinsiyet kavramının oluşumunu etkileyen faktörler farklılıklar içermektedir. Gelenek ve görenekler, kültürel değerler, çevre koşulları, sosyal ve ekonomik durumlar ülkelerden ülkelere hatta mahallelerden mahalleye değişmektedir. Bu değişim ağları içinde değişmeyen tek şey kadınların oturtulduğu eşitsizlik eksenidir. Kadınların aleyhine kurulmuş asimetrik ilişki

değişmez bir durum halini almıştır. Günümüz toplumlarında kadın ve erkeğin eşitlikçi bir düzende varlığını sürdürmesi gerektiği düşüncesi yasa ve hukuk yolları ile desteklenmektedir. Kadınların karar alma mekanizmaları içinde varlığı sürdürmek ve her anlamda çalışma yaşamında etkin rol oynamalarını sağlamak insan haklarının bir gereğidir. Her birey gibi politik düzlemde etkin rol oynamak ve her anlamda erkeklerle eşit şartlardan yararlanması gerektiği kabul edilmektedir. (Yıldırım, Ergüt, ve Camkıran, 2018, s.38).

Toplumsal değer ve yargıların izahı bakımından atasözü ve deyimler çok önemli bir konumdadır. Toplumsal cinsiyet rollerinin geçmişten günümüze bıraktığı etkileri atasözlerinde ve deyimlerinde görmek mümkündür. Eril toplumların etkisinde yetişen gelenekselci yapıdaki Türk toplumlarının deyim ve atasözleri toplumsal cinsiyet rolleri konusunda önemli örnekler vermektedir. Örneğin " Ağaç yeşert meyve getirsin, oğlan büyüt ekmek getirsin", "Beş kız bir oğlanın yerini tutar mı?", "Kızın var, sızın var", "Oğlan doğuran övünsün, kız doğuran dövünsün", "Erkek getirmeyi, kadın yetinmeyi bilmeli", "Erkek koyun kasap dükkânına yakışır", "Kadın kısmının saçı uzun, aklı kısa olur". Örnek olarak incelenen atasözleri göstermiştir ki: toplumsal cinsiyet ayrımcılığı yıllar öncesi dönemde varlığını sürdürmüş, günümüz toplumlarına kadar gelmiştir. Bu ayrımcılık çocukluk yıllarından itibaren başlar ve yaşam süresi boyunca devam eder. İncelenen atasözleri içerisinde çok azı eşitlikten söz etmektedir. (Apay ve Özer, 2020, s.1122).

1.3.2 Toplumsal Cinsiyet ve Şiddetin Oluşumu

Toplumsal cinsiyet erkeğin ve kadının cinsiyet temelli davranış kalıplarını içinde barındıran bir yapıdır. Bu yapı eşitsizliğin üreticisi konumundadır. Üretilen bu eşitsizlik kadınlara yönelik şiddeti tetikleyen dinamitlerin alt yapısını oluşturmaktadır. Toplumsal bir sorun olma niteliğini içinde barındıran şiddet, toplumsal cinsiyetin oluşturulması ile birlikte makro boyutta uygulanan bir olgu haline gelmektedir. Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet; kadının kadın olduğu için maruz kaldığı şiddet ve şiddet eğilimi gösterilen hal, hareket ve her türlü tavır olarak tanımlanabilir. Kadınlara yönelik uygulanan şiddet; eğitim düzeyi, coğrafi faktörleri, yaşı ve maddi durumu gibi kriterlerine bakılmaksızın, kadının, dünyanın her yerinde maruz kaldığı yaygın bir sorundur. Global ölçekli bir sorun niteliğini içinde barındıran kadına yönelik şiddet olgusu, kadınlara sadece fiziksel ve psikolojik anlamda zarar vermemektedir. Kadınların sosyal ölçekli her davranışının önüne

setler çekilip kadının sosyal hayatta var olması da engellenmektedir. Kadınlara yönelik şiddetin altında yatan birçok etken bulunmakla birlikte geçmişten günümüze ataerkil bir düzende gelişen toplumun toplumsal cinsiyet rollerine etkisi göz ardı edilemez bir durumdur. Güç ilişkilerin içinde bulunduğu asimetric yapı toplumdaki cinsiyet rollerine empoze olmuş, çağlar boyu katlanarak günümüze çığ gibi birikmiştir. Geçmişten günümüze katlanarak büyüyen çarpık ve bozuk düzen, ataerkil yapının da etkisiyle kadının toplumda şiddet görmeye meyilli bir varlık haline getirmiştir. Kadınlara yönelik uygulanan şiddetin altında yatan birçok etken ve birçok neden vardır. Şiddet temelli toplumsal cinsiyet, kadının ve erkeğin arasındaki asimetric güç ilişkisinden beslenir. Bu bağlamda kadınlara uygulanan şiddetin en büyük sebeplerinden bir tanesi toplumdaki eşit olmayan yapının geçmişten günümüze toplumsal cinsiyet rolleri ile oluşturulmasıdır. Erkeğin egemen olduğu bütün ideolojiler kadının ikincil pozisyonda yaşam sürmesini hedeflemektedir. Söz konusu bu ideolojiler toplumun bütün yapılarında kadınların yaşam hakkını engellemekle birlikte şiddetin var olmasını tetiklemektedir. Sosyal, ekonomik ve siyasal bütün alanlarda kadınların ön saflarda olması engellenerek kadınların hakları alıkoyulmaktadır. Bu eşit olmayan düzlemde şiddetin ilk tezahürleri gerçekleşmektedir. Bir başka deyişle kadın şiddeti sadece aile içinde fiziksel olarak görmez, toplum tarafından haklarına müdahale edilerek şiddetin başka bir boyutuna maruz bırakılır. Şiddetin asıl üretim kaynağı eşit olmayan güç ilişkilerinin toplumlar boyu artarak devam etmesidir. Şiddet güçlü olanın zayıf olana müdahalesini meşrulaştırır. Aile içinde, karı koca ilişkisi içinde başlayan şiddet toplumlar aracılığıyla uygulanmaya devam etmekte, kadın ikincil pozisyona itilmektedir. Kadına yönelik şiddet; hiçbir meşru müdafaa tanımayan kültürel, coğrafi, dini, toplumsal ve ekonomik anlamda insan haklarına saygı gösterilmeyen bir olgu niteliğindedir. Şiddet; insanın insana uyguladığı en geniş hak ihlalidir (Başar ve Demirci, 2015, ss.42-43).

1.3.3 Toplum Cinsiyet, Kadın Hareketleri ve Feminizm

19.Yüzyıl kadınların eşitlik ve hak arayışlarını somut mücadele yöntemlerine dökmeleri açısından önem arz eden bir dönemdir. Kadınların haklarını ve özgürlüklerini aramak için başlattıkları mücadelenin adı “feminizm” olarak adlandırılır. Hooks'a göre feminizm “cinsiyetçiliği, cinsiyetçi sömürü ve baskıyı sona erdirmeyi amaçlayan bir hareket” olarak değerlendirilir. Tarihsel açıdan üç döneme

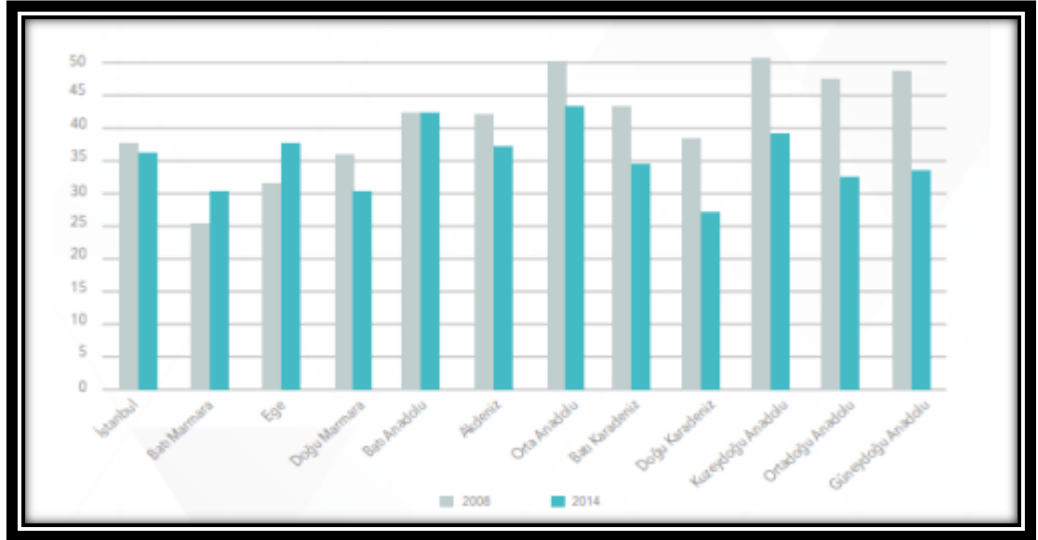
ayrılan feminizm 19.Yüzyılın sonu ve 20. Yüzyıl başlarından itibaren birinci dalgayı oluşturur. Bu dönemin en çok uğraşılan mücadele alanı kadınların oy kullanma, eğitim ve mülkiyet haklarının tanınmasıdır. Türk tarihinin önemli ve ilk kadın romancılarından olan Fatma Aliye Hanım, erkekler tarafından kadınların gelişimlerine yönelik her türlü engellemenin evrensel bir sorun olduğundan söz etmektedir. Bir diğer önemli tespiti, Kadınların kendi tarihlerini bilmediklerini ve bunun ciddi boyutta sorunlara yol açtığından söz etmektedir. Bir diğer husus Feminist dalgalarının oluşumu ve günümüz tarihinde ki yasa ve düzenlemelerin bu döneme gelene kadarki sürecidir. 1935 yılında Cumhuriyet'in ilk uluslararası Dünya Kadınlar Birliği toplantısına ev sahipliği yapmıştır. 1935 yılında yapılan seçimlerde 5. dönem Milletvekili Seçimlerinde 18 kadının milletvekili seçilmesi dönem için çok önemli bir durumdur. Bununla birlikte 18 kadının meclise girmesi derneğin amacına ulaştığını varsayıp derneğin fesih edilmesi gerçekleşmiştir. 1960 sonrası dönemde ikinci dalga feminizmin hız kazanması kadınların seslerini duyurmak adına önemlidir. ABD 'de 1966 yılında kurulan National Organisation of Women- Ulusal Kadın Örgütü dönemin önemli mücadele alanını oluşturan örgütlerdendir. 1989 yılında, “Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi” İstanbul Üniversitesi’nde açılmıştır. Türkiye’de, 1990’da kadınla ilgili birçok kurum faaliyete geçmiştir. Başbakanlığa bağlı “Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü” bunların başında gelmektedir. Feministler Cinsiyet temelli ayrımcılığın yanında dünya barışını tehdit eden her türlü faktöre, savaşlara, çevresel kirliliğe insanların hak ve özgürlüklerini kısıtlayan her türlü ayrımcılığa karşıdırlar. Üçüncü dalga tam da bu aşamada gerçekleşmiştir.1990'lı yılların başı feminizmin üçüncü dalgasını oluşturur. Bu dönemde daha farklı olgular kaleme alınır. Her kadının ezilme biçiminin farklılığı, kadınların her birinin farklı hayatlara sahip olması bu dönemin odak noktasıdır. Cinsel yönelim, aitliğin getirmiş olduğu sınıfsal farklar, etnik farklar kadınların kendi aralarındaki farkları oluşturmaktadır. Bu dönemde Feministler, farklılıkların görünür kılınmasını ve ezilme biçimlerinin farklılıklarının göz ardı edilmemesi gerektiğine vurgu yapmaktadırlar (Kolay, 2015, ss.5-15).

1.4 Kadına Yönelik Şiddet

Şiddet; güç ve iktidar ilişkileri sonucu ortaya çıkan ve güçlü olanın güçsüz olana uyguladığı davranış bütünlerini kapsar. Ezilen ve ikincil pozisyonda olanı hedef alır. Güç ilişkileri bakımından ezilen tarafta bulunan "kadın" şiddet olgusunun aktörlerindedir. Yapılan uluslararası çalışmalar şiddet eyleminin kadının çevresinde şekillendiğini ve çoğunlukla şiddete maruz kalanın kadın olduğunu ortaya koymaktadır. Bu açıdan bakıldığında şiddet kavramı toplumsal bir kavramdır. Toplumsal cinsiyet rollerinden bağımsız bir şiddet olgusu düşünmek mümkün gözükmemektedir. Şiddet olgusu görülen, öğrenilen ve taklit edilebilen bir olgu olarak değerlendirildiğinde toplumsal açıdan bulaşıcı nitelikleri içinde barındırır (Ceyhan, 2014, s.9).

Ataerkil düzenin var olduğu toplumlarda aile yapısının da erkek önder düzende olduğunu düşünmek yanlış olmaz. Bu bağlamda kadınlara yönelik uygulanan şiddetin önemli kaynağı toplumun erkek egemenliğinden oluşan yapısıdır. Öğrenilen ve taklit edilen bir kavram olarak değerlendirebileceğimiz şiddet eylemini aileden bağımsız düşünmek mümkün değildir. Aile toplumun en küçük yapı taşını oluşturur. Bireylerin beslenmesinden bakımına, akıl sağlığından beden sağlığına güvenini, duygusunu, karakterini oluşturmada en önemli rol ailenindir. Bireyin karakterinin, duygu ve düşüncesinin, kültürünün, dininin, dilinin oluşumu aileden bağımsız düşünülemez. Kadına yönelik şiddette ailenin rolü yadsınamaz bir gerçektir (Demir, 2000, ss.57-61).

Kadına yönelik şiddet, sadece tek bir şiddet türünü kapsamaz. Kadınların iradesine yönelik yapılan her türlü engelleme şiddeti içinde barındırır. Kadına zarar veren, aşağılayan, hor gören, fiziksel ve cinsel anlamda irade dışı isteklerini zorla yaptırmaya çalışan her davranış şiddetin bir türüdür. Toplum içinde ve özel yaşamında kadının özgür iradesine keyfi olarak engel olmak, onu yapmak istemediği bir şeye zorlamak kadına yönelik şiddetin uzantısıdır (Yetim ve Şahin, 2008, s.49).

Grafik 1: Türkiye’de Fiziksel Şiddete Maruz Kalmış Kadınların Bölgelere Göre Dağılımı (2008-2014)

Kaynak: (Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2014)

KSGM verileri göstermektedir ki 2008 ve 2014 yılları arasında bölgesel olarak farklar göz önünde bulunmaktadır. Tablo verileri dâhilinde olumlu okunacak bölgeler olduğu gibi olumsuz okunacak bölgelerde bulunmaktadır. Orta Anadolu Bölgesi pik seviyelerden az da olsa düşüşe uğramış olup, benzer seviyelerde bulunan bölgelerden olan Kuzeydoğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu da düşüşe uğramıştır. İstanbul bölgesi yıllar geçen süreçte birbirlerine yakın seviyelerde şiddet eylemlerine tanık olmuştur.

1.5 Kadına Yönelik Şiddet Türleri

1.5.1. Fiziksel Şiddet

En fazla maruz kalınan şiddet türü fiziksel şiddettir. Fiziksel şiddet hayatının çoğu evresinde maruz kalınan ve bununla doğru orantıda saklanılan şiddet türüdür. Kaba kuvvetin yaptırım aracı olarak kullanılarak kadın üzerinde tahakküm kurma çabasına fiziksel şiddet denir. Aile içinde ve yetişkinler arasında bireylerin birbirlerine en çok uyguladıkları şiddetin başında fiziksel şiddet gelmektedir. İstatistiklere yansıdığı kadarıyla fiziksel şiddete en çok maruz kalanlar kadınlardır. Tokat atmak, itmek, vurmak, nesne fırlatmak, bıçak veya kesici aletlerle zarar vermek, silahla yoluyla korkutmak veya tehdit etmek fiziksel güç desteğiyle evden

çıkmasını veya girmesini engellemek fiziksel şiddet türüne dâhil edilebilecek eylemlerin başında gelmektedir (Yetim ve Şahin, 2008).

Geleneksel Türkiye toplumlarında şiddet bir terbiye aracı olarak kullanılmaktadır. Türkiye de yapılan araştırmalara göre fiziksel olarak uygulanan şiddet ebeveynlerin çocuklarını terbiye etmekte bir araç olarak kullandığını ortaya koymuştur. Dövmek, vurmak, itmek, çekmek şiddet olarak görülmemekte ve bir terbiye aracı olarak kullanılmaktadır (Çalışkan ve Çevik, 2018,s.220).

Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması (2009) verilerine göre hayatının herhangi bir döneminde fiziksel şiddet uğrayan kadınların oranı %39' dur. Bu orana bakıldığında toplumun yarısından sadece biraz azı fiziksel açıdan şiddete uğramaktadır. Yani Türkiye toplumlarında her 10 kadından 4 ü fiziksel şiddete uğramaktadır. Diğer bir durum ise fiziksel şiddetin zamanla alışılan bir olay haline geliyor olmasıdır. Fiziksel şiddete uğrayan kadınların süregelen zamanlarda şiddeti normal karşılama eğilimi ortaya çıkmıştır. Şiddete uğrayan kadınların bir kısmı şiddet davranışını kabullenmekte, bunun beraberinde kocalarının dönemsel psikolojisinin düzeldiğinde şiddet davranışının da sonlanacağı düşüncesindedir. Kocalarının işsizlik vb. durumlardan kaynaklı kendisine şiddet uyguladığı düşünen kadınların oranı azımsanmayacak boyutlardadır. Diğer bir durum bazı kadınların şiddeti kendilerinde hak görme eğilimleridir. Şiddetin azami kısmı için kendini suçlayan kadınlar dini baskılar veya çekirdek aile yapısına olan bağlılıkları yüzünden bu şiddete katlanırlar. Böylelikle bir kesimin kadınları bu tarz düşünce ve hayat ideolojileriyle şiddeti meşrulaştırarak kendi içlerinde normalleştirir ve bu durumu değiştirmek için herhangi bir davranışta bulunmaz (Jensen vd., 2009).

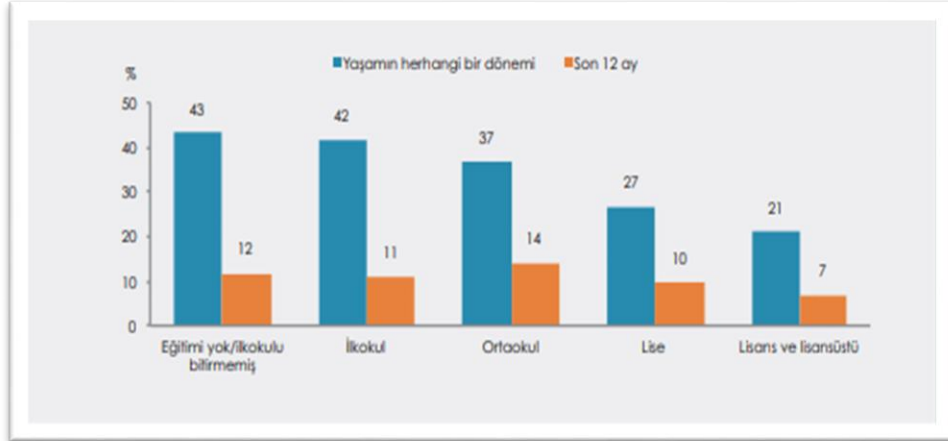
1.5.2. Ekonomik Şiddet

Toplum tarafından kadına verilen roller kadını boyunduruk altına almakta, sindirmekte ve bağımlı halde yaşamasına yol açmaktadır. Kadını boyunduruk altında yaşamaya iten, ekonomik alanda kadının söz sahibi olmadığı bir yaşamda var olmasını sağlayan bu düzen toplumsal cinsiyet rolleri tarafından üretilmektedir. Maddi unsurların ve ekonomik faktörlerin, kadın üzerinde yaptırım aracı olarak kullanıldığı şiddet türüne ekonomik şiddet denir. Erkeğin kadın üzerinde yaptırım aracı olarak kullandığı ekonomik şiddet; kadının hizmetlere erişimi kısıtlamakla birlikte, kadının kaynaklara ulaşımına engel olmaktadır.

Bu eylemler şu şekilde sıralanabilir;

- Kadının çalışmasına izin vermeme,
- Çalışırsa müdahale etme,
- Az para verme,
- Çalışıyorsa maaşına el koyma,
- İsteddiği giyeceklere karışma,
- Ekonomik özgürlüğüne müdahalede bulunma,
- Parayı nerede harcadığına karışmak,
- Kendi kredi kartı olmasına izin vermemek,
- Aileyle alakalı ekonomik konularda söz hakkı tanımamak,
- Kadının gelişmesine yönelik bütün davranışlarda kadına engel olmak,
- El becerilerini geliştireceği programlara katılmasına engel olmak,
- Az para verip çok şey beklemek,

Sıklıkla rastlanan ekonomik şiddet davranışlarıdır. Ekonomik şiddetin sonuçları fiziksel şiddetteki kadar yıkıcı olmasa da maddi ve manevi yönden kadını toplumsal hayattan soyutlamaktadır. Ekonomik şiddete maruz kalan kadın fakirleşmekte ve ruh sağlığını kaybetmektedir (Yanık vd., 2014, s.106).

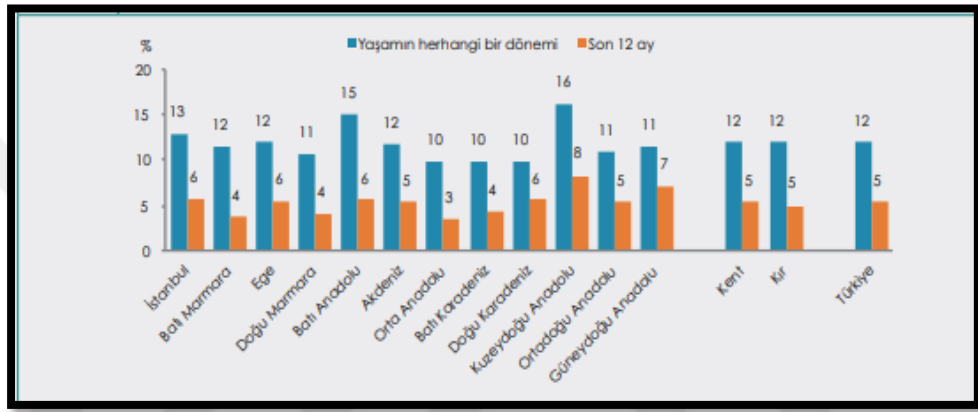

Grafik 2: Türkiye'de Kadının Eğitim Seviyesine Göre Maruz Kaldığı Şiddet (2014)

Kaynak: (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2014)

1.5.3. Cinsel Şiddet

Kadının istemediği anda, istemediği yerde, istemediği zamanda cinsel birlikteliğe zorlamak, fuhuşa zorlamak, çocuk doğurmaya veya kürtaja zorlamak, sözlü veya yazılı cinsel ithamlarda bulunmak, zorla evlendirilmek, kadın istemediği halde cinsel davranış içeren eylemlerde bulunmak cinsel şiddet davranışdır. Hangi türden olursa olsun kadın istemediği herhangi cinsel davranış veya cinsel eylem cinsel şiddettir. (Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2009, s.9).

Grafik 3: Türkiye’de Yerleşim Yerine Göre Fiziksel veya Cinsel Şiddet Oranı (2014)

Kaynak: (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2014)

Boşanmış veya ayrı yaşayan kadınların cinsel şiddete maruz kalma oranı yüzde 44 dür. Bu oran fiziksel şiddete uğrayan kadınların cinsel şiddete maruz kalma oranıyla neredeyse denktir. Bu oran Türkiye toplumlarında en sık uygulanan şiddet türünün fiziksel şiddet ile cinsel şiddet olduğunu göstermektedir. Eşi ölmüş kadınların cinsel şiddete maruz kalma oranı yüzde 22dir. Evliliğini sürdüren kadınlarda ise cinsel şiddete maruz kalma oranı %14 seviyesindedir (Henrica vd., 2009, s.52).

1.5.4. Psikolojik (Duygusal) Şiddet

Fail tarafından mağdura yönelik uygulanan duygusal zorbalıklar bütününe psikolojik şiddet denir. Şiddete maruz kalan kişiye yönelik yapılan bütün yaptırım odaklı davranışlar psikolojik şiddete örnek verilebilir. Genel olarak kadınlara uygulanan bir şiddet türüdür. Duygusal birlikteliklerde yaşanan aşağılama, hor

görme, uygulanan baskılar bu şiddet biçiminin ortak kelimeleridir. Olağan şartlar yerine geldiği takdirde Türk Ceza Kanunu madde 96 uyarınca "eziyet" ve veya madde 106 uyarınca "tehdit suçu olarak yorumlanabilmektedir (T.C Ceza Kanunu, 2020).

2015-2016 yılları arasında gerçekleşen bir çalışma göstermektedir ki psikolojik şiddet tüm dünyada var olan ancak kolaylıkla gizlenebilen bir şiddet türüdür. Bu çalışmaya göre İtalya 'da kadınların %38'i, İspanya'da ise %33'ü eşinden psikolojik şiddete maruz kalmaktadır (Palmen vd., 2016, ss.34-37).

Kadınlara yönelik aile bireylerini aşağılama, sevgi göstermeme, ilgisiz davranma, sosyal çevresine müdahalelerde bulunma, hor görme, bağırma, azarlama, karşısındakinin yetersiz olduğunu ima etmek, zekâsıyla dalga geçme\yetersiz bulma gibi davranışlardır. Genel olarak kadınları duygusal olarak yaralayan ve psikolojik olarak buhrana sürükleyen şiddet türüdür. Kadını korkutmak, iletişimi engellemek ve kadına yasaklar getirmek, aile içi tartışmalarda kadını suçlamak, ailesiyle görüştürmemek, aile dışı toplantılarda kadını ezmek, küfürlü konuşmak psikolojik şiddet türüne örnek olarak verilebilir (Kula, 2015, s.210).

1.6 Kadına Yönelik Şiddetin Türkiye Boyutu

Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet Raporu (2008) verilerine göre Türkiye genelinde şiddetin uygulandığı kadınların %39'u eşi veya eski eşi tarafından şiddete maruz kalmıştır. Duygusal açıdan şiddete uğrayan kadınların oranı %43'dür. Fiziksel ve cinsel açıdan şiddete uğrayan kadınların oranı da bu aşamada önemlidir. Çünkü kadına yönelik şiddet ve ölümlerle sonuçlanan şiddet eylemlerinin büyük oranda fiziksel ve cinsel şiddet eylemlerinde gerçekleştiği görülmektedir. Fiziksel ve cinsel saldırıya maruz kalan kadınların oranı %41,9'dur (Henrica vd., 2009,ss.46-48).

Bölgesel olarak veriler incelendiğinde kırdaki şiddete uğrayan kadınların oranı %43 iken kentte %38'dir. Yaralanmayla sonuçlanan şiddet eylemlerinin oranı %25 seviyelerindedir. Yaşamı boyunca minimum 1 kez şiddete maruz kalan kadınların eğitimsiz olanlarının oranı %55,7 iken lise ve üzeri eğitim düzeyinde olan kadınların oranı %27'dir. Şiddet eylemlerini kendi yetersizliği olarak gören veya şiddete uğramayı kendine hak olarak gören kadınların oranları da azımsanmayacak düzeydedir. "Bazı durumlarda erkekler eşlerini dövebilir" düşüncesine katılan

kadınların oranı %14,2'dir. Bu bağlamda kadınların psikolojik sorun yaşama durumları en az 2 kat daha artmaktadır. Kadınların uğradıkları şiddet ve şiddet eylemleri sonucu intihara teşebbüs etme oranları da 2 kat daha artmaktadır. Türkiye genelinde gebelik sürecinde olan her 10 kadından 1'i şiddete maruz kalmaktadır. Fiziksel ve cinsel şiddet eylemlerinin birlikte yaşadığı gözlenmekte ve görüşülen kadınların %42'si fiziksel şiddete maruz kaldıkların' da cinsel şiddet'e de maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Bir diğer husus eğitim düzeyindeki farklılıklar bağlamında şiddet eylemlerinin farklılıklar gösterip göstermediğidir. Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet Raporu(2008) verilerine göre Türkiye genelinde sadece eğitim düzeyi düşük olan kadınlar şiddete maruz kalmamaktadır. Eğitim düzeyi daha yüksek olan kadınlar arasında dahi her 10 kadından 3 ü eşleri tarafından şiddete maruz kalmaktadırlar. Evli kadınların karşılaştıkları en yaygın şiddet türü eşleri tarafından uygulananıdır (Henrica vd., 2009,ss,45-56).

Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet Raporu(2008)	Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet Raporu(2014)
Toplum genelinde herhangi bir dönemde eşinden veya eski eşinden şiddete uğrayan kadınların oranı %39	Toplum genelinde herhangi bir dönemde eşinden veya eski eşinden şiddete uğrayan kadınların oranı %36
Yaşamının her herhangi bir evresinde duyuşal şiddete maruz kalan kadınların oranı %44	Yaşamının her herhangi bir evresinde duyuşal şiddete maruz kalan kadınların oranı %44
Yaşamının herhangi bir döneminde cinsel şiddete maruz kalan kadınların oranı %15	Yaşamının herhangi bir döneminde cinsel şiddete maruz kalan kadınların oranı %12
Fiziksel ve cinsel şiddeti bir arada yaşayan kadınların oranı %42	Fiziksel ve cinsel şiddeti bir arada yaşayan kadınların oranı %38
Kentte şiddet gören kadınların oranı %38	Kentte şiddet gören kadınların oranı %35
Fiziksel şiddete uğrayıp yaralanan kadınların oranı %25	Fiziksel şiddete uğrayıp yaralanan kadınların oranı %26
En az bir kez cinsel veya fiziksel şiddete maruz kadınlardan eğitimi olmayanlarının oranı %55.7	En az bir kez cinsel veya fiziksel şiddete maruz kadınlardan eğitimi olmayanlarının oranı %43

Tablo 1:Türkiye'de Kadına Yönelik Şiddet Raporu (2008-2014)
Karşılaştırması

Kaynak: (Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2009-2014)

Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet Raporu(2014) verilerine göre toplum genelinde herhangi bir dönemde eşinden veya eski eşinden şiddete uğrayan kadınların oranı %36'dur. 2008 çalışmasında bu oran %39 dur. Yaşamının her herhangi bir evresinde duysal şiddete maruz kalan kadınların oranı %44'dür.2008 araştırmasında da bu oran %44 dür. Yaşamının herhangi bir döneminde cinsel şiddete maruz kalan kadınların oranı 2014 yılı verilerine göre %12 iken bu oran 2008 verilerine göre %15'tir. 2014 çalışmasına göre fiziksel ve cinsel şiddeti bir arada yaşayan kadınların oranı %38'dir. Bu oran 2008 yılında %42' idi. Bölgeler açısından ise 2014 araştırmasına göre kentte şiddet gören kadınların oranı %35 iken, kırdada 37,5'dir. 2008 çalışmasında kent %38, kır %43 'dür. Fiziksel şiddete uğrayıp yaralanan kadınların oranı %26 dır.2008 çalışmasında bu rakam %25'dir. En az bir kez cinsel veya fiziksel şiddete maruz kadınlardan eğitimi olmayanlarının oranı %43 iken, eğitimi en az lise üstü olan kadınların oranı %21'dir. 2008 çalışmasında bu oran eğitimi olmayan kadınlar için %55,7'dir. 2014 çalışmasına göre eğitim düzeyi düşük olan kadınların cinsel şiddete maruz kalma oranları artmaktadır (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2014, ss.81-97).

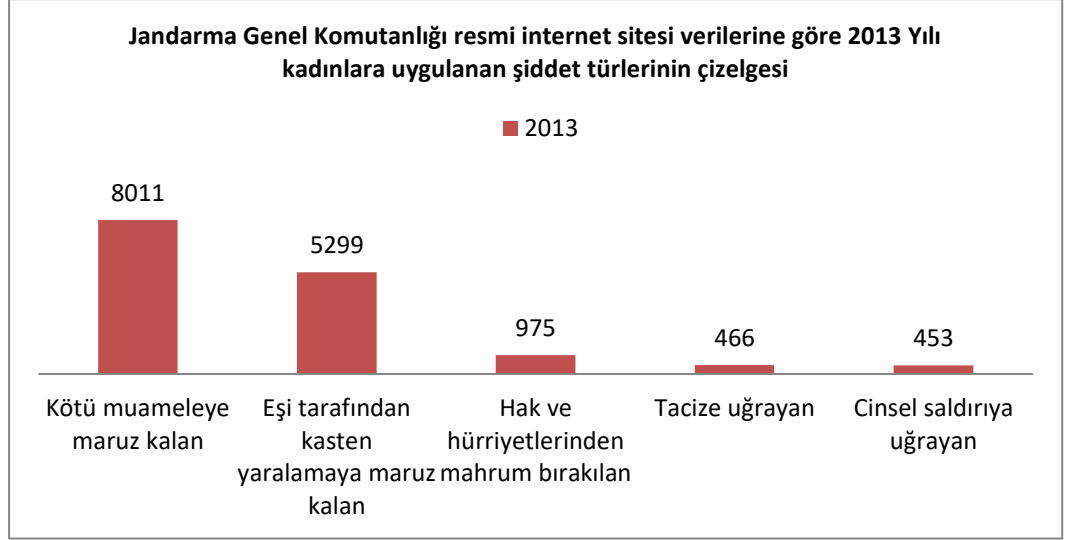
İçişleri Bakanlığının yaptığı çalışmalar neticesinde elde edilen bilgilere göre, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de etkisini gösteren yeni tip korona virüs salgınının döneminin ilk çeyrek dönemi verileri kadına yönelik şiddetin tüm dünyada artarken Türkiye'de azaldığını göstermiştir. 2020 yılının ilk dört aylık verileri göstermektedir ki geçen yıla göre kadına yönelik şiddet ve cinayet eylemleri %36 oranında azalma göstermiştir. Geçen yıla oranla hayatını kaybeden kadın sayısında %31 daha azdır.2020 yılının 1 Ocak-10 Mart tarihleri aralığında yaşanan şiddet olaylarının sayısı 45 bin 798 iken 11 Mart-20 Mayıs tarihleri arasında 42 bin 693 kişidir. Kadına yönelik işlenen cinayet rakamları ise 1 Ocak -20 Mayıs tarihleri arasında 81 kişidir.

Bununla birlikte güvenlik güçleri raporlarına yansıyan cinayet eylemlerinin sayısal verileri şu şekildedir;

- Kadınların %22'si partnerleri tarafından kıskanıldığı için öldürülmüştür.

- %8'i ise aldatma iddiasıyla öldürülmüştür.
- Kadınlar öldürülürken %46'sının hayatına ateşli silahla son verilmiştir.
- %36'sı kesici alete maruz bırakılarak öldürülmüştür.
- Yaşama hakları ellerinden alınan kadınların %64 ü kendi evlerinde,
- %13 ü ise sokakta öldürülmüştür.
- Kadınlar kimi zaman eşi tarafında, kimi zaman sevgilisi tarafından, kimi zaman da aile bireyleri tarafından öldürülmüştür.
- Sevgilisi tarafından öldürülen kadınların oranı %27'dir. Eşleri tarafından öldürülen kadınlar oranı %34'dür.
- Herhangi aile bireyi tarafından şiddete maruz kalıp öldürülen kadınların oranı ise %22'dir. ("Kadına yönelik şiddet olaylarında azalma görüldü", 2020)

2013 yılında Jandarma Genel Komutanlığının resmi internet sitesinde yer alan veriler esas alınarak yapılan şiddet değerlendirmesi göstermektedir ki süregelen yıllar şiddetin varlığını yadsınamaz kılmaktadır. Jandarma kendi sorumluluk bölgesinde raporladığı aile içi şiddet olaylarının genel bir değerlendirmesini yapmıştır. Buna göre 2013 yılında 15.748 kadın eşi veya birlikte olduğu partneri tarafından şiddete maruz kalmıştır. Bir önceki yıl bu rakam 15.711'dir. 2013 yılında jandarmanın sorumluluk bölgesinde meydana gelen şiddet eylemleri tabloda gösterilmiştir. Bu tabloya göre 2013 yılında eşinden kötü muamele gören kişi sayısı 8011 kişidir. 5299 kişi eşi tarafından kasten yaralamak suretiyle şiddet eylemine maruz kalmıştır. 975 kişi hak ve hürriyetlerinden mahrum bırakılmış olup 466 kişi tacize uğramıştır. 453 kişi cinsel saldırıya uğramıştır. Şiddet eylemlerine maruz kalan kadınların %66'sı ilkokul mezunudur. Jandarmanın sorumluluğunda gerçekleşen şiddet eylemlerinin %85'i aile içi nedenlerden kaynaklanmaktadır (Sayar, 2015, s.15).

Tablo 2: 2013 Yılında Kadına Yönelik Meydana Gelen Şiddet Türleri
Kaynak: (Sayar, 2015, s.15)

1.7 Şiddet Kuramları

Toplumsal yapının ilk basamağı ailedir. Aile geçmişten günümüze sosyalizasyon sürecinin en etkin olgusudur. Şiddet gibi toplumsal bir sorundan söz ederken, aile kavramı göz ardı edilemez bir durumdur. Şiddet uygulayan kişilerin psikolojik ve sosyolojik dünyaları incelendiğinde de birçok sorun teşkil eden durumlar göz önüne çıkmaktadır. Bu kişilerin alkol ve kötü madde kullanım oranları %60-72 seviyelerinde gözlemlenirken, bu kişilerin %85'inde çeşitli kişilik bozuklukları gözlemlenmektedir. Bununla orantılı olarak aile içinde şiddete maruz kalan bir çocuğun depresyona girme riski yükselmektedir. Şiddete uğrayan bireyin bu şiddeti bastırmak için ortaya koyduğu tepki/tavır depresyon riskini ortaya çıkarmaktadır. Aile için; insanların beslenme güven ve bakım ihtiyaçları gibi en temel ihtiyaçlarını karşılayan aynı zamanda beden ve akıl sağlığını da koruyan bir kurum diyebiliriz. Ancak şiddeti besleyen ve aynı zamanda uygulayan yapı olarak ta karşımıza çıkmaktadır (Aktaş, 2014).

Şiddeti kapsayan binlerce risk faktörü vardır, bu risk faktörlerini anlamak tek bir neden üzerinden öğrenilemez. Özellikle şiddete maruz kalmak ve şiddete tanık olmak şiddetin aslında görülerek öğrenildiğini göstermektedir. Doğrudan ya da dolaylı olarak şiddete maruz kalma durumu şiddetin sosyal bir öğrenmenin ürünü olduğunu ortaya çıkarmıştır. Ailenin öğrenimin başladığı ilk yer olduğunu düşürsek, şiddeti anlamada Sosyal Öğrenme Kuramını incelemekte fayda vardır.

1.7.1 Sosyal öğrenme kuramı

Toplumsal bir sorun olan şiddet, kuşaktan kuşağa aktarılma bakımından önemli riskleri içinde barındırır. İçinde buldukları aile yapısında şiddet gören veya şiddet eylemine maruz kalan bireylerin birçoğu şiddet uygulayan kişilere dönüşmeseler de, öz yaşamında şiddet başrolünde bir hayat geçirmektedirler. Toplumlardan toplumlara aktarılma özelliğini içinde barındıran şiddet, bu şekilde kitlesel ölçekte bir sorun teşkil etmektedir. (Gökkaya ve Ayan, 2017)

Sosyal öğrenme olgusuna ilk dikkat çeken kişi John Dewey' dir. Dewey bireylerin sosyal etkileşim yoluyla düşünce ve deneyimlere şahit kalınarak onların benimseneceğini savunmuştur. Ancak 1950 yılının ortalarında bu kuramı ilk geliştiren kişi Rotter'dır. Rotter insanın kendi hayatını etkilediği olayları ve deneyimleri etkileyebilme ve etkilenebilme yeteneğine sahip bir varlık olarak görmektedir (Ünal, 2005).

Günümüzde ise Sosyal Öğrenme deyince akla Albert Bandura gelir. Bandura 1960 yılların başında sosyal davranışçılık adını verdiği kuramı davranışların sosyal öğrenme yoluyla öğrenildiğini savunur. Bandura öğrenmenin gözlem yoluyla öğrenildiğini söyler. Ancak gözlem yoluyla öğrenme basit bir şekilde bireyin diğer bireyi izleyerek öğrenmesi değil tam aksine çevredeki olayların bilişsel olarak işlenmesiyle kazanılır. Bu kuramı aile içi şiddet açısından değerlendirecek olursak Sosyal Öğrenme şiddetin de diğer davranışlar gibi öğrenildiğini, aile ve çevre gibi dış etkenlerin önemli olduğunu göstermektedir. Başka bir ifade ile bu kurama göre şiddet içgüdüsel olarak değil de saldırgan uyarıcılar tarafından ortaya çıkmaktadır. Kuramın yoğunlaştığı alan saldırgan tepkiler üzerinedir. Bu kurama göre Aile üzerinde ki örnekten yola çıkacak olursak şiddet davranışlarının taklit ve gözlem yoluyla öğrenildiği sonucuna varabiliriz (Gül S. S., 2012, s.25).

1.7.2 Kaynak Kuramı

Kaynak kuramı ekonomik gücün olduğu tarafın sosyal ve psikolojik olarak güçlü olduğunu söyler ve karşısında ki bireyi ekonomik olarak tahakküm altına almasını kolaylaştırdığını savunur. Bu güç erkeğin kadın üzerinde dolaylı olarak şiddet uygulamasına zemin hazırlamaktadır. Türkiye toplumsal düzeni erkeğin kadın üzerinde tahakkümü kolaylaştırıcı bir geleneğe sahiptir. Ataerkil düzen erkek

egemenliğini ve güç ilişkilerini içinde barındırır. Aile içi şiddet çoğu zaman güçlünün güçsüze uyguladığı bir durumdur. Ev içinde erkeğin kadına uyguladığı şiddet sadece fiziksel olmaktan çok ekonomik ve sosyal açıdan da şiddet türevlerini içinde barındırır. Erkek ekonomik açıdan ve sosyal açıdan kendini güçlü hissediyorsa şiddet uygulamamaktır, ancak bunun yanında aksine kadın ekonomik açıdan güçlü sosyal açıdan statü sahibi ise erkek tarafından şiddete maruz kalmaktadır. Bu durum bize göstermektedir ki ekonominin şiddet uygulama olgusu üzerinde ciddi etkileri bulunmaktadır. Kadının erkekten yüksek ekonomiye sahip olması erkeğin kabullenemeyeceği bir durumdur (Ünal, 2005, s.3).

1.7.3 Değişim Kuramı

Şiddet kullanımı yapılan davranışının yarar maliyet ilişkisine dayanır. Bu yarar maliyet ilişkisi aynı zamanda karşılıklı fayda zarar bağıyla birbirine bağlıdır. Şiddetin fayda sağlaması veya zarar vermesi ilişkisine bağlı olarak şiddet olgusunun ortaya çıkıp çıkmama durumu netlik kazanır. Bu kurama göre şiddetin kullanımı maliyet ilişkisine dayanmaktadır. Maliyet şiddete göre daha ağır basıyorsa şiddet ortaya çıkmamaktadır. Bu kuramın en temel ilkesi karşılık ilkesine dayanır. Bu duruma göre sosyal değişimler bireye olumlu davranış karşılığında, bu kişi için belirli olmayan olumlu bir davranış gösterme yükümlüğünün ortaya çıkacağını savunmaktadır (Ünal, 2005, s.3).

1.7.4 Kültür Kuramı

Maddi ve manevi beşeri sosyal ilişkilerin oluşturduğu yazılı ve yazısız kurallar bütününe kültür denir. Kültür toplumun içinde bulundurduğu değerlerin tümünü kapsar. Bir toplumun dilinin, dininin, ahlak kurallarının, hukuksal düzenlemelerinin, ekonomisinin, biliminin ve düşünce yapısının tümünü oluşturduğu bir alandır. Kültür toplumun aynasıdır. Toplumsal yaşamın düzenini sağlayan örf adet ve değerlerin bütününe kültür kavramı içinde sıralanır. Cahiliye döneminden günümüze, en ilkel toplum düzeninden en modern toplum düzenine hepsinin kendine özgü kültürel yapısı bulunmaktadır (Coşgun, 2012, s.839).

Kültür bir toplumun yapısal olarak şekillenmesinde başat faktördür. Toplumsal düzende oluşan bir olgu olan şiddet kültürün etkisi artmaya veya azalmaya açık bir yapıdadır. Şiddetin; evrensel ölçekte bir sorun olarak karşımıza çıktığı şu dönemde, kapitalizmin de etkisiyle yayılıp meşrulaşmaktadır. Geleneksel

kültürün etkisiyle eski, çağ dışı ilkel uygulamalar devam etmekte, bu uygulamaların artarak ileri toplumlara iletilmeleriyle birlikte şiddet meşru nitelik kazanmaktadır. Örneğin kadınların kapanmaya zorlanması, başlık parası, bekâret kontrolü, kadınlara namus figürü olarak bakılması geleneksel kültürün uygulanış biçimleridir. Bir başka örnekte, Hindistan'da gelin tarafının damat tarafına götürdüğü mal veya paraya drahoma denirdi. Geleneklerine göre yüksek miktarda drahoma ödemesi yapması gereken aileler, kız çocuklarını daha dünyaya getirmeden aldırmaktaydılar. Nüfus planlamalarına göre çocuk sayısının bir ile sınırlandırıldığı Çin'de yıl da bir milyona yakın çocuğun öldürülmekteydi. UNICEF raporuna göre, bu yolla "eksilen" kadın sayısı 40-50 milyon dolayındadır (Başaran, 2002).

Kadının ezilmesine ve istismara uğramasına zemin hazırlayan kültürel norm ve yapının geçmişten günümüze kadar birbirini pekiştirerek geldiğini göstermektedir. İstismara yol açan kültürel aile yapısının en başta ailelerin yaşayış biçimi olarak kadınlara empoze edildiğini göstermektedir. Erkeğin kadın üzerinde ki egemenliği ve kadın arasındaki uyumsuzlukları şiddet ile çözebileceği düşüncesi erkeğin şiddeti kendine hak olarak görmesine neden olmaktadır (Ünal, 2005, s.4).

1.8 Kadına Yönelik Şiddeti Etkileyen Faktörler

Kadına yönelik şiddet, kadınlara yönelik yapılan incitici, kırıcı, fiziksel veya cinsel her türlü baskıyı kapsar. Cinsiyete dayalı bu şiddet türü kadınlarda ruhsal hasarlar bırakmakta, kadınların yaşam kalitelerini olumsuz yönde etkilemektedir. Tüm Dünya' da kadın olmak şiddete uğramak açısından başlı başına risk faktörünü içinde barındırır. Şiddet değişkenleri binlerce ilişki yapısını kapsar. Kadınlara yönelik şiddet değişkenlerini incelediğimizde kadınların ilk otuz yaşına kadar şiddete daha sık maruz kaldığı görülmektedir. Hamile olan kadınlar hamile olmayan kadınlara oranla daha sık şiddete maruz kalmaktadır. Hamilelik şiddet faktörünü tetikler niteliktedir. Burada kilit niteliğe sahip olan faktör 'eşlerinden ayrı yaşayan kadınlardır. Eşlerinden ayrı yaşayan kadınlar; boşanmış olan hemcinslerine göre 3 kat daha fazla şiddet görmektedir. Bu bağlamda eşlerinden ayrı yaşayan kadınlara yönelik şiddet riski artmaktadır. Eşinden ayrılmış kadınlar, halen evliliğini sürdüren kadınlara göre 25 kat daha fazla şiddet görmektedir. Bunun yanında sosyo-ekonomik durum, eğitimsizlik, düşük gelir düzeyi, madde bağımlılığı, psikolojik rahatsızlık gibi etkenler kadına yönelik şiddeti etkileyen diğer faktörlerdir. Kadınların şiddete maruz kalması sadece yukarı da belirtilen etkenler ile sınırlı değildir. Binlerce ilişki yapısı

ve binlerce aile ağının günümüze getirdiği olgular kadına yönelik şiddetin oluşumunda etkindir. Bu bağlamda kadının aile içi rolünü incelemekte fayda vardır. Türk toplumu geçmişten günümüze ataerkil yapıda varlığını sürdürmektedir. Kadına yönelik bu ikincil düzen, güç ve iktidar ilişkilerinin erkeğin elinde olması, kadının erkeğe göre güçsüz ve bağımlı halde olan pozisyonu, kadının ev içi emeğinin değersiz görülmesi, kadının eve ait olduğu tezi ataerkil düzenin bizlere dayattığı düzeni kapsar (Yetim ve Şahin, 2008, s.50).

Ataerkil ideolojiye göre evin reisi erkektir. Kadın erkeğe itaat eden, erkeğin emir ve isteklerini yerine getiren kişi konumundadır. Kadının ilk görevi erkeğin isteklerini yerine getirmek ve onu memnun etmektir. Kadına verilen rol ve değer anne kimliği ve eş olma rolüdür. Bu erkek egemen görüş kadının erkeğe bağımlı hale gelmesine yol açmaktadır. Doğrudan şiddete etkisini varsaymak yanlış olmayacak olsa da dolaylı olarak şiddete yol açan faktörler bu ideolojinin içinde yer almaktadır (Aktaş, 2007, s.67)

İKİNCİ BÖLÜM

KADIN CİNAYETLERİ

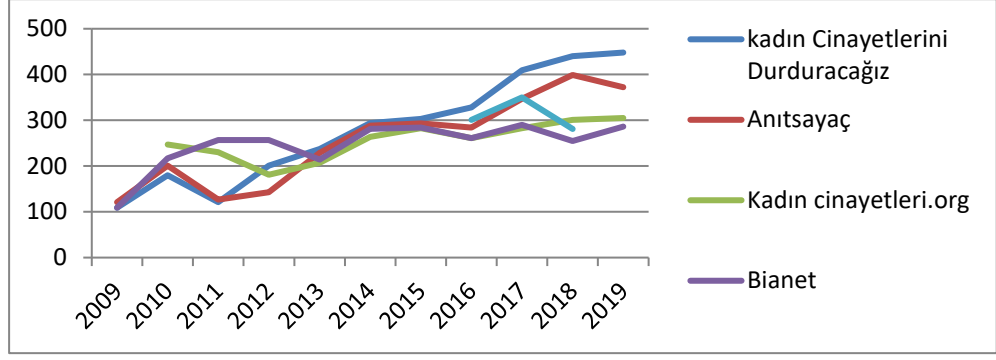
2. Kadın Cinayetleri

Kadına yönelik şiddetin en uç noktası olan kadın cinayetleri gün geçtikte etkisini artırmakta, toplumsal bir sorun olarak ileri nesillere aktarılmaktadır. Kadın cinayetleri toplumsal bir sorun olma niteliğinin yanında binlerce sorun yapısını içinde barındırmaktadır. Kadın cinayetleri konusunda istatistiklere yansıyan veriler göstermektedir ki Türkiye toplumlarında ciddi erozyonlar ve yapısal bozukluklar bulunmaktadır. Bunun yanında kadına yönelik kuruluşlar ve devlet temelli resmi kuruluşların kadın cinayetleri verileri farklılıklar içermektedir. Bu başlıkta kadın cinayetlerine yönelik veri tutan kurum ve kuruluşların çalışmaları incelenip karşılaştırılacaktır. Kadına yönelik işlenen cinayetlerin yıllara göre dağılımı ve bu dağılımın içerdiği farklılıkların sebepleri incelenecektir. Tutulan istatistiklerin rakamlara yansıdığı ölçüde değerlendirilmesi yapılacaktır (Erden ve Akdur, 2018, s.129).

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
KADIN CİNAYETLERİNİ DURDUCAĞIZ	109	180	121	201	237	294	303	328	409	440	448
ANITSAYAÇ	121	201	127	143	229	288	293	284	347	399	372
KADIN CİNAYETLERİ.ORG		247	230	181	207	264	283	261	283	301	305
BİANET	109	217	257	165	214	281	284	261	290	255	286
POLİS VE JNDRMA RAPORLARINA DÜŞEN								301	350	281	

Tablo 3: Sivil Toplum Kuruluşlarının Verilerine Göre Kadın Cinayetleri

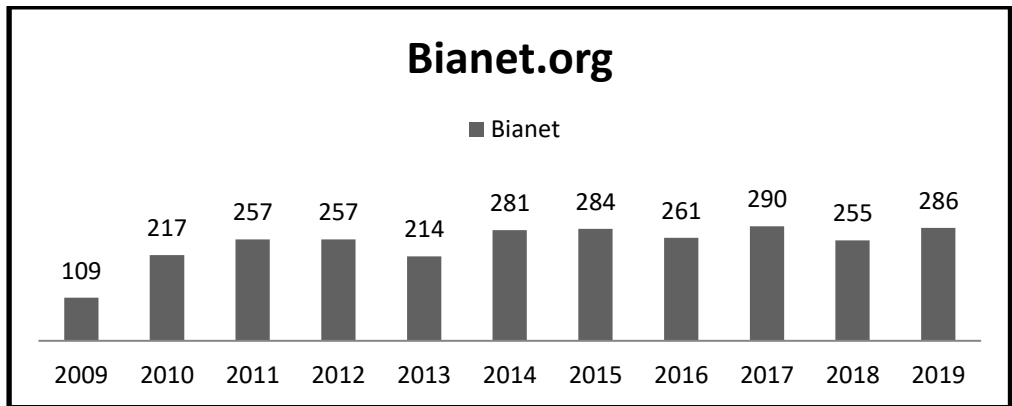
Kaynak: (Kadincinayetlerinidurduracağız, Bianet, Anitsayaç, Kadın cinayetleri.org,2020)

Tablo 4: Sivil Toplum Kuruluşlarının Verilerinin Tablolaştırılması

Kaynak: (KadıncinayetleriniDurduracağız, Bianet, Anıtsayaç, Kadın cinayetleri.org, 2020)

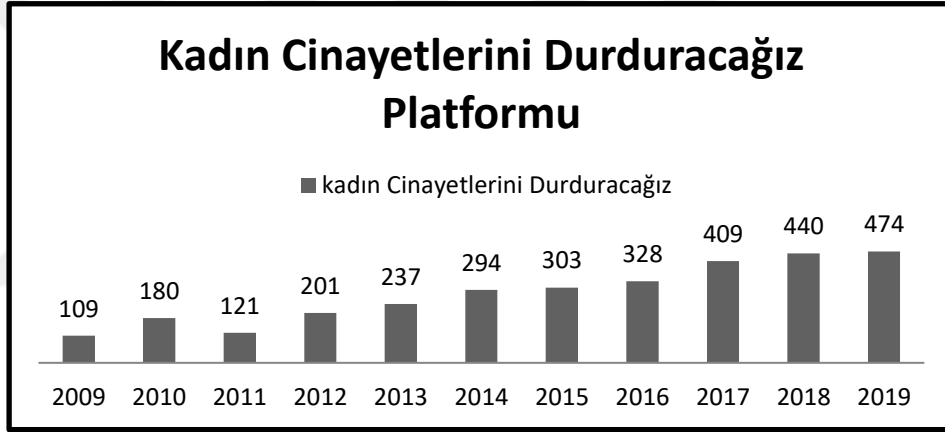
Türkiye'deki yerel ve ulusal medyayı kaynak edinen Bianet.org verilerine göre, 2018 yılında erkekler tarafından 255 kadın öldürülmüştür. 61 kadın tecavüze, 188 kadın tacize uğramıştır. 2017 yılında 290 kadın öldürülmüş, 101 kadın tecavüze uğramış 247 kadın tacize uğramıştır. 2016 yılında erkek tarafından cinayete uğrayan kadınların sayısı 261'dir. 2015 yılında 284 kişi cinayete kurban gitmiştir. Sırasıyla 2014'de 281, 2013'de 214, 2012'de 165, 2011 de 257, 2010 yılında ise 217 kişinin hayatına son verilmiştir. Sunulan bu çetele sadece erkek şiddeti sonucu hayatını kaybeden kadınları içermektedir. Toplumsal cinsiyet temelli olmayan şiddet ve cinayet eylemleri bu çetelenin rakamlarına dâhil değildir. Bunun yanında şizofreni hastalarının işlediği cinayetler de bu çetelenin verilerine dâhil değildir. Bu rakam ve veriler ulusal ve yerel gazetelerden, haber sitelerinden, ajanslardan derlenmiştir. ("Erkekler kaç kadın öldürdü", 2020)

Tablo 5: Bianet.org Verilerine Göre Kadın Cinayetleri

Kaynak: (Kadın cinayet rakamları, 2020)

Kadın cinayetlerinin günden güne arttığını savunan ve yasaların etkin olarak caydırıcı nitelikleriyle uygulamaya konulmasını isteyen Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu verilerine göre erkek şiddetine maruz kalıp öldürülen kadın sayısı 2019 yılında 474 kadındır. Yasa ve bildirgelere rağmen cinsel şiddet ve çocuk istismarının halen artarak devam ettiğini raporlayan platform caydırıcı ve etkin yasaların uygulanmasının tek çözüm olduğunu belirtmektedir. 2018 yılında 440 kadın öldürülmüştür. Erkekler tarafından öldürülen kadın sayısı 2017 yılında 409 kişidir. Sırasıyla 2016 yılında 328 kadın, 2015 yılında 303 kadın, 2014 yılında 294 kadın, 2013 yılında 237 kadın, 2012 yılında 210 kadın, 2011 yılında 121 kadın ve 2010 yılında 180 kadının hayatına son verilerek yaşam hakları ellerinden alınmıştır ("Cinayet Verileri", 2020).

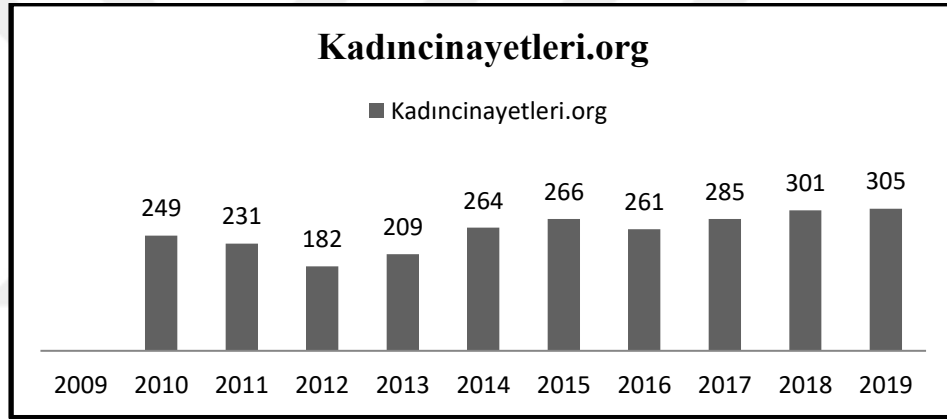

Tablo 6: Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu Verilerine Göre Kadın Cinayetleri

Kaynak: (Cinayet Verileri, 2020)

Bir başka kadın cinayet verileri tutan kuruluş olan kadincinayetleri.org dokümanlarına göre Türkiye'de 2010 yılında öldürülen kadın sayısı 249 kişidir. Öldürülen kadınların çoğu birlikte yaşadığı eşleri tarafından veyahut boşandıkları eski eşleri tarafından öldürülmüştür. 2011 yılında aldatma şüphesi, töre, kadının boşanma isteği, tartışma/kavga, cinsel saldırı gibi gerekçelerle öldürülen kadın sayısı 231'dir. 2012 yılında ise erkeğin barışma isteğini reddetmesi, tartışma, bilinmeyen sebepler, kadının ayrılma isteği, cinsel saldırı, kıskançlık, maddi kaynaklı nedenler gerekçe gösterilerek 182 kadın cinayeti işlenmiştir. 2013 yılında işlenen 209 kadın cinayetinin birçoğunun sebebi bilinmemektedir. Bunun yanında kadının karar ve

tercihlerine ilişkin, kadının nafaka talebi, aldatma şüphesi, erkeğin reddedilmesi, tartışma gibi sebepler cinayet işleyen faillerin sunduğu sebeplerden başlıca olanlardır. 2015 yılında birçoğu oğlu, kocası, boşandığı eşi tarafından öldürülen 266 kadın vardır. 2016 yılında öldürülen kadın sayısı 285'dir. Öldürülen 285 kadının öldürülme sebeplerinden bazıları şunlardır: Kadının karar ve tercihlerine ilişkin, kadının sık sevgili değiştirmesi, çocuk/velayet kaynaklı, kıskançlık, töre, kadının boşanma isteği, kadının boşandığı eşine dönmesi, erkeğin barışma isteğinin reddedilmesi, cinsiyet kimliği, hırsızlık. 2016 yılında kocası, saldırganlar, eski erkek arkadaşı, damadı, oğlu gibi failler tarafından öldürülen toplam kadın sayısı 261'dir. 2017 yılında 285 kadın aynı gerekçelerle hayattan koparıldı. Tüm bu veriler ışığında 2010 yılından günümüze 1964 kadın cinayete maruz kalarak erkekler tarafından öldürüldü ("Kadın cinayetleri", 2020).

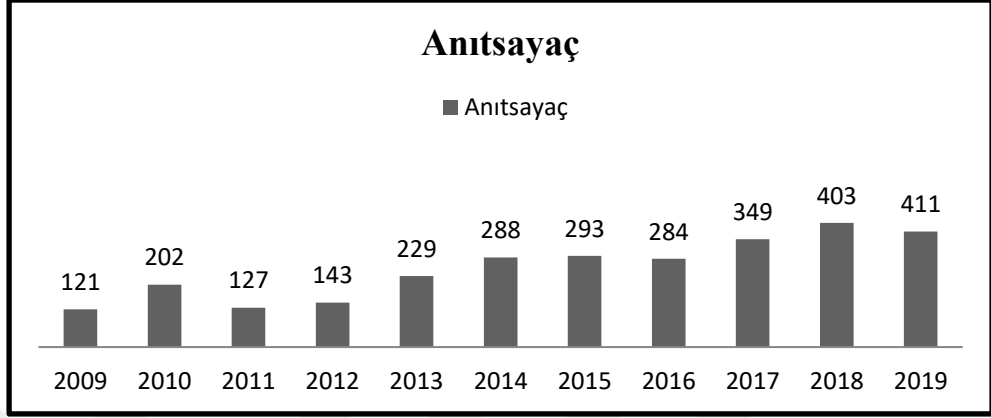

Tablo 7: Kadincinayetleri.org Verilerine Göre Kadın Cinayetleri

Kaynak: ("Kadın cinayetleri", 2020)

Türkiye'de kadına yönelik şiddetten ölen kadınların anısını yaşatmak amacı ile internet üzerinden kurulmuş olan ve günlük güncellenerek cinayet eylemlerinin rakamlarını tutan anıtsayac.org sitesi, kadına yönelik şiddeti görünür kılmak ve farkındalık yaratmayı hedeflemektedir. Şiddete uğrayıp ölen kadınları anmak için dijital anıt olarak varlığını sürdüren bu site verilerine göre 2010 yılında ölen kadın sayısı 202 kişidir. Bir sonraki yıl da 127 kadın hayatına son verilmiştir. 2012 yılında ise kayıtlara geçen 143 kadın cinayeti işlenmiştir. 2013 yılına gelindiğinde geçtiğimiz yılların aksine ivme yukarı çıkmış, 230 kadının yaşama hakkı elinden alınmıştır. 2014 yılında 289, 2015 yılında 293, 2016 yılında 284, 2017 yılında 349, 2018 yılında tam 403 kadının hayatına son verilmiştir. Rakamlardaki korkutucu yükseliş günümüze gelindiğinde artarak devam etmektedir. Yasal ve siyasal

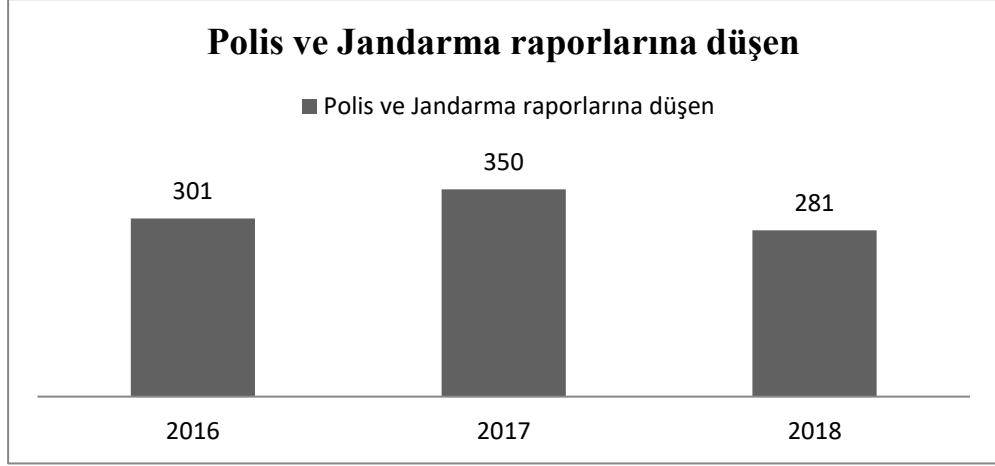
düzenlemelerin arttığı günümüz toplumlarında rakamlara yansıyan bir iyileşme görülememektedir. 2019 yılında bu rakamda gene artış söz konusudur. 411 kadının yaşama hakkına son verilmiştir ("Dijital anıt", 2020).

Tablo 8: Anıt Savaş Verilerine Göre Kadın Cinayetleri

Kaynak: ("Dijital anıt", 2020)

Dünya'da ve Türkiye'de kadın cinayetleri raporu verileri 2016, 2017 ve 2018 yıllarını kapsamaktadır. Bu rapor verileri dâhilinde edinilen bilgilere göre Türkiye'de kadın cinayeti işleme oranı 1 milyon kişi başına 5 kadın maktuldür. 726'sı polis raporlarına geçen, 206'sı da jandarma kayıtlarına geçen toplam 922 kadın cinayeti işlendiği belirtilmiştir. Buna göre 2016 yılından günümüze toplam 932 kadın cinayetinin işlenmiştir. Cinayetlerin yıllara göre dağılımı; 2016 yılında 301 kadın cinayeti işlenmiştir. 2017 yılında 350 kadın cinayeti işlenmiştir. 2018 yılında ise toplam 281 kadın cinayeti işlenmiştir. Bu işlenen cinayetler jandarmanın ve polisin sorumluluk alanında işlenen cinayetlerdir. İstanbul cinayet işleme oranlarında Türkiye'de zirvededir. %14,5 ile İstanbul Türkiye'de kadın cinayetinin en fazla işlendiği şehirdir. İstanbul'u %6,1 ile Ankara, %5,5 ile İzmir izlemektedir (Taştan ve Yıldız, 2019).

Tablo 9: Polis ve Jandarma Resmi Raporlarına Düşen Verilere Göre Kadın Cinayetleri

Kaynak: (Taştan ve Yıldız, 2019)

Bu veriler medyaya ve televizyon kanallarına yansıyan şiddet ve cinayet eylemleri baz alınarak hazırlanmıştır. Rakamlara yansıdığı ölçüde değerlendirmeler yapılmıştır. Şiddet ve cinayet eylemlerinin rakamlarındaki farklılıklar göstermektedir ki net olan tek şey şiddetin ve cinayet eylemlerinin azalmadığıdır. Yasa ve kanun destekli yaptırımların artmasıyla birlikte bir başka soru gündeme gelmektedir. Kadın cinayetlerindeki artış gerçek mi? Genel kanı görünürlüğün arttığı yönündedir. Cinayet rakamlarının yukarı ivmelenmesinin altında yatan gerçek görünürlüğün artması olarak değerlendirilmektedir. İşlenen cinayet rakamları bize göstermektedir ki, ölümler bireysel bir yapıda değildir, sistematik bir biçimde gerçekleşmektedir. Birbirlerinden tamamen farklı kültürel kod ve etkinliklere sahip (farklı yaş, farklı mezhep, farklı bir yaşam kurgusu) erkeklerin ataerkil düzende varlık göstermesi sistemin birer parçasıdır. Bu sistematik yapının devamında şiddete yönelik düşüncelerin normalleşmesi ve olağan karşılanması gelmektedir. Sistem ve toplum tarafından üretilen bu yapı karşı tarafı bu duruma alıştırmaya ve akabinde içselleştirmesine zorunlu bırakmaktadır. Bir diğer önemli husus ise "Görünürlüğün artması" konusudur. Özellikle son dönemlerde kadın örgütlerinin sayısı artmakta ve bununla birlikte kadın dayanışma gruplarının toplum üzerindeki etkisi büyümektedir. Bununla birlikte seslerini daha yükseklere duyurabilmekte ve aynı zamanda farkındalık oluşturabilmektedir. Kadın dayanışma gruplarının da çalışmalarıyla birlikte görünürlük artmıştır. Bu durum geç kalınmış devlet politikalarıyla

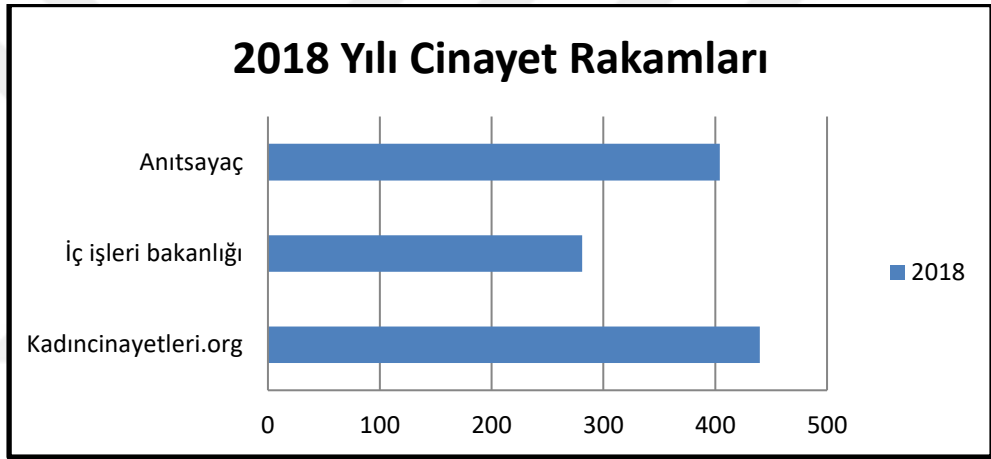
desteklenmiş olsa da istatistiklere yansımış olumlu durumdan söz etmek için henüz erkendir, ancak umut vericidir (Gazioğlu, 2013, s.90).

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu kurucusu Gülsüm Kav, "Kadın Cinayetleri Arttı mı, görünürlüğü mü arttı, Neden?" sorularına cevap aradığı çalışmada 2009 yılının Adalet Bakanlığı verileri dâhilinde paylaştığı bilgilerde 2002 yılından- 2009 yılına kadar olan süreçte cinayet oranlarının %1400 arttığı dile getirmiştir. Çalışmaya göre, ülkede toplumsal cinsiyet temelli verilerin güvenilir biçimde üretilmemesi şiddetin üzerinin örtülmesine neden olmaktadır. Şiddet eylemlerinin devamında cinayetlerin artmasına neden olarak ise ceza indirimlerinin devam etmesi, kadının görünür kılınmak istemesi, basın dili gibi sebepler yatmaktadır. 2002 -2009 yılları arası verilerine göre öldürülen kadınlar rakamları ile ilgili tartışmalar ortaya çıkarılmıştır. Kimi kesimler önceden görünmez olanın artık görünmeye başladığına işaret ederken, kimi kesimler ise resmî kurumların kadın haklarına yönelik sicilini gözler önüne serdiğini ortaya çıkarıyordu ("Kadın Cinayetleri: Yaşam Hakkı İhlali Olarak Şiddetin En Üst Seviyesi", 2021).

2.1 Kadın Cinayetlerine Genel Bakış

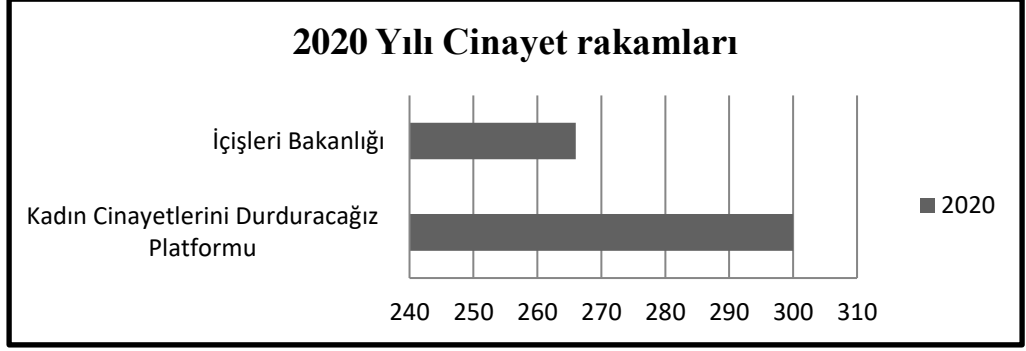
Kadınlara yönelik işlenen cinayetler binlerce yapısal bozukluğu içinde barındırır. Ve bu kadına yönelik şiddet ve cinayet eylemlerinin nedenlerine ulaşma konusunda net bir bilgiye ulaşılmasını engeller. İşlenen cinayetlerin yıllardan yıllara göre rakamlarda farklılıklar içermektedir. Kadın cinayetlerinin rakamları incelendiğinde 2010 yılından günümüze çeşitli kuruluşlar ve resmi devlet rakamları arasında ciddi boyutta farklılıklar bulunmaktadır. Örneğin 2018 yılı İçişleri Bakanlığının açıkladığı verilere göre 281 kadın cinayeti işlenmiştir. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu 400' ün üzerinde kadın cinayeti işlendiğini raporlarında belirtmiştir. Anıt sayaç verilerine göre ise 404 kadın 2018 yılında cinayete kurban gitmiştir. Dönemin İçişleri Bakanı Süleyman Soylu, sivil toplum kuruluşları ile resmi devlet rakamları arasındaki farkın değerlendirme farklılıklarından kaynaklandığını belirtmiştir. Soylu, "Söz gelimi bir intihar vakası olabiliyor veya birden fazla kişinin karıştığı öldürme olayında bir kadın da hayatını kaybedebiliyor. Bunlar ölen kişinin cinsiyeti itibarıyla kadınla ilişkili olmakla beraber, cinayetin maksadı doğrudan kadına yönelik olmadığı için, kadın cinayeti kapsamında değerlendirilmemektedir. Burada kamu olarak kadın cinayeti başlığında ele aldığımız hadiseler, başta da belirttiğim hem uluslararası çerçevedeki belirlenen

ilkeler aynı zamanda da kanunun kapsamına giren hadiselerdir” diyor. Ancak bu açıklamalara Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu kurucularından Gülsüm Kav, “İktidar, eşitlik ve toplumsal cinsiyet kavramlarından rahatsız olduğunu bir süredir ortaya koyuyor. Eşitlik politikaları reddediliyor. Adalet temelli çalışmalara yön kırıldı. Kadın cinayetlerindeki rakamlar arasında neden farklılık olduğunu anlamak mümkün değil. Bizim bütün verilerimizin kaynağı var. Ya haberi var ya dava dosyası var. Hiçbir müphemlik yok. Peki, bu ne? Kadın cinayetlerin üstü adli başka bir şey gibi örtülmek isteniyor” İçişleri Bakanı'nın söyleminin cinsiyet eşitliğinden uzak bir yaklaşım olduğundan bahseden Gülsüm Kav; merhamet temelli kadın politikalarının kadınların sorunlarını çözmekten uzak bir yöntem olarak değerlendirmektedir (“Türkiyede kadın cinayetleri”, 2021).

Tablo 10: Anıt sayaç, İçişleri Bakanlığı, Kadın Cinayetlerini Durduracağız Verileri Karşılaştırılması

Kadın cinayetlerinin değerlendirilmesi hususu cinayet rakamlarının farklılığı olarak değerlendirilmektedir. Devlet temelli resmi cinayet rakamlarında değil sivil toplum örgütlerinin dahi rakamları farklılıklar içermektedir. Tüm bu rakamsal farklar cinayetlerin "değerlendirme" kavramının önemini gözler önüne sermektedir. Cinayet rakamlarının farklılıklar içermesinin nedeni değerlendirme açısından farklılıklar içerdiği sonucuna ulaşmak mümkündür. 2013 yılında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının verilerine göre 2010'da 177, 2011'de 163, 2012 de 128 kadın cinayeti işlenmiştir ("Soru önergesi", 2021).

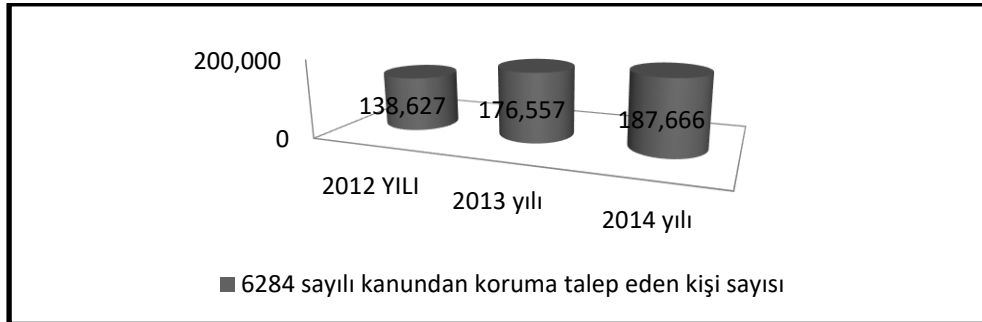

Tablo 11: İçişleri Bakanlığı ve Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu 2020 Yılı Rakamları

Kaynak: (Bakan Soylu 2020, Kadıncinayetlerini durduracağız Platformu, 2021)

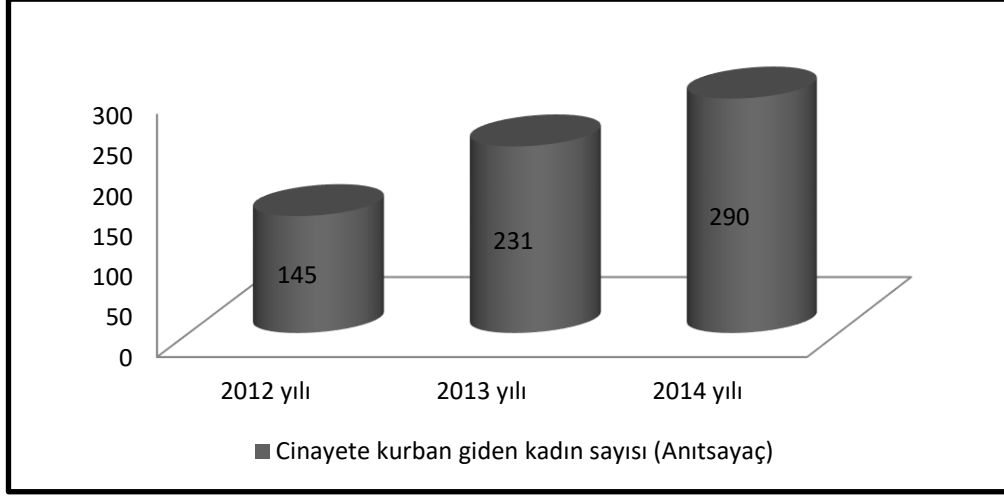
2021 yılında İçişleri Bakanı resmi cinayet verilerine göre 2017 yılında 353, 2018 yılında 279, 2019 yılında 336, 2020 yılında 266 kadın öldürülmüştür ("Bakan Soylu 2020", 2021).

Bu veriler göstermektedir ki cinayetler rakamlarının farklılıklar içermesinin ana nedeni kurum veya kuruluşların cinayetlere bakış açısı ve değerlendirme şeklidir. Resmi kurumların cinayet verilerinin, sivil toplum kuruluşlarına göre daha aşağı yönde farklılıklar içermesinin sebebi de budur. Kadın cinayetlerinin değerlendirilmesi rakamlara da bu şekilde farklılık içererek yansımaktadır. Resmi rakamlar göstermektedir ki kadın cinayetlerinin sınıflandırması sivil toplum kuruluşlarına göre farklı bir yapıdadır. Diğer bir tartışılan konu ise şiddeti ve cinayetleri önlemeye yönelik yürürlüğe konan hukuksal düzenlemelerin cinayet eylemlerini ne yönde engellediği veyahut ne derece engelleyebildiğidir.

Tablo 12: 6284 Sayılı Kanun Koruma Talep Rakamları

Kaynak: (Adli sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü, 2020)

Tablo 13: Anıtsayaç Verilerine Göre İşlenen Cinayet Sayısı

Kaynak: ("Anıtsayaç", 2021)

2012 yılında yürürlüğe giren 6284 sayılı kanun ile birlikte korunma talep rakamlarında gözle görülür bir artış gözlenmektedir. 2012 yılında 138.627 olan sayı bir sonraki yılda 176.557 ye yükselmiştir. 2014 yılında ise 187.866 kişi şiddet korkusuyla korunma talebinde bulunmuştur. Ancak 2012, 2013, 2014 yılı özelinde işlenen kadın cinayeti rakamları da aynı doğrultuda yukarı ivmelendiği gözükmektedir. Anıt Sayaç verilerine göre hazırlanan tablo göstermektedir ki 6284 sayılı kanunun kadın cinayet rakamlarına olumlu bir yansıması gözlenmemiştir ("Anıtsayaç", 2021).

Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu 2019 yılı raporu verilerine göre öldürülen kadınların %35'inin koruma veya uzaklaştırma kararının olmadığı gözükmektedir. Sivil toplum kuruluşlarının ortak savundukları konu; cinayetleri engellemenin yolu yasaları etkin ve caydırıcı olarak kullanmaktır. 6284 sayılı kanunun etkin kullanılmadığını ve verilen cezaların cinayetleri engellemeye yetmediğini belirten kadın hakları savunucuları, çözümün yasaların etkin olarak kullanılmasından geçtiğini söylemektedirler ("Haziran raporu", 2021).

Kadın Dernekleri Federasyon Başkanı Canan Güllü, kadın cinayetlerinin önlenmesiyle alakalı yaptığı açıklamada cinayetlerin gerçekten önlenmek istenmediğinden söz etmektedir. Siyasi iradenin gücünü yasaları işlemeye kullanmadığını belirtmiştir. "Eğer önlemek isterseniz, elinizde yasalar var, sahada çalışan sivil toplum örgütleri var, bununla ilgili kurumlarda merkezler ve mekanizmalar var, ama siz siyasi irade olarak bunu önlemeyi ortaya koyamıyorsanız,

önlenmez". Cinsiyet Eşitliği İzleme Derneği Yönetim Kurulu Başkanı Serpil Sancar ise cinayetin işlenmeye teşebbüs edilene kadarki bir şiddet sürecinden söz eder. Cinayetlerin aniden işlenmediğinden ve şiddetin bir sonucu olarak ortaya çıktığından bahseden Sancar, bu süreçte siyasi iradenin şiddeti önleme konusunda yasalarının etkisiz kaldığından söz eder. Sancar;

"Kadın cinayetlerinin aniden değil, bir şiddet sürecinin sonunda yaşandığını söyleyerek, bu süreçte kamu kurumlarının müdahalelerinin yetersiz kaldığını söylüyor."

Cinayetlerin önlenememesinin tek bir nedeni yoktur ancak yasa ve düzenlemelerin cinayetlere engel olamamasının ana etkeni şiddetin önünü kesme konusundaki yetersiz kalış olarak değerlendirilmektedir. Sivil toplum örgütlerinin ortak takındığı dil; cinayetlerin devam etmesinin ve önlenememesinin ana nedeni düzenlemelerin caydırıcılığını kaybetmesi ve mevzuatın yerinde uygulanmamasıdır. İstanbul Sözleşmesinin kapsamının gereği ölçüde uygulandığı takdirde cinayetlerin önüne geçilebileceğini savunan STK kuruluşları bunun güçlü bir irade ile mümkün olabileceğini savunmaktadırlar ("Kadın cinayetleri neden önlenemiyor?", 2021).

2.2 Kadın Cinayeti Örnekleri

İşlenen cinayetleri tümüyle ele almak mümkün değildir. Ancak kadın cinayetleriyle mücadeleyle yönelik öne çıkan önemli köşe taşları mevcuttur. Burada örnekleme seçilen isimlerin seçilme amacı da budur. Yaşamlarının baharında yaşam hakları elinden alınan kadınların hepsinin ortak noktası yaşamayı en az karşı cinsleri kadar hak etmeleridir. Bu noktada örneklerin önem arz ettiği diğer husus kadın cinayeti konusunun kavramsallaştırılmasına yönelik eleştirilerdir. Hangi cinayetlere "Kadın Cinayeti" denir? Çalışmamızın kapsamı son 10 yıllık dönemi kapsadığı için seçilen örnekler son 10 yılı kapsamaktadır. Münevver Karabulut (1991-2009) bu cinayet Türk toplumlarında görülen en vahşice cinayetlerin başında gelmektedir. Ölüm şeklinin yanı sıra kadın cinayetleriyle mücadeleyle yönelik yeni bir dönemin başlangıcı kabul edilebilir. Erkek arkadaşı tarafında canice öldürülerek çöp konteynırına parçalanarak atılmıştır. Katil zanlısı İstanbul Emniyet Müdürlüğü tarafında özel bir ekip kurularak aratıldı. Interpol dâhil kırmızı bültenle hakkında yakalama emri çıkarıldı. Cinayeti işledikten tam 197 gün sonra İstanbul'da teslim olarak yakalanmıştır (Münevver Karabulut cinayeti, 2021).

Bir diğerk cinayete kurban giden kişi Özge Can Aslan (1995-2005) bindiği minibüste taciz ve sonrasında tecavüz eylemine karşı durduğu ve mücadele ettiği için önce bıçaklandı daha sonrasında 3 kişi birlikte demirle defalarca vurularak bilekleri kesildi. Bu vahşilik oldukça ses getirdi televizyonlarda gazetelerde yayınlandı ("Özgecan Aslan nasıl öldürüldü", 2021)

Öncelikle Melek Karaaslan, (1988-2012) daha genç yaşta cinayete maruz kalan bu isimin hikâyesi oldukça üzücüdür. Çocuk yaşta evlendirilmiş ve kendi bebeğinin ölümüyle psikoloji bozulmuş, eşinden dayak yemiş kendi ailesi tarafından kocasının evine gönderilmiştir. Tuvalette ağır şiddete uğramış şekilde ölü olarak bulunmuştur. Dilber Keskin ise (1983-2012) şiddetten dolayı eşiyle sancılı bir süreçten boşanmış ve sonrasında eski eşi tarafından öldürülmüştür. Burada kadın cinayeti konusunun tartişılan konularında biri olan kavramsallaştırma hususudur. Gülay Yaşar (1979-2013) eşiyle sıkıntılı bir süreçten sonra boşanmıştır. Ancak boşanmasına rağmen eşinin tehditlerinden kurtulamamıştır. Gülay boşandığı eşinin evinin 3.katından düşmüş şekilde bulunmuş ve bu durum intihar olarak değerlendirilip karara bağlanmıştır. Gönül Dilekçi (1979-2013) de eski eşi tarafından hayatına son verilen, yaşama hakkı elinden alınan kadınların başında gelmektedir. Tüm gece çatı da bekleyen ve aralığı bulduğunda eşini cani bir şekilde öldüren katil, daha öncede birçok kez eşini bıçaklama girişiminde bulunmuştur. Beyaz Bal, (1977-2013) İstanbul'un en işlek yerlerinden olan Taksim de canice defalarca bıçaklanarak öldürülmüştür. Zeynep Yılmaz (1980-2011) yaşamı boyunca şiddete maruz kalmış ve dövülmüştür. Çocuklarından sebep bu şiddete göğüs germiş, hatta bir keresinde çocuğu tarafından kurtarılmıştır. Koruma taleplerinin gerçekteşmemesi ve eşinin şiddete devam etmesiyle cesedi ormanlık alana atılmış şekilde bulunmuştur (Kav, 2020, ss.77-98).

Name Öztürk'ün hikâyesi ise diğerk hemcinslerinden biraz farklı. Yaşamı boyunca eşinden şiddet gören ve ailevi sebepleri içselleştirdiği için şiddete ses çıkarmayan Name, bir süreden sonra eşini öldürme noktasına gelmiştir. Uğradığı ağır şiddetin etkisiyle kocasını fırsatını bulduğu anda öldürerek yaşamına son vermiştir (Karadeniz, 2020,s.101).

Bu bilgilerden yol çıkılarak Türkiye gündeminde yer bulan kadın cinayetlerini sıralamak önem arz etmektedir. Güldünya Tören cinayeti, yüksek lisans tezlerine konu olan sembol olarak adlandırılan bir olaydır. Aile içi şiddet ve tecavüz

konularında sık adından söz ettiren bir olaydır. Güldünya Tören cinayetini işleyen kişi müebbet hapis cezasına çarptırılmıştır. Münevver Karabulut cinayeti de Türkiye kamuoyunda sıkça konuşulmuş cinayetlerin başında gelmektedir. Bu cinayet eyleminin önem arz eden bir başka noktası Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformunun ortaya çıkmasında oynadığı roldür. 2010 yılında Siirt'te meydana gelen ve önce intihar vakası olarak değerlendirilen Esin Güneş olayının gerçekleri 3 yıl sonra meydana çıkarılmıştır. Olay intihar değil cinayettir. Eşi tarafında öldürülen Esin Güneş cinayeti gerek dava ve karar gerekse şüpheli ölümlerin yargılanması sürecinde emsaller oluşturmuştur. 11 Şubat 2015 tarihinde cinayete kurban giden Özge Can Aslan da Türkiye'de geniş yankı uyandırmış, öfkeli kalabalıkların toplanmasına aynı zaman da gösterilere neden olmuştur. Öldürüldüğünün ertesi günü olan pazartesi günü uzunca bir süre "Kara Pazartesi" olarak anılmıştır. Şule Çet cinayeti de üzerinin kapatılmasının önlenmeye çalışılması bakımından kadın cinayetlerinin önlenmesinde dayanışma sembolü haline gelmiştir. Eski eşi tarafından kızının gözleri önünde öldürülen Emine Bulut cinayeti sıkça gündeme gelmiştir. "Ölmek istemiyorum" çığılığı uzunca bir süre konuşulmuştur. Vahşice işlenen bu cinayette kadınlara yönelik işlenen cinayetlerin Türkiye'de sembol mücadele isimlerindedir ("Türkiye'de kadın cinayeti", 2021).

2.3 Kadın Cinayetleri ve Soruları

Kadın cinayet rakamlarında en önemli hususlardan biri de öldürülen kadınların korunmasında devletin izlediği yoldur. Üçüncü bölümde ayrıntılı olarak işlenecek hukuksal düzenlemeler, bu konuda daha net bir fikir verecektir ancak bu bölümde "öldürülen kadınların koruma kararı var mıydı?" Sorusunun cevabı incelenecektir. Bu hususta üçüncü bölümde ayrıntılı olarak incelenecek 6284 sayılı kanundan bahsetmekten fayda vardır. 6284 sayılı ailenin korunması ve kadına karşı şiddetin önlenmesine dair kanun 2012 yılında mecliste oy birliği ile kabul edilmiştir. Bu kanun, şiddete uğrayan ve bu riski içinde barındıran herkesin korunmasını ve şiddetin önlenmesini ve bu anlamda alınacak tedbir hükümlerini içermektedir. Kadınlar, çocuklar ve aile bireylerinden herhangi birinin şiddete uğrama riskini barındıran her durum bu kanunun güvenlik çemberini kapsar. Bu bağlamda Adalet Bakanlığının 2019 yılı Adli Sicil İstatistik verileri göstermektedir ki kadınların taleplerinin çoğunluğu askıda kalmıştır. 2019 yılında 105 bin 734 koruma davası açılmıştır. Bu davaların 12 bin 279' u kabul edilmemiş iken, 87 bin 816 dava ile

kabul edilmiştir. Buna karşı kadın hakları savunucu birleşimlerin başında gelen Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu 2020 yılının rapor verilerine göre, cinayete kurban giden kadınların sadece %8'inde koruma talebi bulunmaktaydı. Hayatlarını kaybeden kadınların %88'inde koruma kararının olup olmadığı kesin olarak tespit edilemedi. Kadın Cinayetlerinin Durduracağız Platformun verilerine göre 2013 yılında öldürülen kadın sayısı 237 iken öldürülen kadınların 25'i koruma talep etmiş bulunmaktaydı. Ancak 25 kişiden 18'i koruma alabilecek kadar şanslıydı. Gene aynı platformun verilerine göre 2019 yılında öldürülen kadınlardan 104'ünün herhangi uzaklaştırma ve koruma kararı bulunmamaktaydı ("Son 10 Yılda En Az 3 Bin Kadın Öldürüldü", 2021).

2019 yılı İstanbul Barosu Adli Yardım raporuna göre 2019 yılında 1840 kadın koruma altına alınmıştır. Bianet verilerine göre 2019 yılının temmuz ayına kadar öldürülen kadın sayısı 184 kişidir. Ve bu kadınların %9'unun devlet tarafından koruması bulunmaktaydı ("Yedi Ayda Koruma Altındaki En Az Dokuz Kadın Öldürüldü", 2021).

Meclise sunulan soru önergelerine İçişleri Bakanlığının verdiği cevaba göre: 2015 yılında koruma altında iken öldürülen kadın sayısı 18'dir. 2016 yılında 21 kadın, 2017 yılında 16 kadın, 2018 yılında 22 kadın, 2019 yılında 17 kadın devlet koruması altında iken yaşamına son verilmiştir. 5 yıllık zaman dilimi içerisinde de 94 kadın koruma altında iken cinayete kurban gitmiştir ("Son 5 Yılda Devlet Koruması Altında Olan 94 Kadın Öldürüldü", 2021).

"6284 sayılı kanun etkin bir biçimde kullanılıyor mu?" Kadın derneklerinin altını oyduğu soruların başında bu soru gelmektedir. Bu konuda resmi kaynak destekli verilere ulaşmak oldukça güçtür. Ancak İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezinin 2020 yılında çıkarmış olduğu Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair 6284 Sayılı Kanun Uyarınca Alınan Tedbir Kararları Raporu verilerini incelemekte fayda vardır. Bu rapora göre 6284 sayılı kanun kapsamında 2019 yılında Adli yardım bürolarına 13.795 kişi başvuru yapmıştır. Bu başvuruların 12.101 kişisi kadınlar tarafından yapılmıştır. Bu başvuruların 2.842 adedi 6284 sayılı kanun kapsamında yapılan ve tedbir kararı talep edilen taleplerdir. Bunun yanında bu rapor verilerine göre Türkiye'de 2015 yılında 303, 2016 yılında 328, 2017 yılında 409, 2018 yılında 440, 2019 yılında da 474 kadın cinayete kurban gitmiştir. Kadına yönelik şiddet ve cinayet eylemlerini insan haklarının ihlali olarak

gören bu rapor "şiddet mağduru kadınları" koruma konusunda 6284 sayılı kanunun etkin bir mekanizma oluşturduğunu ve bunun sayısal verilere yansıdığını belirtmişlerdir. 6284 sayılı kanunun 8.maddesinin 3. fıkrası açıkça belirtmektedir ki ;

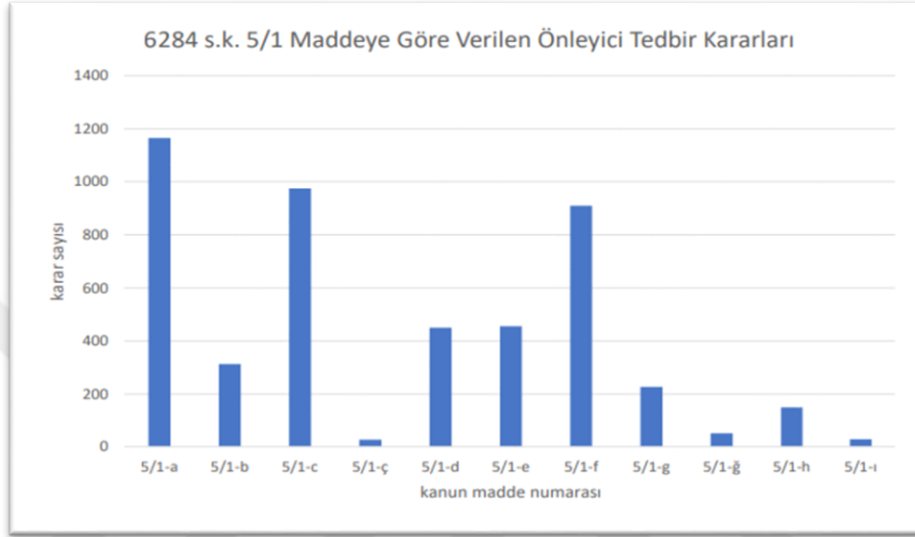
“Koruyucu tedbir kararı verilebilmesi için, şiddetin uygulandığı hususunda delil veya belge aranmaz. Önleyici tedbir kararı, geciktirilmeksizin verilir. Bu kararın verilmesi, bu kanunun amacını gerçekleştirmeyi tehlikeye sokabilecek şekilde geciktirilemez. “

Bu bağlamda 6284 sayılı kanunun etkin biçimde kullanılıp kullanılmadığı ile alakalı raporlanan veriler dikkat çekicidir. Bu rapora göre inceleme altına alınan 1253 tedbir kararının, 393 âdetine aynı gün cevap verilmiştir. 481 adet karara 1.gün, 130 adet karara 2.gün, 117 adet karara 3.gün, 45 adet karara 4.gün cevap verilmiştir. Bu yasanın esas aldığı odak noktalarından biri de tedbir kararlarının gecikmeksizin verilmesidir. Şiddet mağdurunun kısa süre içinde korunması kanunun hedef noktasıdır. Bir diğer önemli nokta alınan tedbirlerin hangi önleyici anlamda alındığıdır. 1.253 adet dosyanın 1.165 tanesine 5/1-a kanunu gereğince tedbir kararı verilmiştir. Buda verilen kararların %93'üne denk gelmektedir. 5/1-b maddesi gereğince verilen tedbir kararı 313'dür. Buda verilen kararların %25'tir. 5/1-c maddesince alınan tedbir kararı sayısı 1.253 kişiden 975 kişidir. Oran %78'dir. 5/1-ç maddesince alınan tedbir sayısı 27 kişidir. Bu madde gereğince alınan tedbirlerin içinde %2,2'lik bir kısmı kapsamaktadır.5/1-d maddesince alınan tedbir oranı %36'dır. 5/1-e maddesince alınan tedbir karar sayısı 456 kişidir. 5/1-f maddesince alınan tedbir sayısı 910'dur.

"Madde 5/1-a) Şiddet mağduruna yönelik olarak şiddet tehdidi, hakaret, aşağılama veya küçük düşürmeyi içeren söz ve davranışlarda bulunmaması. Madde 5/1-b) Müşterek konuttan veya bulunduğu yerden derhâl uzaklaştırılması ve müşterek konutun korunan kişiye tahsis edilmesi, Madde 5/1-c) Korunan kişilere, bu kişilerin buldukları konuta, okula ve işyerine yaklaşmaması, Madde 5/1-ç) Çocuklarla ilgili daha önce verilmiş bir kişisel ilişki kurma kararı varsa, kişisel ilişkinin refakatçi eşliğinde yapılması, kişisel ilişkinin sınırlandırılması ya da tümüyle

kaldırılması, Madde 5/1-d) Gerekli görülmesi hâlinde korunan kişinin, şiddete uğramamış olsa bile yakınlarına, tanıklarına ve kişisel ilişki kurulmasına ilişkin hâller saklı kalmak üzere çocuklarına yaklaşmaması"

Bu rapor verilerine göre 6284 sayılı kanunun koruma oranı tedbir kararı kabul: 1218, 97%; tedbir kararı; ret: 35, 3%'dür (İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi, 2020,ss.4-7).

Tablo 14: 6284 Sayılı Kanunun İşleyişine İlişkin Tedbir Kararları

Kaynak: (6284 Sayılı Yasanın Aile Mahkemeleri Uygulamaları , 2021)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EKONOMİK, HUKUKİ, SİYASAL GELİŞMELER VE KADIN CİNAYETLERİ

3.1 Ekonomik Süreç

Kadının eve ait olduğu fikri ile eve hapsedilen kadın derin bir sosyalizasyon sürecinden mahrum bırakmakta ve ekonomik sürecin dışına itmektir. Nasıl ki okula gönderilmeyen kız çocukları toplumun eğitim tablosunu etkiliyor ise çalışmayan kadın da ekonomideki ve çalışma hayatındaki yerini belirlemektedir. Toplumun ataerkil yapıdaki düzeni kadının çalışma hayatında var olmasını engellemektedir. Para kazanma ve paraya sahip olma fikri ataerkil düzende kadına tanınmaz. Kadının ekonomik güce sahip olma fikri ataerkil düzene zıt bir durumdur. Modernleşme süreci ile birlikte kadına tanınan düşük profilli ve düşük ücretli işler, kadının sınırlı da olsa ekonomiye katılımını sağlamıştır. Eğitim düzeyi düşük olan kadınlar genel olarak kırsal alanlarda tarım sektöründe düşük ücretlere çalışırken, kısmen eğitim düzeyi yüksek olan kadınlar ise genelde kentlerde hizmet sektöründe iş bulabilmektedirler (Hamzaoğlu, 2019,s.115).

2016 yılında Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayınlanan cinsiyet ve ekonomik istihdam oranları raporunda, tarımda çalışan toplam nüfus oranı %19,5; kadın istihdam %28,7; erkek istihdam %15,5dir. Nüfusun %26,7' si sanayi sektöründe çalışmakta, bunların %15,9' u kadın, %31,6'sı erkek nüfustur. %53' ü hizmet sektöründe olan çalışan nüfusun %55,4' ü kadın, %53,7' si erkek nüfustur. TÜİK 'in yayınlamış olduğu istatistiklerle kadın 2017 raporuna göre kadının iş gücüne katılımı eğitimi ile orantılı olarak artmaktadır. Kadının eğitimi artmaya başladıkça iş gücüne katılımı da aynı şekilde artış göstermektedir (TÜİK, 2018).

TÜİK' in yayınlamış olduğu Mayıs 2016- Mayıs 2017 Türkiye'deki kadın istihdam oranını gösteren istatistiklere göre erkeğin istihdam oranının kadının istihdam oranına kıyasla çok daha yüksek olduğu görülmektedir. Erkek iş gücünün %66,2' sine istihdam sağlanırken, kadınlarda bu oran %29.5dir (TÜİK, 2017).

"Türkiye İstatistik Kurumu 2014 verilerine göre, 15-24 yaş arası kadınlar arasında tarım dışı işsizlik oranı %28,4 iken, aynı oran aynı yaş grubundaki erkekler için %19'dur ve iş gücüne katılım oranı erkeklerde %70,0 iken kadınlarda %28,7'dir" (TÜİK,2014).

Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) kadınların istihdam oranlarını kapsayan raporunda, 2004-2011 yılları OECD ülkeleri arasında kadınların iş gücüne katılım oranlarında sonuncu sırada yer alan ülkenin Türkiye olduğunu açıklamıştır. 2004 yılında %22,3 olan kadın istihdam oranı, 2011 yılında %27,8'e yükselmiştir (OECD,2012).

Erkek nüfusun çalışma alanları ile kadın nüfusun çalışma alanları farklılıklar göstermektedir. Bununla birlikte ücret bakımından erkeklere göre çok daha az düzeyde maaş almaktadırlar. Kazandıklarını harcama konusunda da eşinden bağımsız hareket edememekte ve kazandığı ekonomik gücün kullanımına eşiyile birlikte karar vermektedirler. Ekonomik açıdan uygulanan şiddet davranışlarına örnek verecek olursak; kadını istemediği işte çalıştırmak, kadının ekonomik gücüne el koymak, kadının çalışmasına izin vermemek, çalışma yaşamında ilerlemesine engel olmak, harcamalarına karışmak, müdahale etmek, ev ile ilgili kararları alırken kadına sormadan karar almak, harcama özgürlüğüne kısıtlama getirmek verilebilir. Tüm bu durumlarda "yapısal şiddete" maruz kalan kadın erkeğin boyunduruğu altında yaşamak zorunda bırakılmaktadır (Hamzaoğlu, 2019,s.120).

Kadınların uğradığı ekonomik şiddet her alanda etkisini göstermektedir. Kadınların işsizliği, erkeklerin kadınlara göre daha yüksek istihdama sahip olması, kadınların ekonomik bakımdan eşine bağımlı olması, aile içi ücretsiz çalışması, bulunduğu işlerde elde ettiği ekonomik getirinin kendi iradesine bırakılmaması kadının geçmişten günümüze yoksullaşmasına ve hiçbir hakka sahip olmamasına neden olmuştur. Bu bağlamda kadınların erkeklere oranla çok daha düşük ücretlere çalıştığı görülmektedir. Kadınların kazandığı gelir erkeğin kazandığı gelirin sadece %26 sına denk gelmektedir. Tüm bu bilgiler ışığında Türkiye toplumlarında toplumsal cinsiyet eşit olmayan bir yapıdadır. Türkiye toplumsal cinsiyet eşitsizliği en yüksek 8.ülkedir. Ekonomik kaynaklara ulaşımı kısıtlı olan kadın, yoksullaşmaya ve sosyal yaşamdan mahrum bırakılmaya zorlanmaktadır. Bu bağlamda dünyadaki yoksulluğun 3,1

milyar olduğu ve bu sayının yüzde %70'nin kadın olduğu dikkat çekici bir unsurdur. Aynı işte yapan erkek ve kadının aldığı maaşlarda farklılık olması, kadının iş hayatında yer almaması, kadının eğitimde aktif rol oynayamaması kadının yoksullaşmasının baş etkenleri olarak gösterilebilir (Bal, 2014, ss.21-22).

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün 2009 yılında yapmış olduğu araştırma istihdamda yer alan her 100 kadından 64 'ünün sosyal güvenlik kaydı olmadan çalıştığı ortaya çıkarmıştır. Herhangi bir ücret karşılığı çalışan kadınların oranı %22'dir. İş sahibi kadınların %29'luk kısmı ve aynı zamanda kendi hesabına çalışan kadınların %92'lik kısmının herhangi bir sosyal güvencesi bulunmamaktadır. 2007 verilerine göre kadınların %58'lik kısmı SSK, %33'lük kısmı emekli sandığı %15'lik kısmı ise Bağ-Kur bünyesi altında çalışmaktadır. Bununla birlikte kadının aile içinde sosyal güvenlik sağlama rolü bulunmaktadır. Sosyal haklardan mahrum bırakılan kadın, aynı zamanda aile içi rollere sadık kalarak ailesi için çalışması gerekmektedir. Türkiye toplumlarında kurumsal açıdan aile alanları bulunsa da asıl sosyal güvenliği sağlayan kurum ailedir. Dünya üzerinde bulunan mülklerin sadece %4'ü kadınlara aittir. Bunun yanında ekonomik etkinliğin fazlasıyla içlerinde olmalarına rağmen erkeklerin elde ettiği gelirin çok daha az bir kısmına sahiptirler. Dünyadaki işlerin yüzde 60'ını yapan kadınlar, gelirin yüzde 10'luk kısmına sahiptirler. Yoksulluğun büyük bir kısmını oluşturan kadınların ekonomik anlamda uğradığı haksızlık ve eşitsizlik kadınlara yönelik şiddet tabanlı bir yapı oluşmasına zemin hazırlamaktadır (Gökkaya, 2011, ss.108-109).

3.1.1 Ekonomik Şiddetin Kadın Yaşantısına Etkileri

Türkiye özelinde ilkökul mezunu kadınların ekonomik ve cinsel açıdan şiddete maruz kalma oranları %51,4'dür. Cumhuriyet Üniversitesi tarafından 300 evli kadın üzerinden yapılan ve 16-29 yaş grubu örnekleme üzerinden yürütülen çalışmada kadınların, %32'lik kısmının ekonomik şiddete maruz kaldıkları belirlenmiştir. Odak noktasına kadınların ifadesini koyan ve bu bağlamda şiddet türlerini araştıran bir çalışmada kadınların %50'si paralarının zorla alıkonulduğunu belirtmişlerdir (Gürkan ve Coşar, 2009,s.127).

2003 yılında yapılan Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması verilerine göre Türkiye'de 15-49 yaş grubu üzerinden yapılan çalışmada kadınların %39'luk kısmı parayı lüzumsuz kullanırlarsa eşlerin kendilerine şiddet uygulamaya hakları olduklarını belirtmişlerdir. 2003 verilerine göre yapılan bu çalışma kadınların şiddeti

onayladıklarının en büyük göstergesidir (Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü, 2003).

Kadınların ekonomik şiddete uğramasıyla birlikte yoksullaştıkları görülmektedir. En belirgin etki kadının fakirleşmesidir. Kadın ekonomik açıdan önüne çekilen setler sonucu fakirleşmekte, sosyal açıdan kısıtlanmakta, düzene uymaya mahkûm edilmektedir. Bununla birlikte ekonomik açıdan buhran aile içindeki şiddetin maddi şiddetle sınırlı kalmamasına neden olmaktadır. Fiziksel şiddet ekonomik şiddetin devamı niteliğindedir. Fiziksel şiddete uğrayan kadın psikolojik ve ruhsal sağlığı bozulmaktadır. Psikolojik buhran aile içindeki bireylere de yansımaktadır. Ekonomik şiddetin başka önemli etkisi kadınların bir başkasına bağımlı kılınarak kendi bireyliğini gerçekleştirememesidir. Ekonomik özgürlüğünü eline alamayan kadın aile üyelerine bağımlı yaşar. Kadın kendi benliğini gerçekleştiremez ve bu ölçüde yoksullaşmaya ve insan olduğundan kaynaklı haklarını yaşayamamaya mahkûm edilir. Kadının eğitim, sağlık ve sosyal haklarına set çekilir, insanca yaşamasına engel olunur ve bu durum kadının şiddetten kurtulamamasına sebebiyet verir. Diğer bir husus ekonomik şiddet aile içi gerilime neden olur. Aile içindeki gerginlik fiziksel şiddete sebebiyet verir. Aile içindeki çocuk bakımı ve ev bakımından sorumlu tutulan kadın eşinden şikâyet etmeye başlar. Ev içindeki ihtiyaçları karşılamak için ekonomik desteğe ihtiyaç duyan kadın, ihtiyaçları karşılamak için eşinden destek alamadığında aile içindeki gerginlik fiziksel şiddete yol açar. Bu iki etken kadını sosyal hayatın dışını itmekle kalmaz ve kadının başka arayışlara girmesine sebebiyet verir. Sosyal açıdan yetersiz olan kadın fakirlikten kurtulmak ve para kazanmak için vücutlarını ticari amaçlı kullanılmasına izin verir. Aile içi geçim baskısı, eşinden ekonomik destek alamaması kadının farklı yollarla ekonomi sağlama arayışına iter. Bu bağlamda kadın bedenini cinsel açıdan kullanıma açar ve cinsel şiddete maruz kalma şansını da artırır. Tüm bu etkiler iç içe geçmiş zincirin birer halkası gibidir. Bir etken gerçekleştiğinde sonraki aşamanın gerçekleşme ihtimali artar. Ekonomik şiddete maruz kalan kadınların diğer kadınlara oranla depresyona girme riskleri 6 kat daha fazladır. Bunun yanında cinsel birlikteliklerle bulaşan hastalıklara yakalanma riskleri de diğer kadınlara göre daha fazladır. Ekonomik şiddetin birbiriyle iç içe geçmiş görüntüsü bize göstermektedir ki kadınlara yönelik uygulanan şiddetin birden fazla parametresi bulunmaktadır. Tek bir etken kadına yönelik şiddetin nedenlerini açıklamakta yeterli değildir. Ekonomik

anlamda şiddete uğrayan kadının kendi uğradığı zararın yanında toplumsal açıdan da zararları vardır. Ekonomik şiddet toplumdaki ekonomik ve üretken iş gücünü sekteye uğratar. Kadınların eğitimde var olma şansı sınırlanır, gelişim yolları tıkanır, kendilerini gösterecekleri alanlar törpülenir. Böylelikle kadınların elde edebilecekleri fırsatlar ziyan edilmiş olur. Kız çocukları küçüklükten itibaren eğitimden mahrum bırakılır, örgün eğitim alamaz pozisyona itilir. Kadınlar eğitim alamadıkları için vasıfsız işlerde çalıştırılır ya da genç yaşta evlendirilirler (Gürkan ve Coşar, 2009, s.128).

2009 yılı Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması raporu kadınların şiddete uğrama nedenlerini kadın bakış açısıyla değerlendirmiştir. Kadınların neden eşleri tarafından şiddet eylemlerine maruz kaldığı kadınlara sorulmuştur. Buna göre %32'lik dilim "erkeğin ailesiyle yaşadığı sorunları" gerekçe göstererek kendisine şiddet uyguladığını beyan etmiştir. Bunun yanında ekonomik sıkıntılardan dolayı gerilim yaşayan erkeğin eşine uyguladığı şiddeti gerekçe gösteren kadınların oranı %22'dir. Kendilerini kıskandığı için ve ihanet korkusu yaşadıkları için şiddete uğradıklarını söyleyen kadınların oranı %21'dir (Henrica vd., 2009, ss.51-56).

"Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması (2015)" kadınların %35,5'inin fiziksel şiddete uğradığını ortaya koymuştur. Şiddet uygulayan erkeklerin profilini bulmayı hedefleyen çalışmada ise sonuç şu şekildedir: Eğitimli olan erkeklerin, eğitimsiz olan erkeklere oranla daha az şiddete başvurmuştur. Ancak oranlama konusunda geri de olsa eğitimi üniversite veya lise düzeyinde olan erkekler de eşlerine şiddet uygulamaktadırlar. Eğitim seviyesinin yükselmesi şiddetin negatif yönde hareketine sebep olsa da tek başına eğitimin şiddeti önlemede yeterli olmadığı görülmektedir. Yani çalışan kadınların çalışmayan kadınlara oranla daha fazla şiddete uğrayıp uğramadıklarını incelediklerinde istatistiklere yansıyan anlamlı bir değişim olmadığını ortaya koyulmuştur (Karayel, 2019, ss.5-9).

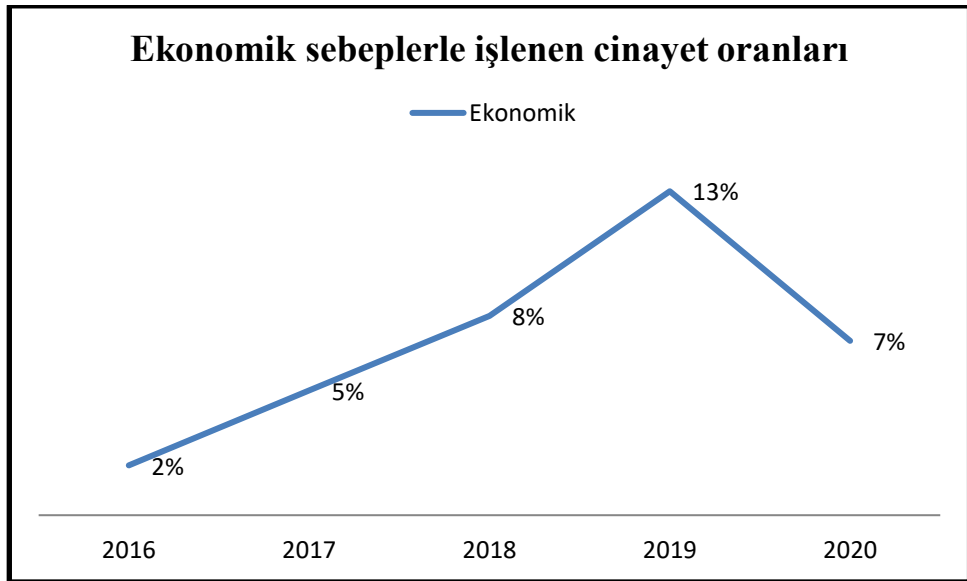
Özetleyecek olursak ekonomik anlamda kadına yönelik yapılan her türlü kısıtlamayı içine alan ekonomik şiddet: hiç para vermemek ya da az para vermek, aile gelir gider konusunda hiçbir bilgi vermemek, kadının onayı olmaksızın ekonomik anlamda kararlar vermek gibi faktörleri de içinde barındırır. Ekonomik şiddet kadının sosyalizasyon sürecini yaralamakta ve kadını toplumsal hayatta birey olarak var olmasını engellemektedir. Psikolojik ve ruhsal çöküntülere sebep olmakta

kadının kendini gerçekleştirmesine engel olmaktadır. Kadını toplumun dışına itmekte ve eve hapsetmedir. Kadının bağımlılık ve esaretine zemin hazırlayan bu şiddet türü erkeğin hegemonyasında bir yaşamın devamlılığını esaslandırır.

"İstanbul Sözleşmesi'nin 48.maddesi, "Sözleşme kapsamında yer alan her türlü şiddet olayıyla ilgili olarak arabuluculuk ve uzlaşma gibi zorunlu alternatif uyuşmazlık çözüm süreçleri kesinlikle yasaktır ve uygulanamaz" hususunun altını çizmektedir" (Yıldız ve Yıldız, 2018,s.19).

3.1.2 Ekonomik Şiddetin Kadın Cinayet Meselesine Yansıması

Türkiye'de kadınlara yönelik cinayet gerekçeler çok çeşitli bir yapıda olsa da ekonomik şiddetin cinayet mevzularına yansıması azımsanmayacak derecededir. Kadının kendi ekonomisini elinde tutamaması, kendi hayatına dair kararlar almasından uzaklaştırılması, kadını hayatın dışına itmektir. Hayat boyu süregelen şiddet eylemlerine maruz kalan kadının hayatına son verilmesi de sürecin sonunda cinayet eylemlerinin gerçekleşmesine ortam hazırlamaktadır. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu raporuna göre 2018 yılında işlenen kadın cinayetlerinin%8'i ekonomik sebeplerin etkisiyle işlenen cinayetlerdir (Hamzaoğlu ve Konuralp, 2019, s.230).

Tablo 15: Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu Verileri

Kaynak: (Kadincinayetlerini Durduracağız Platformu, 2021)

Ekonomik şiddete maruz kalmak kadınların yaşamı boyunca maruz kaldığı bir süreçtir. Cinayete uzanan karanlık bir yolun başlangıcı olarak değerlendirebileceğimiz bu süreç, şiddetin esasında hayat boyu devam ettiğini bize göstermektedir. 2019 yılında ekonomik şiddete maruz kalan kadınların öldürülme oranı %13'dür. 2017 yılında ekonomik şiddet sonucu cinayete kurban giden kadın oranı %5'dir. 2016 yılında öldürülen kadınların %2'si ekonomik sebeplerle gerçekleşmiştir ("Kadincinayetlerini Durduracağız Platformu", 2021).

3.2 Hukuksal Süreç

Cinsiyet temelli ayrımcılığı ve insan hakları ihlallerini kapsayan ve sonucunda ekonomik, fiziksel veya sözel tutum ve davranışları içinde barındıran her hareket şiddettir. Şiddet dünyanın her toplumunda her kültüründe bulunan hastalıklı bir yapıdır. Bu yapı günümüz coğrafyasında bulaşıcı nitelikleri içinde barındırır. Bu bağlamda topyekûn mücadele edilmesi gereken, toplumun her aşamasına bu doğrultuda görevler düşen bir sorun haline gelmiştir. Bu bölümde Türkiye toplumlarında şiddetin tanınmaya başlaması ile birlikte kadınlara uygulanan şiddetin önüne geçmeye yönelik hukuksal düzenlemeler incelenecektir. Kadınlara yönelik uygulanan şiddetin devletlerin politikalarına ne yönde yansıdığı ve devletlerin şiddeti önlemede uygulamaya çalıştığı stratejiler bu başlık altında incelenecektir. Kadına yönelik şiddet toplumsal cinsiyet eşitsizliğe dayanan ve geçmişten günümüze varlığını sürdüren bir meseledir. Kadına yönelik şiddet olgusu yeni bir mesele olmamakla beraber, yeni olan; kadınların belli başlı toplumsal haklarını tanıyan ve şiddetin kadın refahına verdiği zararı bilen düşünce yapısıdır. Bu düşünce yapısı kadının maruz kaldığı haksız, çaresiz durumu tanır ve hastalıklı yapının düzelmesi için çaba gösterilmesini onaylar. Bununla ilgili olarak 2011 yılında imzalanan ve aynı zamanda yürürlüğe giren Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye ilişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) çok önemli maddeleri ortaya atmıştır. Kadına yönelik şiddetin ve aile içi şiddetin önlenmesine yönelik caydırıcı cezaları içinde barındırmaktadır. Bu sözleşmeye göre kadına yönelik uygulanan şiddet özünde insan hakkı ihlali olarak görülür ve aynı zamanda ayrımcılık pratiği olarak ortaya çıkar. Bu sözleşme kadına yönelik şiddeti:

"İster kamu ister özel yaşamda meydana gelsin, söz konusu eylemlerde bulunma tehdidi, zorlama veya özgürlüğün rastgele bir

biçimde kısıtlanması da dâhil olmak üzere, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik zarar ve acı verilmesi sonucunu doğuracak toplumsal cinsiyete dayalı tüm şiddet eylemleri" olarak tanımlamaktadır.

Aynı sözleşme aile şiddeti de şu şekilde tanımlamaktadır;

"Aile içi şiddet, aile içerisinde veya hanede veya mağdur faille aynı evi paylaşırsa da paylaşmasa da eski veya şimdiki eşler veya partnerler arasında meydana gelen her türlü fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik şiddet eylemi anlamına gelir" (Taştan ve Yıldız, 2018, ss.10-11).

İstanbul Sözleşmesi gerek imzalanması gerekse katılan ülkelerin büyüklüğü özelinde tarihin önemli anlaşmalarındandır. Ancak Türk tarihinde ilk olarak değerlendirilebilecek bir anlaşma değildir. 18 Aralık 1979 yılı Türk toplumlarının kadınlara yönelik uygulanan ayrımcılığı önlemeye yönelik mücadelenin başlangıcı sayılabilecek bir yıldır. 1979 yılında kabul edilen "Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Kaldırılması Sözleşmesi" (CEDAW) 3 Eylül 1981 tarihinde yürürlüğe konulmuştur. Sözleşme erkeklere tanınan hakların ve özgürlüklerin kadınlara da aynı şekilde uygulanmasını hedef alır. Bununla birlikte alttaki başlıkta Türk cumhuriyet tarihinde kadınlara yönelik hukuksal düzenlemeler ayrıntılı olarak incelenecektir. (Ceylan, 2013,s.15).

Resmi verilere göre Türkiye' de kadına yönelik şiddet ve cinayet eylemleri 2000'li yıllardan sonra artış göstermeye başlamıştır. 2009 yılına gelindiğinde Adalet Bakanlığı verilerine göre %1,400'lük bir artıştan söz etmek mümkündür. Milenyum çağının henüz başlarında 66 kadın öldürülmüş iken 2009 yılının henüz 7 ayında bu rakam binli rakamlara ulaşmıştır. Ancak bir başka görüşe göre rakamlardaki artışın sebebi "önceden görünmez olanın görünürlüğü" olarak nitelendirilmektedir. Kadın örgütlerin sayısındaki artış ve çalışmalarının ses getirmesi kadın cinayetlerinin ve şiddet eylemlerinin görünür kılınmasındaki ana nedenlerdendir. (Gazioğlu, 2013, s.90).

Ancak tüm bu bilgilerin dışında İçişleri Bakanlığının açıkladığı veriler 2020 yılının ilk iki ayı bir önceki yılın ilk iki ayına göre kadına yönelik cinayet eylemlerinin %32 daha azaldığını göstermektedir. Bu verilere göre 2019 Ocak-Şubat

aylarında işlenen cinayet sayısı 59 iken 2020 yılının Ocak-Şubat aylarında işlenen cinayet sayısı 40 kişidir ("Kadın cinayetleri 2020'nin", 2021).

3.2.1 Hukuksal Düzenlemelerin Geçmişi

Demokrasi ile yönetilen tüm ülkeler kadına yönelik şiddet ile mücadele kapsamında birbirleriyle paralellik gösteren zaman dilimlerinde düzenlenmelerde bulunmuşlardır. Türkiye'de dâhil olmak üzere 1980'li yıllar ile başlayan düzenlemeler devamında kadın hareketlerini getirmiştir. 1986 yılında yürürlüğe giren Birleşmiş Milletler Kadına Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi (CEDAW) hemen sonrasında da 1990 yılında Başbakanlığın dâhilinde "Kadının Statüsü ve Sorunları Başkanlığı'nın kurulmasıyla süreç hız kazanmıştır. 1993 yılında kadına yönelik şiddete ilişkin yayınlanan bildirme ile 1998 yılında 4320 sayılı kanun yürürlüğe girmiştir. 80'li yıllarla başlayan bu süreç bildirme ve kanunlarla hız kazanmıştır. 4320 sayılı "Ailenin Korunmasına Dair Kanun" Türkiye devleti için yeni bir döneme kapı açmış ve bu kanunla kadına yönelik şiddetle mücadele devlet politikası haline getirilmiştir. 2003 yılında aile mahkemeleri kurulmuş, devamında 2005 yılında Türk Ceza Kanunu'nda önemli değişikliklere imza atılmıştır. 2005 yılındaki değişimlerin hedeflediği ana unsur kadın ve erkek arasındaki eşit olmayan ataerkil yapıyı dengeye kavuşturmadır. Bir başka deyişle yasal düzenlemeler kadının haklarını tanımış ve kadına yönelik hak ihlallerini yasalar yoluyla koruma altına almıştır. 4320 sayılı kanunun 2007 yılında tekrar düzenlenmesi ile birlikte 2010 yılında anayasanın 10.maddesi ile belirtilen madde son derece açık bir noktaya dikkat çekmektedir:

"Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür. Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz".

Bunun yanında 2011 ve 2012 yılları da kadına yönelik şiddetle mücadele adına çok önemli yıllardır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının kurulmasıyla çok başka bir süreç başlamıştır. Bunun devamında "Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile içi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi ve bunlarla Mücadeleye Dair Avrupa Konseyi Sözleşmesi (İstanbul Sözleşmesi) imzalanması şiddetle mücadeleye yönelik atılan önemli adımlardandır. 2012 yılına gelindiğinde ise 6284 sayılı " Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin

Önlenmesine Dair Kanun " çıkarılmıştır. Bu kanunun çıkarılması ile birlikte süreç hızlandırılmış kanunun desteği ile birçok ilde Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri kurulmuştur. 6284 sayılı kanun pek çok demokratik ülkeden daha ileri düzeyde caydırıcı ve etkin maddeleri içinde barındıran korucu politikalara odaklanan bir kanundur (Taştan ve Yıldız, 2018, s.12).

3.2.2 4320 Sayılı Kanun

Koruma emri olarak tanımlanmıştır. Ailenin korunmasına dair bir kanun olan 4320 sayılı kanun şiddete uğrama riski olan kişileri korumak için yürürlüğe konulmuştur. 14 Ocak 1998 tarihinde çıkarılan bu kanun şiddet riski olan kişilerin, mahkemeye başvurmayı yoluyla koruma emri alabileceğini teyit etmektedir. Başvuru yapılan aile mahkemesi mağdur, saldırgan veyahut tanık dinlemeksizin koruma emri vermek zorundadır. Bu kanunun amacı, şiddet mağduru olan kadını koruyucu yasal tedbirlerin alınmasını sağlamaktır. Bu şekilde ailenin korunmasını ve şiddet yol açtığı zararların topluma yansımamasını hedeflemektedir. Kısaca bu kanunun temel amacı aile içinde ortaya çıkan şiddeti uygulayan kişiyi, yaşadıkları ortak alandan uzaklaştırmak ve bu bağlamda koruyucu tedbirler almaktır. Ve bu şekilde aile içi şiddetin önüne geçmek, engellemek bu kanunun en net amacıdır. Bu kanundan faydalanacak kişiler açıkça belirtilmiştir;

"Eşlerden biri, çocuklar, aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinden biri, yasal olarak ayrı yaşama hakkı olan veya evli olmalarına rağmen fiilen ayrı yaşayan aile bireylerinden biri aile içi şiddetin mağduru olarak ya da onun adına koruma kararı isteyebilir."

Ancak asıl sorun aile kapsamına kimlerin gireceği ve ailenin diğer bireylerinin kimler olduğuna ilişkindir. Bu konuda kanunda düzenleme olmadığı için öncelik Türk Medeni Kanunundadır. Yukarıdakilere ek olarak koruma isteyecek kişiler şunlardır:

- *"Eşlerin üst soyları,*
- *Eşlerin ortak olmayan çocukları,*
- *Eşlerin vesayeti altında olan ve ev içinde birlikte yaşayan kişiler,*
- *Eşlerden birinin vesayeti altında olmakla birlikte devamlı surette aile ile birlikte yaşayan ve eşlerin koruması altında olan kimseler,*
- *Eşlerin üst soyları veya ayrı çocukları olmamakla birlikte,*

- *Ahlaki vazifenin ifası amacıyla devamlı surette ailenin korunması altında yaşayan uzak hısımlar". (Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, 2008,s.17).*

3.2.2.1 Şikâyet ve ihbar

Aile içinde uygulanan şiddetin ihbar süreci maddeler halinde sunulmuştur. Madde 5'e göre.

" (1) Aile bireylerinden biri fiziksel, cinsel, ekonomik veya psikolojik zarar görmesiyle veya acı çekmesiyle sonuçlanması muhtemel olan, bu tip hareketlerin tehdidini, baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren, toplumsal veya özel alanda meydana gelen fiziksel, cinsel, psikolojik, sözel ve ekonomik nitelikte şiddet içeren davranışa maruz kalmaları hâlinde, şikâyet ve ihbar mercilerine müracaat etmek suretiyle tedbir talebinde bulunabilir.

(2) Şikâyet ve ihbar; eşlerden biri veya çocuklar veya aynı çatı altında yaşayan diğer aile bireylerinden biri veya mahkemece ayrılık kararı verilen veya yasal olarak ayrı yaşama hakkı olan veya evli olmalarına rağmen fiilen ayrı yaşayan aile bireylerinden birisi tarafından yapılabilir.

(3) İhbar; şikâyet ve ihbar mercilerine başka bir şahıs tarafından, olayın yazılı, sözlü veya başka bir şekilde bildirilmesi suretiyle de yapılabilir.

(4) Cumhuriyet başsavcılığı müracaat üzerine evrakın onaylı bir örneği ile aile nüfus kayıt tablosunu ihbar yazısına ekleyerek ivedilikle aile mahkemesine gönderir. (5) Sözlü ihbarlar tutanağa geçirilir.

(6) Koruma kararı en az masrafla, en çabuk ve en kolay ulaşılabilecek yer aile mahkemesinden istenebilir.' ("Ailenin Korunmasına Dair Kanun", 2021)'

Tüm bu maddeler sürecinde uygulanacak tedbirler madde 6 da belirtilmiştir.

"(1) Aile bireylerinden birinin aile içi şiddete maruz kaldığını kendilerinin veya Cumhuriyet Başsavcılığının bildirmesi üzerine şiddetin belgelenmesi aranmaksızın aile mahkemesi hâkimi meselenin mahiyetini göz önünde bulundurarak re'sen ikinci fıkrada sayılan tedbirlerden bir ya da birkaçına birlikte veya olayın özelliğine göre uygun göreceği benzeri başka tedbirlere de hükmedebilir

(2) Bu tedbirler kusurlu eşin veya diğer aile bireyinin; a) Aile bireylerine karşı şiddete veya korkuya yönelik söz ve davranışlarda bulunmamasını, b) Müşterek evden uzaklaştırılarak bu evin diğer aile bireylerine tahsisi ile bu bireylerin birlikte ya da ayrı oturmakta olduğu eve veya işyerlerine yaklaşmamasını, c) Aile bireylerinin eşyalarına zarar vermemesini, ç) Aile bireylerini iletişim araçları ile rahatsız etmemesini, d) Varsa silâh veya benzeri araçlarını genel kolluk kuvvetlerine teslim etmesini, e) Alkollü veya uyuşturucu herhangi bir madde kullanılmış olarak şiddet mağdurunun yaşamakta olduğu konuta veya işyerine gelmemesi veya bu yerlerde bu maddeleri kullanmamasını, f) Bir sağlık kuruluşuna muayene veya tedavi için başvurmasını, içerir." ("Ailenin Korunmasına Dair Kanunun Uygulanması", 2021)

3.2.3 İstanbul Sözleşmesi

"11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da imzalanan ve 24.11.2011 tarihli ve 6251 sayılı kanunla onaylanması uygun bulunan ekli "Kadınlara Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadeleye İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin onaylanması; Dışişleri Bakanlığının 12.1.2012 tarihli ve HUM/7771842 sayılı yazısı üzerine, 31.5.1963 tarihli ve 244 sayılı kanununun 3 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 10.2.2012 tarihinde kararlaştırılmıştır" ("Milletlararası Sözleşme", 2021)

İstanbul Sözleşmesi, uluslararası anlamda yaptırım gücüne sahip ilk sözleşme örneğidir. Bu bağlamda kadına yönelik şiddetle mücadele açısından çok önemli bir yere sahiptir. Sözleşmenin adını İstanbul'dan alma nedeni sözleşmenin İstanbul'da imzalanmış olmasıdır. Kadına yönelik şiddeti sınırlandırmayan ve her türlü şiddet eylemlerini insan hakları ihlali olarak tanıyan bu sözleşme birçok anlamda ilklerin sıralandığı maddelerden oluşur. Bu sözleşmeye göre şiddet olgusu toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin bir sonucudur. Kadın ve erkeğin cinsiyet temelli ayrımcılığa uğraması şiddetin altında yatan sebeplerdendir. Sözleşme CEDAW' ı desteklemek aynı zamanda güçlendirmek ve etkin kılmanın yollarını aramaktadır. Sözleşme 13 ülke arasında imzalanmıştır. İmza koyan ve sözleşmeyi ilk onaylayan ülke Türkiye'dir (Özkan, 2017, ss.533-540).

Bu sözleşme Avrupa Konseyi'nin onayı ve desteği dâhilinde imzalanmıştır. Sözleşmeye taraf olan devletler hukuki olarak bu sözleşmeye bağlı olduklarını kabul ederler. Sözleşmenin beş ana ilkesi bulunur, bu ilkeler kadına yönelik ayrımcı her türlü davranışa karşı mücadele niteliğindedir.

"Kadına yönelik her türlü şiddetin ve ev içi şiddetin önlenmesi, şiddet mağdurlarının korunması, suçların kovuşturulması, suçların cezalandırılması ve kadına karşı şiddet ile mücadele alanında bütüncül ve eşgüdümlü iş birliği içeren politikaların hayata geçirilmesi".

Gerek bağlayıcı oluşu ve gerekse uluslararası olma niteliğini içinde barındıran bu sözleşme, kadınlara yönelik uygulanan şiddetin insan hakkı ihlali olarak görüp, ayrımcılık türü olarak nitelendirir. Sözleşmeye imza koyan ülkelerin verdiği taahhütler, bağımsız kuruluş Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddete Karşı Eylem Uzman Grubu (GREVIO) tarafından kontrol edilip izlenmektedir (Karadağ, 2014 ,s.3).

Kadınlara yönelik şiddet ve ayrımcılığa yönelik mücadele ile alakalı uluslararası hukukta birçok düzenleme bulunmaktadır. Ancak İstanbul Sözleşmesinin ayırt edici özelliklerini bulunmaktadır, bunlardan bir tanesi sözleşmenin oluşturduğu denetim mekanizmasıdır. Bu sözleşme denetim mekanizması kurarak uygulanan şiddet ve ayrımcılığın engellenmesine yönelik mücadele vermektedir. İstanbul Sözleşmesi kadına yönelik şiddet ve benzeri davranışları engellemeye yönelik

düzenlenmiş sözleşmelerin içinde, o zamana kadar yapılmış en geniş kapsamlı sözleşmedir. Bu sözleşme sadece kadına yönelik uygulanan ayrımcılığa değil genel olarak toplumsal cinsiyet ayrımcılığına yönelik düzenlemeleri içinde barındırır. Şiddet ve ayrımcılığa yönelik en kapsamlı düzenleme olmanın yanı sıra toplumsal cinsiyet temelli ayrımcılığın, şiddet eylemlerinin sebebi olarak tanımladı. Ayrımcılık maddesinin özelinde "*cinsel yönelim ve cinsiyet kimliği*" ibarelerine yer verilmiştir. Bu ibare uluslararası anlamda cinsel yönelim konusunda da ayrımcılığa izin verilmeyeceğini taahhüt eden ilk sözleşmedir ("Türkiye övündüğü İstanbul", 2021).

3.2.3.1 Sözleşmenin Amacı

İstanbul Sözleşmesi kadınlara ve aile içi şiddetle mücadeleye yönelik atılan önemli adımlardandır. Sözleşmenin asıl hedefi kadınlara yönelik ayrımcı ve şiddet yanlısı davranışların önüne geçmektir. Bu bağlamda kadına yönelik ve aile içinde uygulanan şiddetten arınmış bir Avrupa fikri İstanbul Sözleşmesinin odak noktasıdır. Bu hedefe ulaşmanın yolu kadın ve erkeğin her alanda eşit bir yapıda olmasını sağlamaktan geçer. Ancak, hukuki ve fiilen eşitliğin sağlandığı toplum yapısında şiddetin ortadan kaldırılmasını sağlamak mümkün olacaktır.

- Kadınların uğramış olduğu şiddeti ortadan kaldırmak, ev içinde uygulanan şiddete dur demek,
- Kadınların uğramış olduğu ayrımcılığı yok etmek,
- Ekonomik alanda kadınların tıpkı erkekler gibi mücadele vermesine destek olmak,
- Şiddete uğrayan tüm mağdurlara yönelik politikalar ve yasalar geliştirmek,
- Kadının güçlenmesine katkıda bulunmak,
- Uluslararası iş birlikleri yaparak tüm şiddet eylemlerinin önüne geçmek adına adımlar atmak bu sözleşmenin amaçlarını oluşturur.

Bu sözleşme şiddet eylemlerini ortadan kaldırmak adına bütüncül bir yaklaşımın benimsenmesi gerektiğini, aynı zaman da kolluk kuvvetleri ile iş birliği içinde bir mücadele yöntemini destekler. Kuruluşlar ve kolluk kuvvetleri eş zamanlı olarak kadına yönelik ve aile içi şiddeti önlemeye yönelik iş birliği içinde çalışmayı amaç edinirler (Bakırcı, 2015,ss.133-134).

3.2.3.2 Sözleşmenin Özellikleri

Bu sözleşmenin en önemli özelliği şiddeti sınırlandırmamasıdır. Bu sözleşme din, dil, ırk gözetmeksizin hiçbir biyolojik hukuki bağlara bakmadan uygulamaya konulur. Bu sözleşmenin odak noktası şiddet eylemin var olup olmadığıdır. Kadınlara yönelik uygulanan her türlü şiddet ve şiddet tezahürü eylemin önüne geçmek ve bu eylemleri önlemeye yönelik mücadele alanları oluşturmak bu sözleşmenin odak noktasıdır. Avrupa ülkelerinin birbirleriyle hukuki yükümlülüklerini kapsayan bu sözleşme, kadınlara yönelik şiddetle mücadeleye yönelik ilk belge olma açısından öneme sahiptir. Kadınlara yönelik ayrımcılığın karşısında duran bu sözleşme, kadınların erkeklerle hukuksal ve sosyal düzlemde eşit haklara sahip olması gerektiğini savunur. Sözleşme, şiddet eylemlerinin önüne geçmenin yolunun, hukuken ve fiilen eşitliğin sağlanmasıyla gerçekleşeceğini savunur. Özel ve kamusal ayrımı yapılmaksızın her türlü alanda şiddeti yasaklayan sözleşme, ''kadına yönelik şiddet'' kavramını toplumsal cinsiyete yönelik yapılan bütün eşitsizlikler olarak nitelendirmektedir. Sözleşmeye imza atan devletler gerek kamusal, gerek özel alanlarda kadınlara yönelik uygulanan şiddeti önlemeye yönelik tüm hukuki önlemleri alacaklardır. Sözleşme sadece ev içi şiddeti değil, kamusal alanlardaki şiddeti de yasaklamaktadır. İş yerleri, eğitim alanları, devlet daireleri, sokaklar, ceza evleri tüm bu alanlar sözleşmenin işaret ettiği alanları kapsamaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin oluşturduğu yapıya karşı duran bu sözleşme, toplumsal cinsiyeti uluslararası alana taşıyan ilk belgedir. Ekonomik anlamda uygulanan şiddeti de literatüre kazandıran bu sözleşme, kadınların ev içinde ekonomik anlamda uğradığı şiddeti de tanımıştır. Bu sözleşmeye göre bütün şiddet mağdurları eşit haklara sahiptir ve her türlü ayrımcılık yasaktır (Bakırcı, 2015, ss.134-136).

3.2.4 6284 Şiddet Yasası

2012 yılının başlarında çıkarılan bu yasa, İstanbul Sözleşmesinin iç metninden hareketle hazırlanmıştır. Bu yasa sadece şiddete uğrayan kadınları değil, şiddet uğrama tehlikesi içinde olan kadınları, çocukları ve ısrarlı takip mağduru bireyleri koruma kapsamına almaktadır. Yasa, şiddet uygulayan ve şiddet uygulama potansiyeline sahip olan kişiye yönelik alınacak tedbirleri ve bu tedbirlerin uygulanmasına yönelik usul ve esasları kapsar. Bu kanunun amacı, bireylerin en temel hak ve özgürlüklerine yönelik getirilen her kısıtlamayı engellemek, hukuk ve

yasalar dâhilinde tedbirler almak, kurumlarla iş birliği yapıp, şiddet uygulayan ya da uygulama ihtimali bulunan kişileri rehabilite etmektir. Şiddet mağduru bireyleri koruma altına alan bu yasa, sadece şiddeti önlemeyi hedeflememekte, aynı zamanda şiddet uygulayan bireyleri rehabilite edip topluma kazandırmayı hedeflemektedir. Bu kanundan yararlanabilecek kişilerin ölçeğinin genişletilmesi ve aynı zaman da alınan tedbir kararlarında yapılan güncellemeler 6284'ün getirdiği yenilikler olarak sıralanabilir. Şiddet eylemine uğrayan her birey bu kanun kapsamında nitelendirilecek olup, sunduğu yasal haklardan faydalanabilecektir. Kadın, çocuk ve aile gibi kısıtlamalara gidilmeksizin şiddet eylemine maruz kalan her birey kanun kapsama alanı içinde yer almaktadır. Kanun, şiddet uğrama tehlikesi bulunan kadınlara veya kişileri de kapsamına almaktadır. Bununla şiddeti öncesinde engellemeyi hedeflemektedir. Şiddet eylemlerinin tespitinin güç olacağından dolayı “açık, ani, yakın tehlike” ifadesi kullanılmıştır. Bu söylem yersiz bulunmuş ve eleştirilerin odak noktası haline gelmiştir. Tek taraflı ısrarlı takip mağduru tabiri bu kanunla birlikte ortaya çıkarılmıştır. Bu kanuna göre akraba olsun olmasın, kan bağına bakılmaksızın şiddet uygulayan kişinin, şiddete maruz kalan bireye yönelik fiziki veya psikolojik açıdan korku ve endişe doğurabilecek yazılı veya sözlü herhangi davranışlarda bulunması tek taraflı ısrarlı takip mağduru olarak değerlendirmeye alınmasına sebep olacaktır.

“Tek taraflı ısrarlı takip; aralarında aile bağı veya ilişki bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, şiddet uygulayanın, şiddet mağduruna yönelik olarak, güvenliğinden endişe edecek şekilde fiziki veya psikolojik açıdan korku ve çaresizlik duygularına sebep olacak biçimde, içeriği ne olursa olsun fiili, sözlü, yazılı olarak ya da her türlü iletişim aracını kullanarak ve baskı altında tutacak her türlü tutum ve davranışı ifade eder şeklinde tanımlanmıştır”

Bu maddeden anlaşılacağı üzere birliktelik reddi, arkadaşlık reddi, mağdurun isteği dışında gerçekleştirilen her tutum ve davranış bu maddenin kapsamında değerlendirilecektir. Biten ilişkinin ardından, karşı tarafa yönelik korku vermek, karşı tarafı sözlü veya yazılı rahatsız etmek bu kapsamda değerlendirilecek ve uygulamaya konulacaktır (Öztürk, 2017,ss.3-7).

Bu kanunla birlikte kadına yönelik şiddet davalarında değişimler yaşanmıştır. 6284 sayılı kanun kapsamında talep edilen koruma davalarının yıllara göre dağılımı

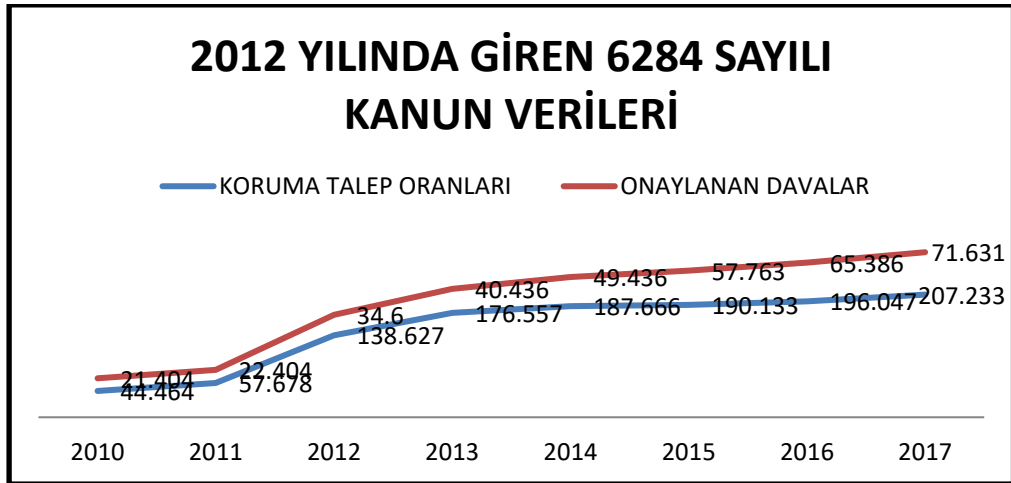
incelendiğinde 2010 yılında başlayan süreç 2012 yılından sonra artarak devam etmektedir.

6284 SAYILI KANUNUN İŞLEYİŞİ İLE ALAKALI RAKAMLAR											
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
KOR.TALEP. ORANLA		44,461	57,678	138,627	176,557	187,666	190,133	196,047	207,233		
ONAYLAYAN DAVAL:		21,404	22,404	34,6	40,504	49,436	57,763	65,386	71,631		
ONAYLAYAN DAVAL:		17,6	16,82	17,2	19,522	22,274	24,573	26,72	27,844		
DAVA KABUL ORAN:	92,8	91,5	91,5	91,4	91,3	89,4	88,4	88,6	82,2	82,1	82,1

Tablo 16: 6284 Sayılı Kanunun İşleyişi ile İlgili Resmi Rakamlar

Kaynak: (Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü,2018)

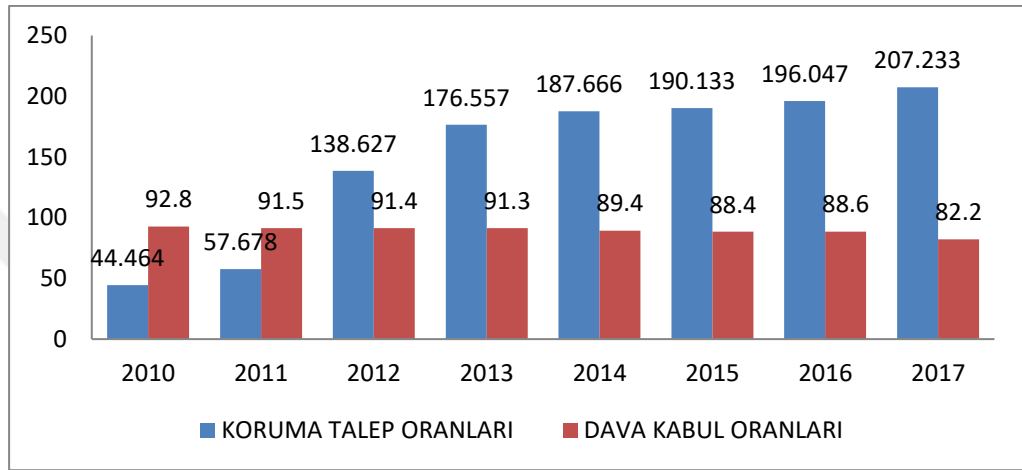
Adalet Bakanlığına bağlı Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü verilerine göre 2010 yılı dava rakamları 44.461 iken, 2011 yılında 57.678 olmuştur. 6284 sayılı kanunun çıkarıldığı yıl olan 2012 yılına gelindiğinde ise bu rakam 138.627 olmuştur. 2013 yılında 176.557, 2014 yılında 187.666, 2015 yılında 190.133, 2016 yılında 196.047, 2017 yılında 207.233 olmuştur. Koruma talep oranlarındaki yukarı doğru ivmelenme devam ederken cinayet rakamlarındaki artışta devam etmiştir. 2012 yılında gerek 6284 sayılı kanun, gerekse İstanbul Sözleşmesi'nin yürürlüğe girmesi cinayet rakamlarına olumlu anlamda bir yansıma yapmamıştır. Sonraki süreçte 2020'li yıllara kadar cinayet rakamları yukarı doğru çıkmaya devam etmiştir. (Adli İstatistikler 2018, 2021, s.209-212).

Tablo 17: Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlü Verilerine Göre 6284 Sayılı Kanun Verileri

Kaynak: (Adli Sicil Ve İstatistik Genel Müdürlüğü,2018)

Bununla birlikte 2011 yılında dava başvurularında, dava kabul oranı %90,1 iken ret verilen davaların oranı 6,3'dür. 2012 yılında ise dava kabul oranlarında düşüşten söz etmek mümkündür. Kabul edilen dava oranları %83,3'e gerilemiş ret edilen davalarda da %11,8'e yükselmiştir. 2013 yılında dava kabul oranı %82,1, 2014 yılında dava kabul oranı 82,4, 2015 yılında dava kabul oranı 82,9, 2016 yılında 84,4, 2017 yılında 82,2, 2018 yılında ise bu oran %81,4'dür. Oranlara bakıldığında dava kabul oranlarında düşüş, ret edilen dava oranlarında ise yükseliş görülmektedir (Adli İstatistikler 2018, 2021,s.212).

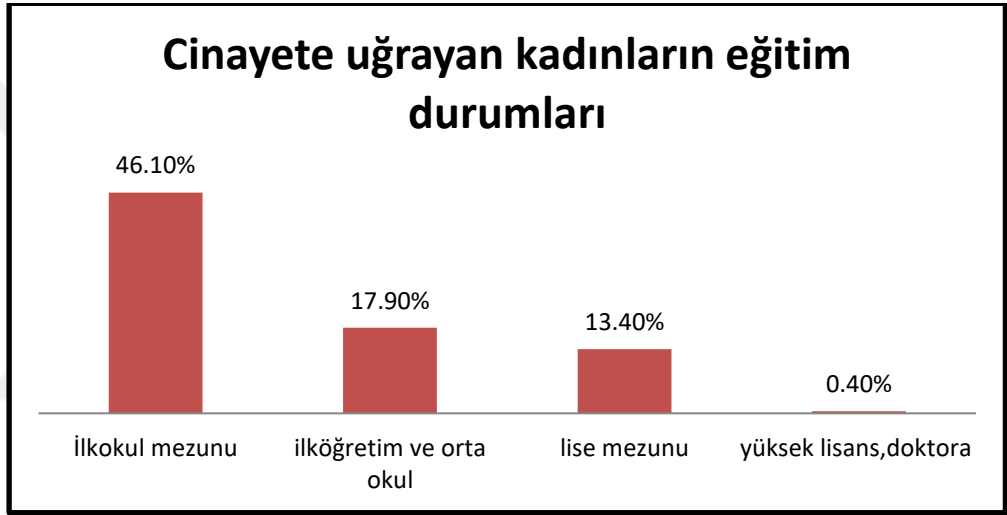

Tablo 18: Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlü Verilerine Göre Koruma Talep Oranları

Kaynak: (Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü,2018)

İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı şiddete yönelik kanunların devlet politikası haline getirilmesi ile birlikte kısmi iyileşmeden söz edilebilir. Ancak kanunların işleyiş ve uygulama noktasında yetersiz kaldığı görüşleri oldukça fazladır. Bu noktada kadın kuruluşları ve otoriteleri 6284 sayılı kanunun uygulama noktasında eksikliklerinden söz etmektedirler. Polis Akademisi Yayınları'nın, Dünyada ve Türkiye'de Kadın Cinayetleri raporunda belirtilen verilere göre 2016, 2017, 2018 yıllarında polis ve jandarma raporlarına geçen 932 kadın cinayeti işlenmiştir. Bunların 726'sı polis, 206'sı jandarma kayıtlarına geçmiştir. 2016 yılında raporlanan cinayet sayısı 301 iken, 2017 yılında bu rakam 350'ye yükselmiştir. 2018 yılının henüz ilk çeyreğinde bu rakam 281 cinayettir. Türkiye'de cinayet işleme oranlarına bakıldığında 1 milyon kişi başına %3,8'lik bir orandan söz etmek mümkündür.

Cinayetlerin illere göre dağılımında ilk sırada %14,5 ile İstanbul bulunmaktadır. İstanbul'u %6,1 ile Ankara, %5,5 ile İzmir izlemektedir. İllere göre kişi başına kadın cinayetleri oranlarında Iğdır %10,3 ile ilk sıradadır. Cinayete uğrayan maktullerin %46,1 ilkokul mezunu, %17,9 İlköğretim ve ortaokul mezunu, %13,4 lise mezunudur. Yüksek lisans ve doktora mezunu olan kadınların cinayet maruz kalma oranı %0,4 dır. Öldürülen kadınların %7,1'i 66 yaşı ve üzerindedir. Kadınların öldürülme nedenlerine bakıldığında psikolojik nedenlerden dolayı cinayete uğrayan kadınların oranı %44,7'dir. Ekonomik nedenlerden dolayı cinayete uğrayan kadınların oranı %17'dir (Taştan ve Yıldız, 2019,s21).

Tablo 19: Polis Akademisi 2019 Verileri Göre Cinayete Uğrayan Kadınların Eğitim Durumları

Kaynak: (Taştan ve Yıldız, 2019)

3.2.4.1 6284 Sayılı Kanun Kapsamında Alınacak Koruyucu Tedbirler

6284 sayılı kanunun en önemli ve en yenilikçi özelliklerinden bir tanesi şiddete yönelik kurumsal bir alan oluşturmasıdır. 6284 sayılı kanun şiddete uğrayan kadın ve çocukları şiddetin engellemesine yönelik çözüm alanlarını oluşturulmaktadır. Bu bağlamda alınacak tedbirler ve koruyucu anlamda uygulanacak cezalar 6284'ün getirdiği yeniliklerdendir. Bu tedbir kararları sadece şiddete uğrayan kadın ve çocukları değil, aynı zamanda şiddete uğrama riskini içinde barındıran kişileri de kapsar. Aile bireylerine yönelik şiddet ve ısrarlı takip mağduru kişilerinde korunması ve şiddetin önüne geçilmesi yönünde verilen kararlarda bu yasanın sunduğu

haklardandır. Bu bağlamda mülki amir ve hâkimin yetkili kılınması karışıklık ve belli başlı problemleri ortaya çıkartmaktadır. Bu da beraberinde eleştirileri getirmektedir. Kamuoyunda ortaya çıkabilecek eleştiriler ve "görev ihmali" suçlamaları baskılara neden olmakta ve sonucunda tedbir kararlarında hak ihlalleri yaşanması olası bir durum haline gelmektedir. Hâkim tarafında verilecek tedbir kararlarına kısaca bakacak olursak, bunlardan ilki işyerinin değiştirilmesidir. 6284 sayılı kanun kapsamında korunan şiddet mağduru veya şiddete uğrama riski bulunan kişi alınacak tedbirler kapsamında hâkimin vereceği karar ile işyerinin değiştirilmesine hükmedilebilir. Bir diğer tedbir alanı ise "kişinin evli olması halinde müşterek yerleşim yerinden ayrı yerleşim yeri belirlenmesidir". Şiddete uğrayan kişi evli olması durumunda, şiddete engel olmak amacıyla müşterek yerden alınarak bağımsız bir alan belirlenmesiyle orada yaşamasına yönelik tedbir oluşturulabilir. Türk Medeni Kanunundaki şartların varlığı halinde ve korunan kişinin talebi üzerine "Tapu Kütüğüne Aile Konutu Şerhi" Konulması diğer bir tedbir uygulamasıdır. Bu tedbir uygulamasına göre şiddete uğrayan evli birey isteği doğrultusunda aile konutu olarak özgülünen taşınmaza "aile konutu" şerhinin konulmasını talep edebilir. Kimlik ve İlgili Diğer Bilgi ve Belgelerin Değiştirilmesi yasa tarafında korunun kişinin hayati tehlikesinin anlaşılması üzerine, uygulanan tedbirlerinde yeterli olmayacağı düşüncesine mutabık 5726 sayılı kanunun hükümlerine göre kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgelerin değiştirilmesine karar verebilir.

"Hâkim Tarafından Karar Verilebilecek Benzer Koruyucu Tedbirler, Hâkim tarafından Verilecek Önleyici Tedbir Kararları, Müşterek Konuttan veya Bulunduğu Yerden Uzaklaştırılması ve Müşterek Konutun Korunan Kişiye Tahsisi, Korunan Kişilere ve Bu kişilerin Buldukları Konuta, Okula ve İş yerine Yaklaşmaması, Çocuklarla Kişisel İlişkinin Sınırlandırılması veya Kalkındırılması, Korunan Kişinin Şiddete Uğramamış Olsa Bile Yakınlarına, Tanıklarına ve Çocuklarına Yaklaşmaması, Korunan Kişinin Eşyalarına Zarar Vermemesi, Korunan Kişiyi İletişim Araçlarıyla veya Sair Surette Rahatsız Etmemesi, Bulundurulması veya Taşınmaması Kanunen İzin Verilen Silahları Kolluğa Teslim Etmemesi, Görevi Nedeniyle Zimmetinde Bulunan Silahı Kurumuna Teslim Etmemesi, -Korunan Kişilerin Buldukları Yerlerde Alkol, Uyuşturucu

veya Uyarıcı Madde Kullanılmaması, Bu Maddelerin Etkisi ile Korunan Kişilere ve Buldukları Yerlere Yaklaşmaması, Bağımlılık durumunda Muayene Tedavinin sağlanması, -Muayene veya Tedavi için Sağlık Kuruluşuna Başvurması ve Tedavisinin Sağlanması, - Tedbir Nafakasına Hükmedilmesi"

gibi durumlar 6284 sayılı kanunun şiddete uğrayan veya şiddete uğrama riskini içinde barındıran kişileri korumaya yönelik uyguladığı kararlardır. Bu durumların oluştuğu durumlar elzem durumlar olarak değerlendirilip, şiddete uğrayan kişiyi korumaya yönelik kararın alınması sağlanacaktır. Özetle 6284 sayılı kanun Türkiye'de ailenin ve kadınlara uygulanan şiddetin önlenmesine dair en önemli kanunlardan biridir. Kanun yalnızca fiziksel şiddeti kapsamaz, aynı zamanda ekonomik, psikolojik, cinsel şiddet gibi bütün şiddet eylemlerini kapsamaktadır. Kadın, çocuk, aile bireylerine karşı şiddet riskini bulunduran kişilerin korunması ve şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirleri kapsamaktadır. Kanunun yürürlüğe girmesinin gündeme etkisi çoğunlukla olumlu olsa da eleştirilen yönleri de bulunmaktadır. "Ailenin korunması" ibaresi feminist çevrelerce eleştirilmiştir. Bu ibareye göre kadının aile kurumu üzerinden adlandırılması ve bireysellikten uzak bir tabir olması eleştirilere sebep olmuştur. Kadının birey olarak değerinin ön planda tutulması gerektiğini savunan feminist çevreler, aile kurumu üzerinden koyulan bu ibareyi eleştirmiştir. Kanunun esas korumayı hedef alması gereken durum, ayrımcı ideolojide edilen bütün ibareler olması gerektiğidir (Taştan ve Yıldız, 2018,ss.24-25).

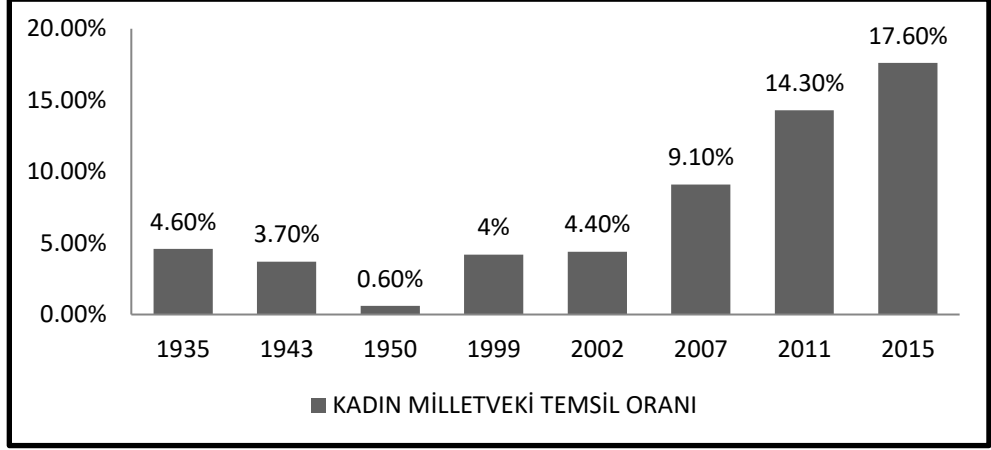
3.3 Siyasal Süreç

Tarihsel sürecin hiçbir döneminde kadın erkeklerle eşit haklara sahip olmamıştır. Meclis temsil oranları incelendiğinde hiçbir dönemde kadının oransal açıdan yüksek olduğu gözlemlenmemiştir. Cumhuriyet tarihi dâhil, günümüzde de temsil oranları açısından erkeklere yakınlama dâhil söz konusu olamamıştır. Bu bağlamda 1935 yılında kadınların dâhil olduğu ilk seçimlerde kadınların milletvekili olma oranı sadece %4,5'tir. 1935 yılında 18 kadın milletvekili sayısı, 1999 yılına kadar ulaşılamayan bir rakam olmuştur. 1999 yılına gelindiğinde 23 kadın milletvekili sayısına ulaşılmış olup, oran da %4 olarak güncellenmiştir. 2010'lu yıllarda bu oran %9'a yükselmiş ve 48 kadın milletvekili mecliste temsil hakkını kazanmıştır. Kadınların ekonomik ve siyasal alandaki temsil oranlarının düşük olması altında binlerce toplumsal dinamikleri barındırmaktadır. Bu ikincil

pozisyonun nasıl yaratıldığı bu bağlamda tartışma konusudur. Kadınlara yönelik şiddetin sadece ekonomik veya toplumsal alanda değil siyasal alanda da gerçekleştiği rakamlara yansımaktadır (Aydemir ve Aydemir, 2011,ss.4-12).

Kadına yönelik her türlü engelleme ve özgürlüğünü engellemeye yönelik her hamle şiddetin türevlerindedir. Siyaset kadına yönelik ayrımcılığın uygulandığı alanlardandır. Hukuksal gelişmeleri incelediğimizde kadınlara yönelik şiddet eylemlerini engellemeye yönelik birçok devlet destekli yasa çıkarılmıştır. Hukuk karşısında kadın ve erkeğin ayrımı kalmamış, cinsiyet temelli ayrımcılıklara son verici yasa ve bildirgeler yayımlanmıştır. Hukuki alanı incelediğimizde kadın ve erkeğin aynı haklara sahip olduğunu söyleyebiliriz. Ancak toplumsal alana bakıldığında bu biraz farklıdır. Uygulanabilirlik açısından bakıldığında kadının siyasi hakları dâhil olmak üzere birçok engelle karşılaştığı görülmektedir. Siyasi hayata katılım kadının kendini gerçekleştirebilmesi açısından önem arz etmektedir. Kadın ancak siyasi hayatta var olursa, fikir ve eylemleri karar alma süreçlerinde etkin kullanılırsa birey olacaktır (Aydemir ve Aydemir, 2011,ss.7-9).

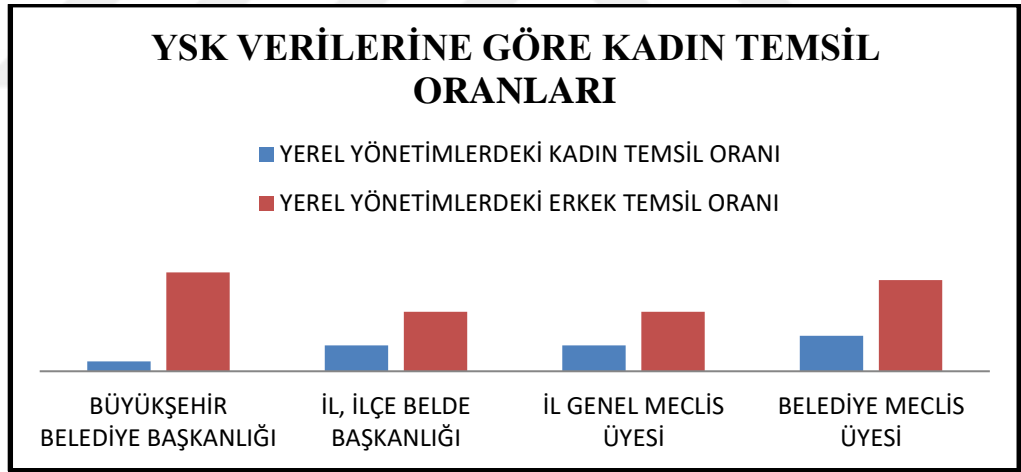
1935 yılı kadınların katıldığı ilk seçim yılı olması açısından büyük bir önem taşımaktadır. 1935 yılında %4,6 ile başlayan süreç her ne kadar kadınlar açısından milat niteliği taşısa da, 1943 yılındaki seçimler kadınlar açısından tatmin edici olmamıştır. 1943 yılındaki seçim de kadın temsil oranı %3,7 ye gerilemiştir. 1950 yılına gelindiğinde ülke siyaseti tarihinin en çalkantılı dönemlerini yaşamıştır. Bu da kadın temsil oranlarına yansımıştır. 1950 seçimlerinde oran %0,6' ya kadar gerilemiştir. 1999 yılına kadar %1 bandında gidip gelen kadın temsil oranı, 1999 yılında gerek kadınlara yönelik yasa ve propagandalar, gerekse toplumsal eşitlik söylemleri temsil oranını tekrar %4,2'lere çıkarmıştır. 2002 yılında %4,4 olan oran, 2007 yılında %9,1'e yükselmiştir. 2011 yılında %14,3 ile zirve yapan oran, 2015 Haziran seçimlerinde %17,6 ya çıkmıştır. Ocak 2018 verilerine göre Adalet ve Kalkınma Partisinin 316 toplam milletvekili sayısının 34'ü kadın milletvekili idi. Cumhuriyet Halk Partisinin toplam 131 vekilinin 19 vekili kadınlardan oluşmaktaydı. Milliyetçi Hareket Partisinde 36 vekilden 3 vekil kadınlardan oluşmaktaydı. Halkların Demokratik Partisinin toplam 54 vekilinden 19 vekili kadınlardan oluşmaktaydı. Bağımsız 6 vekilden yalnız 1 tanesi kadınlardan oluşmaktaydı (Kaşıkırık vd., 2019, ss.6-11).

Tablo 20: Kadın Milletvekili Temsil Oranları

Kaynak: (Sargın ve Yıldız, 2021,s.4063).

Yerel yönetimlere bakıldığında da durum farklı değildir. YSK verilerine göre Büyükşehir Belediye Başkanlıklarında 30 belediye başkanından sadece 2'si kadın olduğu belirtilmiştir, İl, ilçe, belde, belediye başkanı 1351 başkandan kadın olanların sayısı 37'dir. 1251 İl Genel Meclisi Üyesinden 60'ı kadındır. Belediye Meclis Üyesi 20498 kişiden 2198 kişinin kadın olduğu belirtilmiştir.

Tablo 21: Yüksek Seçim Kurulu Verilerine Göre Kadın Temsil Oranları

Kaynak: (Milletvekili Genel Seçimleri,2021)

2016 yılı resmi verilerine göre akademik alanda bulunan kadın oranları incelendiğinde toplam 176 üniversite rektöründen sadece 17'si kadındır. 2017 yılı Yükseköğretim Kurulu verileri, akademik kadroların kadın kontenjanlarına bakıldığında 23200 profesörün 7143 tanesi kadındır. 14663 doçentin 5472 tanesi kadındır. 22166 öğretim görevlisinin 9789 tanesi kadındır. Araştırma görevliliği oranlarında bir dengeden bahsetmek mümkün olacaktır. 47294 araştırma

görevlisinden 23679 tanesi kadındır ve bu oran %50,1'e tekabül etmektedir ("İstatistiklerle Kadın", 2016, 2021).

3.3.1 Kadınlara Yönelik Siyasal Düzenlemelere Genel Bakış

Kadınlara yönelik siyasal düzenlemeler 18.yy. sonları itibari ile ülke gündemine girmeye başlamıştır. Ancak genel hatları ile cumhuriyet döneminden sonrasını incelemekte fayda vardır. Bu anlamda 1923 yılı önemli bir yıldır. İlk kadın partisi cumhuriyetin ilk yıllarında kurulmuştur. "*Kadınlar Halk Fırkası*" Türk toplumlarının ilk kadın partisidir. 1926 yılında Türk Medeni Kanunu ile erkeğin çok eşliği ve tek taraflı boşanmasına ilişkin düzenlemeler kaldırılmıştır. Kadınlara boşanma ve velayet hakkı tanınmıştır. 1930 yılı ile birlikte kadınlara belediye seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı tanındı. 1934 yılında kadınlara seçme ve seçilme hakkı tanındı. 1936 İş kanunu yürürlüğe girdi ve erkeklerle eşit şekilde çalışma yolunda önemli bir adım atıldı. 1966 yılında eşit değerde kadın ve erkek işçiler arasında 1951 tarihli sözleşme onaylandı. 1980 yılı kadınların eşitlik arayışı yolunda çok önemli bir yıldır. Türkiye "*Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi*" (CEDAW) imzalandı. Bu sözleşme bir sene sonra yürürlüğe girdi. Beş yılda bir planlanan Kalkınma Planı'nda kadınların konusu ilk defa ekstra bir başlık altında incelendi ve bu konuda dönemsel planlamalar yapıldı. 1990 yılında kadının iş konusunda kocasının rızasına dayalı 159. madde mahkeme tarafından iptal edildi. Aynı sene içinde "*Kadının Statüsü ve Sorunları Başkanlığı*" kuruldu. Sonrasında 25 Ekim 1990 tarihinde ulusal alanda bir mekanizma olarak Kadının Statüsü ve Sorunlar Genel Müdürlüğü (KSSGM) 3670 sayılı kanunla birlikte Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına himayesinde başbakanlığa bağlandı. 1994 yılında KSGM kadınlara yönelik "*Bilgi Başvuru Bankası*" kuruldu. 1995 yılında Mor Çatı, ilk kadın sığınağını açtı. 1997 yılında Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü 13 ilde "Kadının Statüsü Birimleri" kuruldu. 1999 yılında "Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığı Önleme Sözleşmesi" onayladı. 2002 yılında CEDAW ek ihtiyari Protokolü onaylandı. Kanun ile birlikte "*Aile reisi kocadır*" ibaresi değiştirildi. "*Evlilik birliğini eşler beraber yönetirler*" olarak güncellendi. 2004 yılında Anayasanın 10. maddesine; "*Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliği sağlamakla yükümlüdür*" ifadesi eklendi. 2005 yılında Yeni Türk Ceza Kanunu ile birlikte nüfusu 50.000'i geçen belediyelerin koruma evi açma konusundaki görevleri "Belediye Kanunu" il birlikte

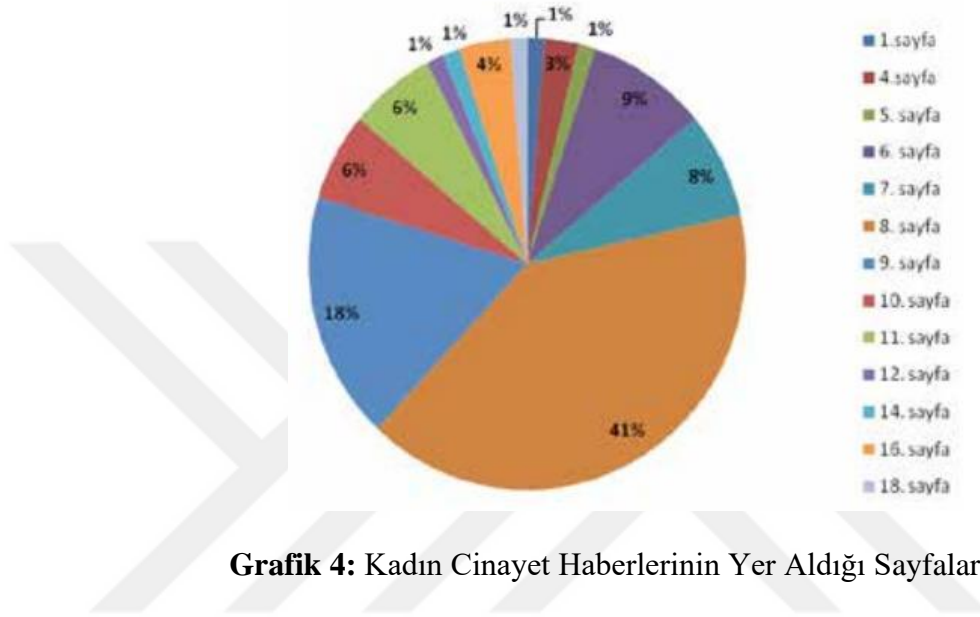
yükümlendirilmiştir. 2009 yılında *"Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonun Kurulmasına İlişkin 5840 sayılı kanun"* 24.03.2009 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 2010 yılında referandumunda evet oyu neticesinde Anayasanın hükümlerinin bazılarında değişimler yapılmıştır. Kadın ve çocuklara yönelik yapılan değişimlerin bazıları şunlardır: *"Her çocuk, yeterli himaye ve bakımdan yararlanma, yüksek yararına açıkça aykırı olmadıkça ana ve babası ile kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkına sahiptir..."* 2013 yılında kadın milletvekillerinin başörtüsü ile meclise girmelerine yönelik yasak ortadan kaldırıldı ("Yıllara Göre Yasal Düzenlemeler", 2021).

3.3.2 Kadın Cinayetleri Konusuna Medyanın Bakış Açısı (Gazete Örnekleri)

Kadınlığa yüklenen roller ve anlamlar kadın cinayetlerinin esas sebebi olarak tanımlanmaktadır. Çağın en büyük sorunlarının başında gelen kadın cinayetleri basında geniş yankı uyandırmaktadır. Günümüzde hemen her gün yazılı ve görsel medyada kadın cinayet haberleri çıkmaktadır. Bu haberlerin geneli namus ve töre cinayetleri üzerinde olduğu görülmektedir. Ancak burada esas irdelenmesi gereken konu medya ve basın organlarının cinayetlere yönelik sunmuş olduğu ideolojik dildir. Bu başlık altında tirajı yüksek çeşitli gazeteler üzerinde kadın cinayetleri konusunda atılan gazete başlıkları incelenecektir. Artan cinayet haberlerinin sunulması genel olarak toplumsal hassasiyeti çerçevelemektedir. Toplumun dehşete düşeceği konular azami ölçekte yorumlanmaktadır. Gösterilen bu hassasiyet ve seçilen dil medyanın dilini ve haber verme şeklini göstermektedir (Yeğen, 2014,s.19).

Bir diğer önemli husus konunun haber olma değeridir. Bir haberin değerini genel olarak yayımlandığı sayfa ve yayımlandığı sayfadaki ölçeği belirlemektedir. Kadınlara yönelik cinayet haberlerinin genellikle ön ve arka kapak gibi dikkat çeken yerlerde yer almadığına rastlanmıştır. Daha sıklıkla magazin haberi değerinde alanlar da ve kısa yazılarla birlikte sunulduğu görülmüştür. Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu'nun (UNFPA) teknik desteğiyle KSGM tarafından Kadına Yönelik Aile İçi Şiddetle Mücadele Projesi ile başlatılan çalışmada ele alınan radikal gazetesinin 2013 yılı verilerini bakıldığında; haberin değeri, sayfası ve ne kadar yer verildiği gibi kriter üzerinden yapılan analizde 2013 yılında işlenen kadın cinayetlerin dörtte biri, Radikal gazetesinin farklı sayfaların da haber yapılmıştır. Aynı çalışmanın verilerine

göre Posta, Hürriyet, Zaman ve Sabah gazetesinin 1400 haberini incelenmiştir. Editörlerle derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Ve kadına yönelik şiddet eylemlerinin ancak cinayete dönüştüğü takdirde haber değeri taşıyacağı düşüncesine varıldığı görülmüştür. Özetle kadına yönelik şiddet eyleminin ancak ölümle sonuçlandığında haber değeri taşımakta ve medyada haber olarak yer almaktadır (Gül ve Altındal, 2015, s.175).

Grafik 4: Kadın Cinayet Haberlerinin Yer Aldığı Sayfalar

Kaynak: (Gül ve Altındal, 2015,s.176).

Şekilde görüldüğü gibi cinayet haberlerinin %60 a yakını 8. ve 9. sayfalarda haber olarak sunulmuştur. Çoğunlukla iç ve arka taraftaki sayfalarda haberleştirilmiştir. Haberlerin üçte ikisi bir satırlık bir bilgi şeklinde verilmiştir. Ülke gündeminin ciddi haber listesinin altlarında kaldığı görülmüştür. Çoğu zaman magazin vb. haberlerin altında yer bulmuştur. Şiddet eylemleri medyanın ilgisini çok çekmemektedir. Şiddetin yoğunluğu ve gündeme dair getirdiği yankı gazetelerin esas odak noktası olduğu görülmektedir.

3.3.2.1 Örnekler

Kadın paylaşmasaydı kocası da dövmezdi!

YARGITAY Hukuk Genel Kurulu (YHGK) sosyal medya üzerinden

üldatma ve güven sarsıcı hareket iddiasıyla açılan boşanma davalarını kökten feğıştiren yeni bir örnek karara imza tti. Kurul, Koceli'nde Facebook'tan başca bir erkekle çektiği "samimi" fotoğraflarını yayınlayıp mesajlaşan ve bunun için özel bir telefon kullanan kadınla Y.'ye şiddet uygulayıp basit yaralamaları mahkûm olan koca V.Y.'vi daha az

YARGITAY'DAN KUSURLU KARAR

kusurlu buldu. Kurul, başka bir erkekle fotoğraf çektiren kadını, bu davranışı öğrendiğinde duygu hiddet ve şiddetli eilemin etkisiyle şiddet uygulayan kocasının aynı oranda kusurlu olmadığına, kadının daha ağır kusurlu olduğuna hükmetti.

KOCASINA 10 BİN TL ÖDEYECEK

Kurul, boşanma yanında kadının kocasına 10 bin lira manevi tazminat ödemesini emretti. **Çevre ADAMI TITLI/ANKARA**

Resim 1: Hürriyet, 26.02.2016

Kaynak: ("Kadın Paylaşmasaydı Kocası da Dövmezdi ", 2021)

26 Şubat 2016 tarihinde Hürriyet gazetesinde yayınlanan bu haber başlığı aynı zamanda eleştirel bir tutumu da içinde barındırmaktadır.

"Haber alt başlıkta eleştirilse de Yargıtay kararının tırnak içine alınmadan özetlenerek başlığa çekilmesi, burada haberin üretim biçimi açısından dikkat çeken hususu oluşturuyor. Yargının sesi, sonuna ünlem işareti koyarak sorunsallaştırılmış olsa da tırnak içine alınmayarak üstleniliyor. Böylece, Yargıtay'ın gerekçeli kararı haberin esas sesi haline gelirken, kadının hali ve davranışı ile şiddete uğraması arasında mutlaka bir sebep-sonuç ilişkisi olduğuna dair kanı, bir ana akım medya organı aracılığıyla güçlendiriliyor" ("Kadın paylaşmasaydı kocası da dövmezdi ", 2021).

Resim 2: Kayseri Deniz Postası, 04.05.2016

Kaynak: ("Bekaret Cinayeti", 2021)

Resim 2'deki habere göre sunulan haber kadının ölümüne gerekçe gösterilen durumun haklı olarak sunulduğunu göstermektedir. Sosyal medya paylaşımlarının şiddete uğramasına ve akabinde öldürülmesine adeta gerekçe olarak sunulmaktadır.

Resim 3: Karadeniz, 11.05.2015

Kaynak: ("Paranın kontrolü evin erkeğinde", 2021)

Burada atılan başlığın dili bize toplum tarafından desteklenen bir durumdan söz etmektedir. Haber içeriğini ve görseli incelediğimizde kullanılan görsel mutlu bir aile tablosudur. Kadının eşine itaati ve paranın kullanımını eşine bırakması aynı zamanda mutlu bir aile tablosunun sırrı olarak sunuluyor. Makbul ve doğru olanın bu olduğu mesajı okuyucuya verilmektedir.

Öldürdüm ama üzgün değilim

ÇOK SEVİYORDUM

■ EKİM 2013'te evli ve 2 çocuk annesi Yedigöller Taşdelen, komşusu olan evli ve 3 çocuk babası Hüseyin Tarman ile kiratadıkları evde yaşamaya başladı. 3 ay sonra şiddet gördüğü ve çocuklarını özlediğini söyleyerek evine döndü. Taşdelen, Tarman'dan şikâyetçi oldu. Bir süre sonra kadın, F.T.(13) ile birlikte, 'uyuşturucu satmak'tan tutuklanan eşini ziyarete gitti. O sırada Tarman, Taşdelen'i, oğlunun gözü önünde vurarak öldürdü. Polise, "Onu vurduğum için üzülüyorum. Ama öldüğüne üzülüyorum. Onu çok seviyordum" ifadesini veren Tarman'a 'ömür boyu' hapis cezası verildi.

Resim 4: Güneş, 24.12.2015

Kaynak: ("Öldürdüm ama üzgün değilim", 2021)

Medyanın çok geniş bir yankı alanı ve aynı zamanda altında binlerce ilişki ağını barındıran bir durumu bulunmaktadır. Medyanın bilinçli olarak sunduğu haber toplumun birçok şeyi farklı algılamasına sebep olmaktadır.

3.3.2.2. Medyanın Önemi

Şiddetin erilleşmesinin altında yatan birden fazla etken ve bu etkenleri besleyen unsurlar vardır. Hukuksal ve ekonomik alanda gerçekleşen eşit olmayan yaklaşımlar, bununla birlikte devlet politikaları bu unsurlara örnek olarak gösterilebilir. Şiddeti ortaya çıkaran esas sebepler ise eşitsiz güç ilişkileri ve buna yön veren medya kuruluşlarıdır. Medya siyasetin aynı zamanda kumandasıdır. Kitlesele bir silah gibi kullanıma açık olan medya tehlikeli ellerde çok ciddi erozyonlara, manipülasyon uygulamalarına yol açabilir. Medya haber ve içerik sunarken gücünün yanında tavır takınabilmekte, erk'in desteğini alabilmek için

rüzgâra göre şekil alabilmektedir. Bu sürecin tek kaybedeni ise ikincil durumda olan kişilerdir. Kadınlar ataerkil düzenin hâkim olduğu toplumlarda ne yazık ki cinsiyet ilişkilerinde ikincil konumdadır. Medya günümüzde kitleleri ve toplumları harekete geçirmede çok önemli itici bir güçtür. Bu bağlamda toplumların 4.gücü yasama, yürütme, yargıdan sonra medyadır. Medyanın haber verme işlevi kişilerin dünyanın diğer bir ucundaki bilgilere ulaşmasına olanak sağlar ancak, medyanın tek görevi ve rolü bu değildir. Medya aynı zamanda toplumsal eşitsizliklere karşı mücadele verme aracıdır. Gerektiği durumda iktidarı denetleme gücüne sahiptir. Medyanın gündeme yön verme, kitleleri harekete geçirme yönünün ne derece etkili olabileceği düşünüldüğünde kadına yönelik şiddet ve cinayet eylemlerini gündeme sunma ve haberleştirme çizgisinin öneminin ne kadar büyük olduğu gözler önündedir. Medyanın ve her gazete sahiplerinin belli bir ideolojik çizgide haberler yaptığı düşünüldüğünde erk'in yanında olmak daha fazla satış, reklamının ve markasını daha çok büyümesi anlamına gelmektedir. Sansasyonel haber yapma isteği, etik değerleri, yayın ilkelerini göz ardı edilmesine sebep olmaktadır. Gazetenin daha çok satma isteği haberi sunuş şeklini bu anlamda değiştirmesine sebep olmaktadır. Medyanın kadına uygulanan şiddet ve cinayet eylemlerini toplumla paylaşmaktan sorumludur. Ancak kadın cinayetlerinin sunuş biçimi aynı zamanda kadınların bir kez daha mağdur edilmesine yol açmaktadır. "Yine Kadın Cinayeti" diye sunulan bütün başlıklar esasında kadın cinayetlerinin olağanlaştığını ve dillerde normalleştiğine vurgu yapmaktadır. Çok satış ve okunmak uğruna atılan büyük puntolu, kaba başlıklar cinayet eylemlerini toplum ile buluştururken, kadınlara yönelik bir hak ihlalidir. Bu türden "Yine ve Kadın" kelimeleri bir arada kullanılarak atılan başlıklar toplumun olaya karşı tepkisinin azalmasına neden olmaktadır. Cinsiyet kokan dilin medyada sıkça kullanmasının altında tek bir neden yatmamaktadır. Yönetici konumunda büyük bir oranda erkekler çalışmamaktadır. Haber ekranlarında sıkça erkeklerin var olması ve bu sektörde kadın istihdamının düşük olması eşitsizlikçe bir yapıyı ortaya çıkarmaktadır. Beraberinde ortaya cinsiyet temelli kelimeler, kodlar çıkar. Cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve bununla birlikte eşit derece istihdam sağlanması medyada kullanılan dilin ve sunuş şekillerinin daha eşitçi bir düzende var olmasına ortam hazırlar (Avcı ve Güdekli, 2018, s.480-482).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ekonomik, siyasal ve hukuki gelişmeler kadınlara yönelik şiddet ve cinayet eylemleri ile ilişki içerisindedir. Cinayet eylemlerinin altında sürece bağlı sebepler yatmaktadır. Kadının eğitimsiz oluşu aynı zamanda ekonomik sıkıntılar çekmesine ortam hazırlamaktadır. Ekonomik özgürlüğü elinden alınan kadınların hukuki anlamda haklarını bilmemesi şiddete zemin hazırlamakta ve bunun sonrasında cinayet eylemlerinin devamlılığı gözlenmektedir. Ataerkil toplum özelliği tüm bu yapıyı beslemektedir. Bu bağlamda öncelikle kadının eğitim haklarını kullanması, kendi ekonomisini kendi sağlaması ve bireysel olarak haklarının bilincinde olması şiddet ve cinayet eylemleri üzerinde koruyucu bir bilinç oluşturacağını bize temin etmektedir. Böylece kadının eğitimsiz ve ekonomi sağlamaktan uzak oluşunun ortaya çıkardığı risk ortamının ortadan kalkmasına olanak sağlanır. Kadınların iş gücüne katılımını, bu anlamda cinsiyet fark etmeksizin yapmak çok önemlidir. Cinayet eylemlerinin karşısında durmak için yapılacak şeylerin başında: kadınların kendi bağımsızlıklarını sağlaması ve aynı zamanda kendi hukuki haklarını tanınması, bilmesi geçmektedir. Kadınların kendi haklarını bilmeleri ve bu konuda eğitim almaları çok önemli bir durumdur ve önem arz etmektedir. Kadının toplumdaki yerini bilmesi, erkeklerin dünyasında figüran olmadığına farkına varması ve en az erkekler kadar filmin başrolünde olduğunun bilincinde olması çok önemli bir durumdur. Haklarına sahip çıkan, savunan, boyun eğmeyen kadın; kendi hayatlarını konu alan filmin başrol oyuncularına olacaktırlar. (Erden ve Akdur,2018,s.128-139).

Türkiye toplumlarında ekonomik, hukuki, siyasal gelişmelerin kadın cinayetlerine meselesine yansımaları esasında önem arz eden bir konudur ve toplumun en önemli sorunlarından biridir. Kanunların caydırıcılığı ve istisnasız etkin yürütülmesi sürecin doğru yol alınmasına olanak sağlar. Kadın cinayetleri ile mücadele konusunda alınan kararlar, yürürlüğe konan yasalar ve beraberindeki yasal düzenlemeler cinayet konusunda ve kadına yönelik şiddet konusunda kapsamlı bir mücadele yöntemi gibi görülse de yasaları etkin bir biçimde kullanmak ve cezai indirimlerin bu bağlamda yönetilmesi en az yürürlükte olan yasalar kadar önemlidir. Gerek 6284 sayılı kanun gerek beraberinde ki İstanbul Sözleşmesi'nde yazılı hükümlerin yerine getirilmesi kadına yönelik şiddet ve cinayetle mücadele etmede çok önemli bir odak noktasıdır. Sözleşmenin ve 6284 sayılı yasanın sadece var

olması kadınlara yönelik şiddet ve cinayetleri engelleme konusunda yeterli değildir. Aynı zamanda doğru uygulama şarttır. Sözleşmedeki maddelerin doğru uygulanması ve mevduata göre hareket edilmesi bu hususta çok önemli bir konudur. Cinayet rakamlarının artmasının ve yasalardan sonra da bu sürecin devam etmesinin altında yatan gizli sebeplerden birinin bu olduğu varsayılabilir. Toplumca ve kadın kuruluşlarınca en çok eleştirilen konuların başında da bu konu gelmektedir. Yasaların etkin bir biçimde kullanılması, yazan maddelerin istisnasız ve indirimsiz kullanılması çok önemli bir konudur. İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı kanun çok kapsamlı kanunlardır. İçeriği ve sözleşme maddelerinde yazılı kurallar kadına yönelik uygulanan her türlü ayrımcılık, şiddet ve cinayetlere yönelik mücadeleyi esas alarak hazırlanan sözleşmelerdir. Bu bağlamda şiddet ve cinayetlerin önüne geçilmesinde ki en önem arz konu yasaların ve kanunların doğru bir biçimde istisnasız olarak bütün cinayet eylemlerinde aynı doğrultuda işlenmesidir. Cinayet rakamlarının da düşmesinin ve kadınları koruyabilmesinin en önem arz eden durumu budur. Doğru uygulanan kanun kadını korur, cinayete kurban giden kadının katiline uygulanan doğru ceza, sonrası için örneklem teşkil eder caydırıcılık kazandırır. Cezaların caydırıcı olması da çok önemli bir sorun ve konudur. İyi hal indirimleri vs. gibi durumların cezaların caydırıcı olmasının önüne geçmektedir. Ve potansiyel katillerin cinayet eylemlerini göze alabilmesine zemin hazırlamaktadır. Bu da kadınlara yönelik yasa ve kanunların doğru uygulanabilmesinden geçmektedir. Tepeden tırnağa birbiri ile ilişki içerinden bir yapıdan söz edilmektedir. Doğru uygulama, istisna gösterilmeyen cezalar, kanunların doğru uygulaması, yasaların doğru değerlendirilip yürürlüğe konması ve toplumun topyekûn mücadelesi, toplumsal bilincin kazanılması kadına yönelik şiddet ve cinayet eylemlerinin önüne geçme konusunda en önem arz eden hususlardandır.

Cinayet rakamlarındaki tutarsızlık ve bunun beraberinde getirdiği birbirinden bağımsız sonuçlar sorunu gözler önüne sermektedir. Cinayet rakam verilerini tutan kurum ve kuruluşların rapor verileri ile devlet verilerinin arasındaki fark önemli bir ayrıntıyı gözden kaçırmamıza neden olmaktadır. "Kadın Cinayeti nedir?" sorusu çok önemli bir sorudur. Rakamlardaki tutarsız ve farklılık kadın cinayetinin ne olduğunu bilmemekle ilgilidir. Devlet kayıtlarındaki kadın cinayet sayılarının diğer kadın kuruluşlarındakilerden farklı olmasının sebebi de budur. Cinayet olaylarındaki farklı aktörler cinayetlerin doğru algılanmamasına sebebiyet vermektedir. (intihar süsü vs).

Devlet rakamlarının göreceli olarak kadın kuruluşlarına göre daha az olmasının sebebi de budur. Kadın cinayeti olarak görülen ve görülmeyen ölümler bu konuda önem arz eden ve derinliği olan bir husustur. Tüm bu bilgiler ve veriler ışığında cinayet rakamlarındaki farklılığın sebebi "kadın cinayeti nedir?" sorusuna verilen cevaplardır. Cinayetlerin rakamlara intihar veya cinayet olarak yansması tamamen karar verici otoritelerin inisiyatifinde olan bir süreçtir. Bu açıdan bakıldığında hangi cinayet kadın cinayettir, hangisi intihardır, hangisi kazadır, bu durumların kararının verilmesi çok önemli bir durumdur. Aksi hallerin ifade ettiği durumlar sorunun boyutunu büyütmemektedir. Bu karmaşık yapının çözümü istisna göstermeden eşi tarafından öldürülen her kadına cinayet adı verilmesinden geçmektedir. Eşi tarafından öldürülen her kadına cinayet olarak yargı yolunun açılması cinayet rakamlarının daha tutarlı ve bütün raporlara daha denk rakamların oluşmasına ortam hazırlar. Ortak algı ve istisna gösterilmeden alınacak her karar kadın cinayetleri konusunda daha doğru bir yol izlenilmesine yol açacaktır. İşlenen cinayetlerin ve cinayet eylemlerinin adlandırılması konusunda istisna gösterilmemesi bu bağlamda çok önemli bir husustur.

KAYNAKÇA

- AA, *Kadın cinayetleri 2020'nin*. (2021, 18 Ocak). Erişim Adresi: <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/kadin-cinayetleri-2020nin-ilk-iki-ayinda-yuzde-32-azaldi/1753263>
- AB ve Türkiye Arasında Sivil Toplum Diyalogu (2015-2016). WAVE: Kadına yönelik şiddet karşılaştırmalı raporu: İtalya, İspanya ve Türkiye.
- Adalet, Adli İstatistikler 2018 (2018, 30 Mayıs). Erişim Adresi: <https://adlisicil.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/2182019155518istatistik2018.pdf>
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (2014). Türkiye Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü
- Aktaş, A. M. (2007). Türkiye'de kadın sağlığını etkileyen sosyo-ekonomik faktörler ve yoksulluk. *Aile ve Toplum Dergisi*, 3(12), s. 61-73.
- Aktaş, A. M. (2014). *Aile İçi Şiddet Kadının ve Çocuğun Korunması*. Ankara: Elma Yayınevi.
- Amerikanın Sesi, Türkiye de Kadın Cinayetleri. (2021, 28 Mart). Erişim Adresi: <https://www.amerikaninsesi.com/a/turkiyede-kadin-cinayetleri-artiyor-mu-azaliyor-mu/4816409.html>
- Anıtsayaç (2021, Mart 30). Erişim Adres : <http://anitsayac.com/>
- Anıtsayaç, Dijital Anıt,(2020, 17 Mart). Erişim Adresi: <http://anitsayac.com/>
- Apay, S. E., ve Özer, B. U. (2020). Atasözleri ve deyimlerde toplumsal cinsiyet imgesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 13, s.1120-1130
- Avcı, F., ve Güdekli, A. (2018). Toplumsal cinsiyet ve medya ilişkisi: yazılı basında kadına şiddet ve kadın cinayetleri haberleri üzerine bir analiz. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(2), s. 480-482.
- Aydemir, D., ve Aydemir, E. (2011). Türk siyasetinde kadın-çok oluyoruz! *Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu-Sosyal Araştırmalar Merkezi*, s. 4-12.
- Milliyet, Kadın cinayetlerini durduracağız platformu (2021, 2 Ocak). Erişim Adresi: <https://www.milliyet.com.tr/siyaset/bakan-soylu-2020-yilinda-kadin-cinayetleri-yuzde-21-dustu-6395679>
- Bakırcı, K. (2015). İstanbul sözleşmesi. *Ankara Barosu Dergisi*, 4, s. 133-204.
- Bal, M. D. (2014). Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine genel bakış. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 1(1), s. 15-28.

- Başar, F., ve Demirci, N. (2015). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve şiddet. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 2(1), s.41-52.
- BBC, Kadın Cinayetleri Neden Önlenemiyor?(2021, 31 Mart). Erişim Adresi: <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-49492456>
- Bianet, Erkekler Kaç Kadın Öldürdü. (2020, 16 Mart). Erişim Adresi: <http://bianet.org/bianet/toplumsal-cinsiyet/193661-erkekler-2017-de-290-kadin-ve-22-cocuk-oldurdu>
- Bianet, *Kadın Cinayet Rakamları*. (2020, 16 Mart). Erişim Adresi: <https://bianet.org/archives/search?utf8=%E2%9C%93&q=kad%C4%B1n+cinayetleri&sec=biamag>
- Bianet, Kadın cinayetlerini durduracağız (2020, 4 Mayıs). Erişim Adresi: <http://kadincinayetleriniurduracagiz.net>, <https://bianet.org/>
- Bianet, Yedi Ayda Koruma Altındaki En Az Dokuz Kadın Öldürüldü. (2021, 26 Nisan). Erişim Adresi: <https://m.bianet.org/bianet/toplumsal-cinsiyet/212343-yedi-ayda-koruma-altindaki-en-az-dokuz-kadin-olduruldu>
- Ceyhan, S. (2014). Yazılı medyada kadına yönelik şiddet haberlerinde kullanılan dilin ve görsellerin incelenmesi. Ankara: Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.
- Ceylan, E. (2013). Türk hukukunda aile içi şiddet ve kadına karşı şiddetin önlenmesiyle ilgili yeni düzenlemeler. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*. 109, s. 13-54.
- Ceza Kanunu (2020, 12 21). Erişim Adresi: <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5237.html>
- CNN, Münevver Karabulut Cinayeti. (2021, 16 Şubat). Erişim Adresi: <https://www.cnnturk.com/fotogaleri/turkiye/munevver-karabulut-cinayeti>
- Coşgun, M. (2012). Popüler kültür ve tüketim toplumu. *Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1), s.837-850.
- Çalışkan, H., ve Çevik, E. İ. (2018). Kadına yönelik şiddetin belirleyicileri: Türkiye örneği. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), s.218-233.
- Demir, Ü. (2000). Kadına yönelik aile içi şiddet. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 3(1), s. 57-61.
- Doğruluk payı, Son 10 Yılda En Az 3 Bin Kadın Öldürüldü. (2021, 26 Nisan).Erişim Adresi:<https://web.archive.org/web/20210310122239/https://www.dogrulukpayi.com/bulten/turkiye-de-kadin-cinayetleri>
- Erden, G., ve Akdur, S. (2018). Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet ve kadın cinayetleri. *Klinik Psikoloji Dergisi*, 2(3), s.128-139.
- European Union Agency for Fundamental Rights* (2020, 19 Aralık 19). Erişim Adresi: <https://fra.europa.eu/en>

- Evrensel, Türkiye, Övündüğü İstanbul. (2021, 02 Nisan). Erişim Adresi: <https://web.archive.org/web/20170801204441/https://www.evrensel.net/haber/328136/turkiye-ovundugu-istanbul-sozlesmesine-ne-kadar-uydu>
- Gazioğlu, E. (2013). Kadın cinayetleri: kavramsallaştırma ve sorunlu yaklaşımlar. *Sosyal Politika çalışmaları dergisi*, 7(30), s.89-100.
- Gökkaya, V. B. (2011). Türkiye'de kadına yönelik ekonomik şiddet. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12(2), s.101-112.
- Gökkaya, V. B., ve Ayan, S. (2017). Sosyal öğrenme kuramı ve aile içi şiddet. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(48), s.388-394.
- Gül, S. S. (2012). *Türkiye'de Sığınma Evleri Erkek Şiddetinden Uzak Yaşama Açılan Kapılar mı ?* İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Gül, S. S., ve Altındal, Y. (2015). Medyada kadın cinayeti haberlerindeki cinsiyetçi izler: radikal gazetesi. *Akdeniz İletişim Dergisi*(24), s.168-188.
- Günay, G., ve Bener, Ö. (2011). Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde aile içi yaşamı algılama biçimleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 153(153), s.157-171.
- Güneş, G. ve Yıldırım, B. (2019). Cinsiyet temelli bir savaş: kadın cinayetlerinin medyada temsili üzerine bir değerlendirme. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 30(3), s. 936-964.
- Gürkan, C., ve Coşar, F. (2009). Ekonomik şiddetin kadın yaşamındaki etkileri. *128. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 2(3), s.124-129.
- Hamzaoğlu, M. (2019). *Namus: Kadına Şiddet'in İdeolojisi*. İstanbul: Siyah Kitap.
- Hamzaoğlu, M., ve Konuralp, E. (2019). Türkiye'de kadına karşı şiddetin sembolik ve doğrudan biçimleri: namus olgusu ve namus cinayetleri. *Adli Tıp Bülteni*, 24(3), s.226-235.
- Hrantdink, Bekaret Cinayeti (2016, 1 Aralık). Erişim Adresi: <https://hrantdink.org/attachments/article/458/Turkiye-Medyasinda-Kadinlarin-Temsili.pdf>
- Hrantdink, "Kadın Paylaşmasaydı Kocasını Da Dövmezdi ". (2021, 30 Mayıs). Erişim Adresi: <https://hrantdink.org/attachments/article/458/Turkiye-Medyasinda-Kadinlarin-Temsili.pdf>
- Hrantdink, *Öldürdüm ama üzgün değilim*. (2021, 30 Mayıs). Erişim Adresi: <https://hrantdink.org/attachments/article/458/Turkiye-Medyasinda-Kadinlarin-Temsili.pdf>
- Hrantdink, Paranın kontrolü evin erkeğinde. (2021, 30 Mayıs). Erişim Adresi: <https://hrantdink.org/attachments/article/458/Turkiye-Medyasinda-Kadinlarin-Temsili.pdf>

- İçişleri, Kadına Yönelik Şiddet Olaylarında Azalma Görüldü. (2020, 11 Şubat). Erişim Adresi: <https://www.icisleri.gov.tr/aile-ici-ve-kadina-yonelik-siddet-olaylarinda-azalma-goruldu>
- İHA, Özgecan Aslan nasıl öldürüldü. (2021, 18 Mart).Erişim Adresi: <http://www.ihacom.tr/haber-ozgecan-aslan-nasil-olduruldu-ozgecan-aslan-kimdir-624150>
- İkinci, S. S. (2014). Toplumun kanayan yarası: kadına yönelik aile içi şiddet kavramı ve yansımaları. *Ankara Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 13(2), s.21-28.
- İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi. (2020). *Adli Yardım Bürolarına Başvurularda Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair 6284 sayılı Kanun uyarınca Alınan Tedbir Kararları raporu*. İstanbul.
- KADEM, Yıllara Göre Yasal Düzenlemeler (2021, 26 Nisan 26). Erişim Adresi: <https://kadem.org.tr/kadinlara-yonelik-yasal-duzenlemeler/>
- Kadın Cinayetleri, Cinayet Rakamları(2020, 16 Mart). Erişim Adresi: <https://kadincinayetleri.org/>
- Kadın Cinayetlerini Durduracağız, Cinayet Verileri (2020, 16 Mart). Erişim Adresi: <http://kadincinayetleriniurduracagiz.net/kategori>
- Kadın Cinayetlerini Durduracağız, Haziran Raporu. (2021, 31 Mart). Erişim Adresi: <http://kadincinayetleriniurduracagiz.net/veriler/2878/kadin-cinayetlerini-durduracagiz-platformu-haziran-2019>
- Kadın Hakları Merkezi, 6284 Sayılı Yasanın Aile Mahkemeleri Uygulamaları (2016, 5 Haziran). Erişim Adresi: <https://docplayer.biz.tr/14634910-6284-sayili-yasanin-aile-mahkemeleri-uygulamalari-aksayan-yonleri-ve-cozum-onerileri-hazirlayan-istanbul-barosu-kadin-haklari-merkezi.html>
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2014). *Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması*. Hacettepe Üniversitesi, Nüfus Etütleri Enstitüsü, Ankara.
- Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. (2009). *Aile içi şiddetle mücadele el kitabı*. Ankara: Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Yayınları.
- Karadağ, Y. (2014, Ağustos). Kadına şiddete son. *Ankara Üniversitesi Avrupa Toplulukları Araştırma ve Uygulama Merkezi*, (71), s.1-16.
- Karadeniz, N. (2020). *Susma-Tanıklar ve Uzmanlarda Kadına Yönelik Şiddet*. İstanbul: A7 Kitap.
- Karayel, A. K. (2019). Kadına yönelik şiddet. *Araştırma 93, İnsamer*, s. 7-9.
- Kaşıkırık, A., Dokuzcan, H., Akpınar, İ. E., ve Karaoğlu, N. (2019). *2019 Yerel Seçimlerine Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Perspektifinden Bakmak*. İstanbul: Kadın Adayları Destekleme Derneği Yayınları.

- Kav, G. (2020). *Yaşasın Kadınlar-Türkiye'de Kadın Cinayetler, Gerçeği ve Çözüm Yolları*. İstanbul: Doğan kitap.
- Kolay, H. (2015). Kadın hareketinin süreçleri, talepleri ve kazanımları. *Elektrik Mühendisler Odası Kadın Bülteni*, (3), s. 5-11.
- Kula, N. (2015). Kadına yönelik şiddetin önlenmesinde dini değerlerin önemi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, s.203-226.
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü* (Ertem Matbaası b.). (O. Akınhay, ve D. Kömürcü, Çev.) Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Oktay, E. Y. (2015). Türkiye'nin ve dünyanın ortak sorunu: kadına şiddet. *Akademik Araştırmalar Dergisi*, (64), s.57-118.
- Özaydınlık, K. (2014). Toplumsal cinsiyet temelinde türkiye'de kadın ve eğitim. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*(33), s.93-112.
- Özkan, G. (2017). Kadına yönelik şiddet-aile içi şiddet ve konuya ilişkin uluslararası metinler üzerine bir inceleme. *Hacettepe Hukuk Fakültesi Dergisi*, 7(1), s.533-564.
- Öztürk, E. (2014). 21.Yüzyılda eğitim ve toplum. *Türkiye'de Aile, Şiddet ve Kadın Sığınma evleri*, 3(7), s.39-55.
- Öztürk, N. (2017). Ailenin korunması ve kadına karşı şiddetin önlenmesine dair kanunun getirdiği bazı yenilikler ve öneriler. *İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 8(1), s.1-32.
- Page, A. Z., ve İnce, M. (2008). Aile içi şiddet konusunda bir derleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(22), s.81-94.
- PHD, Kadın Cinayetleri: Yaşam Hakkı İhlali Olarak Şiddetin En Üst Seviyesi. (2021, 27Nisan).ErişimAdresi:http://www.phd.org.tr/http://www.phd.org.tr/19kongresunum/gulsum_onalkav.pdf
- Polat, O. (2004). Şiddet. *Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi*, 22(1), s.15-34.
- Resmi Gazete, Ailenin Korunmasına Dair Kanun (2008, 1 Mart). Erişim Adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2008/03/20080301-13.htm>
- Resmi Gazete, Milletarası Sözleşme. (2021, 2 Nisan). Erişim Adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2012/03/20120308M1-1.htm>
- Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü. (2003). *Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü.

- Sargın, S., ve Yıldız, S. (2018) . *Türkiye siyasetinde kadın milletvekillerin mekânsal dağılımı ve dağılıma etki eden faktörler*, *Journal of Social And Humanities Sciences Research*, 5(30), 4061-4075.
- Sayar, Ü. (2015). Kadın cinayetleri: eşini öldüren erkekler üzerine bir araştırma. *Eşini öldüren erkekler üzerine bir araştırma*, s.15.
- Sputniknews, Son 5 yılda devlet koruması altında olan 94 kadın öldürüldü. (2021,27Nisan).ErişimAdresi:<https://tr.sputniknews.com/turkiye/201912201040879376-son-5-yilda-devlet-korumasi-altinda-olan-94-kadin-olduruldu/>
- Taştan, C., ve Yıldız, A. K. (2018). *Kadına Karşı Şiddetle Mücadele-Hukuk, Deneyimler ve Aktörler*. Ankara: Polis Akademisi Yayınları.
- Taştan, C., ve Yıldız, A. K. (2019). *Dünyada ve Türkiye'de Kadın Cinayetleri 2016-2017-2018-2019 Verileri ve Analizleri*. Ankara: Polis Akademisi Yayınları.
- TBMM, Soru Önergesi. (2021, 28 Mart). Erişim Adresi: <https://www2.tbmm.gov.tr/d24/7/7-13861sgc.pdf>
- TDK, Sözlük. (2020,1Ağustos). ErişimAdresi: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts
- TÜİK, İstatistiklerle Kadın, (2021, 30 Mayıs). Erişim Adresi: <https://tuikweb.tuik.gov.tr/HbPrint.do?id=24643>
- Ünal, G. (2005). Aile içi şiddet. *Aile ve Toplum Dergisi*, 2(9), s.1-8.
- Ünal, G. (2005). Aile içi şiddet. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 8 (8).
- Wikipedia, *Kadın Cinayeti*. (2021, 14 Nisan). Erişim Adresi: https://tr.wikipedia.org/wiki/Kad%C4%B1n_cinayeti#cite_note-2
- Wikipedia, *Türkiye'de Kadın Cinayeti*. (2021, 29 Mart). Erişim Adresi: https://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrkiye%27de_kad%C4%B1n_cinayeti#cite_note-2020rapor-5
- Yeğen, C. (2014). İnternet haberciliğinde kadın cinayeti haberlerinin sunumu: posta gazetesi örneği. *Alpaslan Üniversitesi İletişim Fakültesi Gazetecilik Bölümü*, 4(3), s. 15-28.
- Yetim, D., ve Şahin, E. M. (2008). Kadına yönelik şiddete yaklaşım. *Aile Hekimliği Dergisi*, 2(2), s.48-53.
- Yıldırım, E., Ergüt, Ö., ve Camkıran, C. (2018). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği konusundaki farkındalığın belirlenmesine yönelik akademisyenler üzerine bir araştırma. *Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi*, 2, 1(2), s.37-46.
- Yıldız, A. K., ve Yıldız, S. Ö. (2018). *Aile içi ve Kadına Karşı Şiddetle Mücadele*. Ankara: Polis Akademisi Yayınları.

YSK, Milletvekili Genel Seçimleri. (2021, 30 Mayıs). Erişim Adresi:
<https://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/1923-2011-MVSecimleri-Tuik.pdf>

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : Tüfekçi, İlyas
Uyuğu : Türkiye Cumhuriyeti

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yüksek lisans	İstanbul Gelişim Üniversitesi	2021
Lisans	İstanbul Gelişim Üniversitesi	2018
Lise	Kopuzlar Lisesi	2011

Yabancı Dil

İngilizce

Yayımlar

Hobiler

Kitap okumak, seyahat etmek, futbol